

Gorenjski Glas

PONEDELJEK, 30. OKTOBRA 2017

LETO LXX, ŠT. 87, CENA 1,85 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Pridobili enajst milijonov evrov

Gorenjska je s prvim dogovorom prejela enajst milijonov evrov za štiri razvojne projekte, v drugem povabilu računa na dodatnih trideset milijonov evrov.

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Predsednik Razvojnega sveta gorenjske regije Stanislav Bobnar je v petek z gospodarskim ministrom Zdravkom Počivalškom podpisal Dogovor o razvoju gorenjske regije, ki omogoča sofinanciranje štirih projektov na Gorenjskem v vrednosti 28 milijonov evrov. Minister je podoben dogovor podpisal tudi za osrednjeslovensko razvojno regijo, sledil bo še podpis dogovorov z ostalimi desetiimi regijami. »Zavedamo se, da so potrebe v regijah bistveno večje, kot so same

možnosti financiranja,« je dejal Počivalšek in poudaril, da je bilo treba pred podpisoma prvih dveh dogovorov opraviti precej zahtevni nalogi uskladitve predlogov regij in države ter zagotovitve sredstev v proračunih pristojnih ministrstev.

Na podlagi podpisanega dogovora bodo za štiri projekte na Gorenjskem v vrednosti 28 milijonov evrov prispevala ministrstva za okolje in prostor, za infrastrukturo ter za delo, družino in socialne zadeve, preostalo pa občine in drugi viri. Predsednik gorenjskega razvojnega sveta

Stanislav Bobnar je razložil, da je največji projekt izgradnja kanalizacije na območju Kranja, t. i. Gorki 2, ki se nadaljuje še iz prejšnje finančne perspektive, preostali trije pa so izgradnja kolesarske povezave Jesenice–Lesce–Bled ter bivalne enote za starejše v Naklem in nadaljevanje regijske štipendijske sheme. Izbrani projekti bodo sofinancirani od štirideset- do stooctotno in bodo zagotovo prispevali k razvoju gorenjske regije, je dodal direktor Regionalne razvojne agencije Gorenjske BSC Kranj Rok Šimenc.

► 5. stran

Zadovoljni po podpisu dogovora za razvoj gorenjske regije (z leve): Franja Gabrovšek Schmidt in Rok Šimenc iz BSC Kranj, predsednik Razvojnega sveta gorenjske regije Stanislav Bobnar in minister za gospodarstvo Zdravko Počivalšek / Foto: Tina Dokl

Vaja priložnost za izboljšave

Dvesto pripadnikov različnih reševalnih služb se je na brniškem letališču znova urilo v posredovanju ob letalski nesreči. Izkušenj s pravimi nesrečami je malo, zato so vaje toliko bolj pomembne.

SIMON ŠUBIC

Zgornji Brnik – Na brniškem letališču je v soboto potekala enodnevna vaja Letalska nesreča Aerodrom Ljubljana 2017, na kateri so znova preverili pripravljenost sil za zaščito, reševanje in pomoč, usklajenost njihovega delovanja in učinkovitost načrtov zaščite in reševanja za ukrepanje ob letalski nesreči. Ta se je po začrtanem scenariju zgodila na čarterskem poletu letala CRJ 700 med Ljubljano in Istanbulom, ko je kmalu po vzletu prišlo do požara na motorju, letalo pa je pri vračanju na letališče padlo na polje.

► 12. stran

Na sobotni vaji reševanja v primeru letalske nesreče je sodelovalo okoli dvesto gasilcev, zdravnikov in reševalcev iz nujne medicinske pomoči, policistov ... / Foto: Gorazd Kavčič

Jenkova nagrada Veroniki Dintinjana

Jenkovo nagrado za leto 2017 je prejela pesnica, prevajalka in kirurginja Veronika Dintinjana za pesniško zbirko V suhem doku.

IGOR KAVČIČ

Podreča – V petek zvečer je svečana podelitev Jenkove nagrade že osmo leto zapored potekala v Jenkovem domačem okolju – najprej s pesmijo Lovskega pevskega zbora Medvode in položitvijo cvetja k pesnikovemu spomeniku na Podreči, v nadaljevanju pa v prostorih gasilskega doma v sosednjih Mavčičah. V sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev je prireditev tudi tokrat pripravilo Kulturno društvo Simon Jenko - Šmonca iz Mavčič.

Eno najuglednejših slovenskih literarnih nagrad, ki jo Društvo slovenskih pisateljev podeljuje za najboljšo pesniško zbirko zadnjih dveh let, je iz rok predsednika društva Iva Svetine prejela pesnica, prevajalka in po poklicu kirurginja Veronika Dintinjana. Osem let po odmevnem prvencu Rumeno gori grm forzij je to njena druga pesniška zbirka. Strokovna žirija je tudi letos obravnavala veliko pesniških zbirk, kar okrog 450 jih je bilo, ki so izšle od sredine julija 2015 do sredine letošnjega julija.

► 8. stran

AKTUALNO

Nekateri grob najamejo še za časa življenja

Takšni primeri so redki, pravijo v podjetju JEKO na Jesenicah. Najemniki na pokopališču na Blejski Dobravi lahko izbirajo med žarnimi in klasičnimi grobovi, se odločijo za muslimanski grob, raztros pepela ali anonimni pokop ...

3

GORENJSKA

Trudijo se, da bi bil Kranj še lepši

Ocenjevanje najlepših izložb in pročelij je ena od akcij Turističnega društva Kranj, ki vsako leto poteka od aprila do oktobra. Letos ima najlepšo izložbo Lesnavesna, najlepše pa je prenovljeno pročelje Starega Mayrja.

6

SNOVANJA

Reformacija, ki traja že petsto let

Pred petsto leti se je 31. oktobra 1517 začela reformacija. Postala je versko, ekonomsko, politično in kulturno gibanje, ki še traja in je zajelo skoraj ves svet, zlasti njegov najrazvitejši del – Nemčijo, Skandinavijo, ZDA ...

13

ZANIMIVOSTI

Reševalna služba za človeške ribice

Vode po poplavih občasno naplavijo na površje človeške ribice. Tudi če so nepoškodovane, na suhem poginejo, v potokih jih pojedo plenilci. V jamskem laboratoriju Tular v Kranju imajo trenutno v azilu dve človeški ribici.

29

VREME

Danes, jutri in v sredo bo suho in večinoma sončno vreme. Sveže bo, zjutraj bo marsikje slana. V sredo bo po nižinah megla.

jutri: večinoma sončno

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Še vedno mame

V Kulturnem hramu Ignacija Borštnika Cerklje bo 9. novembra ob 20. uri na sporedu druga predstava gledališkega abonmaja Nasmajmo se. Na cerkljanski oder prihaja gledališka komedija Še vedno mame z odlično igralsko zasedbo ljubljanskega SiTi Teatra: Vesna Pernarčič, Vesna Slapar, Tijana Zinajič, Barbara Medvešček in Gorka Berde. In če ste si ogledali predstavo Mame, v kateri taiste mame ležerno posedajo in čvekajo v oblakih dima, se tokrat lahko nadejate povsem nove zgodbe. Njihovi mulčki so namreč zrasli v mulce in razposajena ženska družina je postavljena pred povsem druge in drugačne življenjske izzive ... Na voljo je še nekaj vstopnic za izven, podrobnosti pa najdete na spletni strani www.nasmajmo.se in telefonski številki 051 606 220.

Enemu naročniku Gorenjskega glasa podarjamo dve vstopnici za predstavo Še vedno mame, drugemu naročniku podarimo dve pici v Gostilnici in piceriji Pod Jenkovo lipo v Cerkljah. V žrebu boste sodelovali, če boste pravilno odgovorili na nagradno vprašanje: Iz katerega gledališča prihaja komedija Še vedno mame? Odgovore s svojimi podatki pošljite do ponedeljka, 6. novembra 2017, na naslov: Gorenjski glas, Bleiweisova 4, Kranj, ali na: koticcek@g-glas.si.

Komedija Tvoj bodoči bivši mož

Vid Valič bi se rad poročil. Že od nekdanj. A kaj narediš, če se hočeš poročiti, pa ne najdeš prave? Kaj narediš, če najdeš pravo, pa se ona noče poročiti? Kaj narediš, če zasnubiš dvajset žensk v dveh letih in ti vsaka reče ne?! In kaj narediš, če ti kakšna dejansko reče da? V osebnoizpovedni komediji Tvoj bodoči bivši mož bo Vid Valič iskal odgovore na ta vprašanja in morda bo prav on tisti, ki bo na koncu rekel da. Najbrž ne ... Ampak mogoče ...

Predstava bo v Kamniku na ogled 15. novembra ob 20. uri v Veliki dvorani Doma kulture Kamnik, in sicer za abonma Stand up in izven. Rezervacija in prodaja vstopnic: 041 360 399, info@domkulture.org, pisarna DKK, Fužine 10, 1240 Kamnik (pon., tor. in pet. 10.–12. ure, sre. in čet. 14.–18. ure), TIC Kamnik, www.mojekarte.si ter ostala prodajna mesta mojekarte.si (bencinski servisi Petrol, trafike 3dva, M Holidays itd.). Cena vstopnice: 15 evrov, na dan dogodka: 18 evrov.

Dom kulture Kamnik naročniku Gorenjskega glasa podarja dve vstopnici za predstavo Tvoj bodoči bivši mož. Če želite sodelovati v žrebu, morate pravilno odgovoriti na vprašanje: Koliko glasbenih večerov se bo zvrstilo v projektu Glasba z okusom v Domu kulture Kamnik? Namig: obiščite spletno stran www.domkulture.org. Odgovor s svojimi podatki pošljite na dopisnici do srede, 8. novembra, na naslov Gorenjski glas, Bleiweisova 4, Kranj, ali na koticcek@g-glas.si.

Kandidata v drugem krogu

V drugem krogu volitev za predsednika države, ki bo v nedeljo, 12. novembra, se bosta pomerila Borut Pahor in Marjan Šarec, ki čas do volitev izkoriščata za prepričevanje volivcev.

D. Ž., U. P., J. P.

Kranj – Ponovno glasovanje na volitvah predsednika republike bo v nedeljo, 12. novembra, na voliščih, ki bodo odprta med 7. in 19. uro. Predčasno glasovanje bo na posebnih voliščih na sedežih okrajnih volilnih komisij (na sedežih upravnih enot in njihovih izpostav) in na sedežih upravnih enot Cerknica, Metlika in Dravograd ter na sedežu Občine Bled (tam okrajne volilne komisije si

prebivališče) prijavijo za glasovanje na posebnih voliščih na območju drugih volilnih okrajev (za volišče 970 – OMNIA). Volivci – invalidi, ki ocenjujejo, da njihovo volišče, na območju katerega so vpisani v splošni volilni imenik, ni dostopno invalidom, lahko prav tako do srede, 8. novembra, sporočijo svoji okrajni volilni komisiji, da želijo glasovati na volišču, ki je določeno kot dostopno za invalide. Volivci, ki so v priporu, zavodu za prestaja-

predsedniške kampanje, v kateri naj bi Slovenijo prehodil »po dolgem in počez«. Pot je razdelil na več etap, »števec« je v petek kazal 702 kilometra in obiskanih 283 krajev, dobršen del Slovenije pa je že za njim.

Pri tabli z napisom Hrušica se je Pahor zahvalil volivcem za podporo v prvem krogu predsedniških volitev. »Podpora je bila izjemna, navdihujoča. Seveda bomo uspeli v drugem krogu, če me boste znova pod-

Breznice, kjer so ga pri Janševem čebelnjaku pozdravili čebelarji in župan Žirovnice Leopold Pogačar. Zatem so se pohodniki ustavili v gostilni Avsenik v Begunjah, 22 kilometrov dolgo pot pa zaključili v Radovljici, kjer so jih pričakali udeleženci PUM (Projektno učenje za mlajše odrasle) Radovljica. Prvo generacijo pumovcev je namreč kot predsednik sprejel leta 2000, zdaj pa PUM obiskuje že sedemnajsta generacija.

Predsedniški kandidat Borut Pahor je v petek pešal od Hrušice do Radovljice. / Foto: Tina Dokl

Obiske različnih koncev Slovenije z avtobusom je Marjan Šarec poimenoval Iz kraja v kraj.

cer nimajo svojega sedeža), in sicer v torek, sredo in četrtek, 7., 8. in 9. novembra, prav tako med 7. in 19. uro.

Volivke in volivci lahko najpoznejše do srede, 8. novembra, pri svoji okrajni volilni komisiji (na sedežu upravne enote) uredijo vse potrebno, če se zaradi bolezni ne morejo udeležiti glasovanja na volišču in si želijo glasovati na domu. Če na dan volitev ne bodo v kraju svojega stalnega prebivališča, se lahko v istem roku pri svoji okrajni volilni komisiji (upravna enota, kjer imajo prijavljeno stalno

nje kazni, v bolnišnici ali v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo, in invalidi lahko do srede, 1. novembra, sporočijo svoji okrajni volilni komisiji, da želijo glasovati po pošti.

Kandidata za predsednika Borut Pahor in Marjan Šarec nadaljujeta z volilno kampanjo in s prepričevanjem volivcev.

Pahor pešal od Hrušice do Radovljice

Borut Pahor je v petek ob pol desetih dopoldne začel pešačenje od Hrušice do Radovljice v sklopu

prli in nagovorili tudi tiste, ki v prvem krogu niso glasovali zame,« je dejal in poudaril, da so ljudje v krajih, kjer je hodil doslej, razumeli, da se bori za njihov glas. »Ne samo zato, da zmagam, ampak da skupaj uresničimo nekaj, kar nam je pomembno,« je dejal. Pahor je na poti pozdravljal in se rokoval z občani, pri jeseniški bolnišnici so ga pozdravili tudi direktor Janez Poklukar s sodelavkami, pri Občini Jesenice pa jeseniški župan Tomaž Tom Mencinger s podžupanoma. Pot je nato Pahor nadaljeval do

Šarec z avtobusom po Sloveniji

Svojo volilno kampanjo nadaljuje tudi predsedniški kandidat Marjan Šarec, in sicer še vedno z avtobusom, s katerim obiskuje Slovenijo. V soboto se je s svojo ekipo podal v Idrijo, da pa se bo v prihodnjih dneh znova mudil na Gorenjskem, za zdaj ni predvideno, so nam sporočili iz njegovega volilnega štaba. V teh dneh ga čaka tudi vrsta soočenj in nekaj prireditev, ki pa se jih bo udeležil predvsem v vlogi župana občine Kamnik.

Praznujemo dva državna praznika

Pred nami sta dva državna praznika, ki sta tudi dela prosta dneva: 31. oktober – dan reformacije in 1. november – dan spomina na mrtve.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Kranj – Ob dnevu reformacije obeležujemo rojstvo slovenskega knjižnega jezika. V času reformacije, ki se je pred petsto leti začela v Nemčiji, smo namreč Slovenci dobili prvo knjigo v maternem jeziku in prvo slovensko tiskano knjigo sploh – Katekizem, ki ga je leta 1550 napisal Primož Trubar, v slovenskem prostoru osrednja osebnost tega gibanja. Sledilo je še več del

slovenskih protestantskih piscev, ki so pomembno zaznamovali kulturno in nacionalno identiteto našega naroda. Za versko skupnost evangeličanov, ki je v Sloveniji najbolj številna v Prekmurju, pa je 31. oktober tudi verski praznik.

Prvi november, prav tako dela prost dan, pa je dan spomina na mrtve oziroma praznik vseh svetih. Katoliški praznik po svetu praznujejo v čast in spomin vseh svetnikov. Pri nas se na ta dan

spominjamo vseh tistih, ki jih ni več med nami. Obiščemo njihove grobove, se udeležujemo cerkvenih obredov in spominskih slovesnosti, spominjamo se tistih, ki so umrli v vojnah. S cvetjem in prižigom sveč se na ta dan oddolžimo spomenu na tiste, ki so nam veliko pomenili, tudi če med letom nismo bili pogosto na njihovih grobovih. Spomin nanje pa je tudi priložnost za srečanje s svojci in prijatelji. V zadnjih letih strokovnjaki in

varuhi okolja opozarjajo, da prižgemo preveč nagrobnih sveč, saj te zelo obremenjujejo okolje. Slovenija naj bi bila med tistimi državami, ki prižgejo največ sveč na leto. V Sloveniji nastane letno 4500 ton ostankov nagrobnih sveč, skoraj tretjina v obdobju okoli dneva spomina na mrtve. Vsako leto jih po podatkih ministrstva za kmetijstvo in okolje prižgemo 23 milijonov, torej vsak Slovenec v povprečju v enem letu prižge 12 sveč.

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme **IVANKA SUŠNIK** z Jesenic.

Nekateri grob najamejo še za časa življenja

Takšni primeri so redki, a se dogaja, pravijo v javnem podjetju JEKO na Jesenicah. Najemniki na pokopališču na Blejski Dobravi lahko izbirajo med žarnimi in klasičnimi grobovi, lahko pa izberejo celo muslimanski grob, se odločijo za raztros pepela ali anonimni pokop ...

URŠA PETERNEL

Blejska Dobrava – »Včasih se občani že vnaprej odločijo, da bodo vzeli grob v najem,« pravi Dunja Murn, vodja procesa pogrebno-pokopaliških storitev pri javnem komunalnem podjetju JEKO Jesenice, ki upravlja osrednje jeseniško pokopališče na Blejski Dobravi. A takšnih posameznikov, ki bi še za časa življenja razmišljali o tem, kje jih bodo položili k poslednjemu počitku, je vendarle malo. Bolj običajno je, da za takšne stvari ob smrti posameznika poskrbijo svojci. Na pokopališču na Blejski Dobravi imajo več možnosti, kje in kako bodo pokopali sorodnika. Izbirajo lahko med različnimi vrstami grobov, na voljo so jim klasični grobovi, in to enojni, dvojni, celo trojni, ter otroški grobovi. Druga možnost so žarni grobovi, ki so lahko talni ali zidni. Na pokopališču imajo tudi štiri družinske grobnice (novih ne gradijo več, so pa ravnopred kratkim v eni opravi žarni pokop), prostor za anonimne pokope, skupna grobišča in zadnja leta tudi prostor za raztrositev pepela. »Nove grobne prostore ponudimo glede na trenutna prosta grobna mesta, vedno pa poskušamo ugoditi željam svojcev oziroma poslednji volji pokojnika glede lokacije groba,« je povedala Dunja Murn. Včasih svojci, ki imajo že kakšen grob, želijo lokacijo novega groba nekje v bližini, spet drugim je pomemben razgled, bodisi je pokojni imel rad gore bodisi si lep razgled želijo svojci, ki bodo obiskovali grob.

Na pokopališču na Blejski Dobravi je aktivnih 4802 grobnih mest, štiri grobnice in 126 grobnih prostorov v žarnem zidu. / Foto: Gorazd Kavčič

Večina pokopov je žarnih

A če so v preteklosti prevladovali klasični pokopi, je v zadnjih letih teh vse manj, po podatkih podjetja JEKO samo petnajst odstotkov, medtem ko je žarnih pokopov kar 85 odstotkov. Svojci se torej v veliki večini primerov odločijo za upepelitev. In kako je z najemnino za grob? Kot je pojasnila Dunja Murn, se ta plačuje enkrat letno, najemnina pa se giblje od dobrih 27 evrov za enojni grob ali nišo v žarnem zidu do dobrih 136 evrov za najem grobnice. Z grobnino najemniki plačujejo stroške za urejenost pokopališča, oddaje grobov v najem in stroške vodenja evidenc, je pojasnila Murnova. In kaj se zgodi, če najemniki groba obveznosti ne poravnajo? »V tem primeru jih večkrat pisno opozorimo. Do odvzema groba pride le v redkih primerih, saj poskušamo poiskati svojce

pokojnega, ker včasih niti ne vedo, da najemnik groba ne poravnava svojih obveznosti. Tudi zapuščene grobove obravnavamo na enak način, torej poskušamo najti svojce oziroma nekoga, ki bi bil pripravljen prevzeti grob. Zavedamo se, da je odvzem groba skrajni ukrep. V tem primeru opravimo prekop v skladu z odlokom,« je pojasnila Murnova.

Raztros ali anonimni pokop

Zadnja leta je na pokopališču na Blejski Dobravi mogoč tudi pokop z raztrosom pepela. Za to so uredili poseben prostor pod brezami na osrednjem delu pokopališča, ki so ga poimenovali Brezov gaj. A po besedah Dunje Murn se za raztros ne odloča veliko ljudi, lani so tako v Brezovem gaju imeli osemnajst raztrosov, letos bo številko podobno. Kdaj pa pride do anonimnega pokopa? Ta se

opravi po volji umrlega ali po volji svojcev, pojasnjuje sogovornica. Anonimni pokop se opravi s pokopom krste ali žare oziroma z raztrositvijo pepela na posebej določenem prostoru, brez označbe imena umrlega.

Grobovi za pokojnike islamske vere

Pokopališče na Blejski Dobravi pa je eno redkih v državi, ki ima urejen poseben del, ki je namenjen pokojnikom islamske vere. V skladu z njihovimi običaji pokojnike pokopljejo v klasičen enojni grob, v katerem leži samo en pokojnik. Islam namrekuje, da mora pokojnikovo telo ostati nedotaknjeno, zato upepelitev ni dovoljena. Navada je, da je desna stran pokojnika obrnjena proti Mekki. Takšni grobovi imajo posebno obeležje, ki se imenuje bašluk, nanj pa zapišejo ime in priimek pokojnika ter datum rojstva in smrti.

Posebnost pokopališča na Blejski Dobravi je poseben muslimanski predel. V grobu je pokopan le en pokojnik.

Brezov gaj, namenjen raztrosu pepela, v njem vsako leto opravijo okrog dvajset raztrosov.

k

KOMENTAR
URŠA PETERNEL

Pogrebnik

Pred dnevi sem imela enega zanimivejših intervjujev v zadnjem času. Intervju s pogrebnikom. Rajko Mikolič, nekdanji prometni policist, že skoraj deset let vodi zasebno pogrebno podjetje. O svojem delu s pokojniki govori trezno, a z veliko občutljivosti. Pripoveduje o vsakodnevnem stiku s smrtjo, o tem, čemur bi se vsak od nas najraje izognil. Malokdo bi zdržal v službi, v kateri kadarkoli sredi noči lahko zazvonijo telefon in je treba iti. Na železniško progo, kjer je vlak nekoga zbil, deli telesa pa včasih ležijo tudi sto metrov naokrog. Na mestu prometne nesreče, kjer je nekoga do neprepoznavnosti zmečkala pločevina. V hišo, kjer se je nekdo odločil, da ne želi več živeti ...

Poklic, vreden občudovanja. Težek poklic. A drugače je, če umre devetdeset let star človek, obkrožen z ljubečo družino, ko se zdi, da je minevanje del naravnega toka življenja. Huje je, ko smrt zarezhe nenadoma, v mladost, v srce, polno življenjskih načrtov. Takrat ni enostavno, priznava Rajko. Zlasti, ko gre za otroke ali mlade starše, ki za seboj pustijo majhne otroke, ki ne razumejo, da mamice ne bo več domov ... Včasih, ko se pelje domov iz službe, v avtu kar zatuli od bolečine, prizna.

Pri svojem delu vstopa v najglobljo intimo ljudi. Najbolj pomembna je prva bese-

da, ko vstopiš v hišo, pravi. Včasih so svojci tako pretresevani, tako v šoku, v takšni bolečini, da se sploh niso sposobni pogovarjati. Kaj šele razmišljati o tem, kakšne vrste žaro bi izbrali, kakšno ikebano in katero pesem ... Takrat se Rajko umakne, počaka. Takoj tudi začuti, kakšen odnos je pokojnik imel do svojcev. In obratno. Čutiš, vidiš, slutiš, kakšni so bili odnosi v družini, pravi. Ali so bili resnično ljubeči ali pa morda čisto drugačni ... Razlogov za to pa je lahko tisoč, nikogar ne obsoja.

V dneh okrog prvega novembra, ko več razmišljamo o minljivosti in o tistih, ki jih ni več, so tolažeče njegove besede, ko pravi, da je prepričan, da duša obstaja. Ko se dotakne telesa pokojnika, začuti, da je to samo še prazna 'lupina'. Da je duša odšla nekam drugam. Torej morda smrt le ni nekaj dokončnega ...

Verniki verjamejo, da bo duša odšla k bogu. Tisti, ki verjamejo v reinkarnacijo, so prepričani, da se bo ponovno utelesila v drugem telesu. Nekateri govorijo o nebesih ali peklju. Mar ne pride duša pokojnika v nebesa že samo s tem, da bližnji po njegovi smrti o njem govorijo z ljubeznijo? Da se ga spominjajo kot dobrega človeka, ki je v življenju pustil sled. Mar niso nebesa v resnici zelo blizu: v srcu bližnjih ljudi?

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebrič

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertoncelj, Alenka Brun, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Jasna Paladin, Urša Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič, Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebrič, stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Milena Miklavčič, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, faks: 04/201 42 13, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 7. do 15. ure, sredo od 7. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 19.000 izvodov / Redne priloge: TV okno, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog/ Tisk: Delo, d. d., Tiskarsko središče / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: 1,85 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 9,5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Zelo razkošnih pogrebov je malo

Rajko Mikolič ne opaža, da bi se premožnejši odločali za razkošnejše pogrebe. »Skromni so takrat, ko ljudje res nimajo ...« Sicer se skupni stroški pogreba gibljejo med 1400 in 2000 evri.

URŠA PETERNEL

Mišače – Rajko Mikolič je pogrebnik. Opravlja poklic, ob katerem marsikoga kar stresa ... Za ta poklic ne obstaja šola, zanj je potrebno predvsem veliko pristne človečnosti in pravega odnosa do ljudi, ki ob smrti bližnjega preživljajo težke trenutke ...

Rajko svoj poklic srčno opravlja že deseto leto. Kot upokojeni prometni policist je leta 2008 skupaj s sinom Gašperjem sprejel poslovno priložnost in prevzel podjetje Akris. »Težko rečem, kakšen človek moraš biti, da si lahko pogrebnik. Dokler ne poskusiš, ne veš, ali bo šlo,« pravi Rajko, ki je že kot prometni policist imel veliko stika z umrlimi v prometnih nesrečah, a tisto je bilo vendarle nekaj drugega. Rajko in njegova ekipa fantov (zanimivo, med njimi je kar nekaj mladih) poskrbijo za prevzem in ureditev pokojnika, ne le v primeru nesreč in samomorov, temveč tudi smrti na domu ali v ustanovi. Na voljo so 24 ur na dan, vse dni v letu. Ko dobijo klic o smrti, poskrbijo za vse potrebno za dostojno slovo od pokojnika. Poleg prevzema in ureditve pokojnika poskrbijo tudi za prevoz pokojnika na dom, v poslovilno vežico ali na upepelilno, tudi iz tujine ali v tujino.

Rajko Mikolič: »Čeprav nisem veren, sem prepričan, da človek ima dušo in ta ob smrti nekam gre ...«

V nekaterih primerih svojci želijo, da pokojnik leži doma, in ne v vežicah, zato lahko postavijo tudi mrliški oder na domu. Z ekipo pripravijo vse potrebno tudi za organizacijo pogreba, od žare, rož, pevcev, trobentača, fotografije, objave osmrtnice v medijih, ureditve dokumentov do postavitve spomenika. »Najbolj pomembno je, da se svojcem v tistem trenutku znaš približati na pravi način. Da si prijazen, sočuten,

da jih znaš pomiriti, da se za nekaj trenutkov tudi umakneš, če vidiš, da so preveč v stresu, da bi se bili sposobni pogovarjati,« razlaga Rajko. »Tudi svojim fantom vedno rečem: Bodite spoštljivi, kot bi bil pokojni tvoja mama, tvoj oče ...«

Katalogi žar in cvetja

Žaro in cvetje lahko svojci izberejo kar iz kataloga. Na voljo so kovinske, plastične

in celo lesene žare. Rajko pravi, da denimo leseno žaro izberejo svojci v posebnih primerih, če je bil pokojnik recimo mizar. Cene žar se gibljejo od 70 do 250 evrov. Potem so tu še stroški cvetja, pevcev, trobentača. Zanimivo je, da v večini primerov svojci ne izberejo Tišine, temveč skladbo K tebi želim, moj Bog, pravi sogovornik in dodaja, da se na pogrebih običajno vrti repertoar kakih petih melodij.

Med njimi so denimo Po jezzeru, Oj Triglav moj dom, v Dolini tihi, včasih pa svojci izberejo tudi kakšno moderno skladbo ali kak drug instrument, celo harmoniko. Zelo razkošnih pogrebov je malo, pravi Rajko, prav tako ne opaža, da bi se premožnejši odločali za razkošnejše pogrebe. »Skromni so takrat, ko ljudje res nimajo ...« Sicer se skupni stroški pogreba gibljejo med 1400 in 2000 evri, dodaja.

Napišejo točno do črke

Kot pravi, se dostikrat zgodi, da je pokojnik že vnaprej izrazil željo, na kakšen način želi biti pokopan. »Včasih do črke natančno napišejo, kakšen pogreb želijo, kakšne rože, celo fotografijo izberejo vnaprej. Nekateri tudi še za časa življenja pokličejo 'za parcelo' na pokopališču, če še nimajo grobnega mesta.« Rajko se spominja primera, ko je mož ženi naročil, da na pogrebu želi imeti le eno ikebano, da ne želi ležati v vežici, temveč da naj ga takoj položijo v grob. In povedal je, katero melodijo želi slišati ob svojem pogrebu ... Zanimiv je tudi primer zakonskega para, ki je pri notarju natančno zapisal svoje želje glede pogreba, to je cvetja, žare, glasbe in tega, kje želi biti pokopana.

Najtežje je, ko umre otrok

Pa je Rajku pri njegovem delu kljub dolgoletnim izkušnjam kdaj še vedno težko? Najtežje je, ko umre otrok, pravi. Bognedaj, da koga doleti ta izkušnja, dodaja. Spominja se tudi smrti mlade mamice in joka dveh majhnih deklic, ki sta jo zaman klicali ... Kar se tiče pogrebov, pa mu je denimo v spominu ostal pokop z raztrosom pepela na Jamniku pa nedavni raztros pepela na Šobcu ... Svojcem, ki žalujejo, želi karseda olajšati te najtežje trenutke. A zagotovo del bolečine ostane, Rajko pravi, da včasih v avtu tudi zatuli, da vse spravi ven iz sebe. Pomaga mu tudi šport, igre z žogo, druženje s prijatelji. Največje zadovoljstvo pa čuti, ko se mu svojci iskreno zahvalijo, da je delo opravil dobro in da so bili zadovoljni s tem, kako lepo in spoštljivo slovo je bilo ...

Smrt ni konec

Kako pa – glede na to, da ima vsakodnevno stik z umrlimi – gleda na smrt? »Verjamem, da obstaja duša. Čeprav nisem veren, sem prepričan, da človek ima dušo in ta ob smrti nekam gre ... Telo 'prazno' ostane v postelji, duša pa nekam odide. Kam, ne vem, vem pa, da nekaj zagotovo obstaja ...«

Manj svečk za manj grobov

JASNA PALADIN

Domžale – Med 29. oktobrom in 1. novembrom 2017 po več krajih po Sloveniji poteka že deveta ekološko-humanitarna akcija Manj svečk za manj grobov. Njen namen je, da namesto pretiranega okraševanja grobov s svečami, ki predstavljajo tudi veliko obremenitev za okolje, sredstva raje namenimo za nakup medicinskih pripomočkov ter zdravljenje bolnih in življenjsko

ogroženih. Tudi letos imajo Slovenci možnost prižgati virtualne svečke s poslanim SMS s ključno besedo SVECKA za 1 evro ali SVECKA5 za 5 evrov na 1919. V projektu sodeluje 115 organizacij in več kot 400 prostovoljcev, tudi iz Domžal, kjer bodo zbrana sredstva namenili Domu upokojencev Domžale za nakup naprave MOTomed, ki izboljšuje sposobnost hoje, zmanjšuje krče in pomaga pri zakrnelih sklepih.

Posebni vozni red ob prazniku spomina na mrtve

Kranj – Mestna občina Kranj in potovalna agencija Alpetour bosta na praznik, 1. novembra, zagotovili dodatne prevoze na progi 15, ki povezuje mestno pokopališče s preostalim delom Kranja. Avtobus bo na krožni progi Kolodvor–Planina–Mestno pokopališče–Primskovo–Avtobusna postaja–Pokopališče vozil med 8.52 in 17.45. Kranjav bo na praznik nudil brezplačne prevoze na klic iz mestnega središča do mestnega pokopališča. Tako bodo lahko obiskovalci osebna vozila pustili tudi na parkirišču Huje in se na pot do pokopališča podali peš ali s Kranjavem. Ta storitev bo na voljo med 13. in 16. uro.

Okolju prijazne rastlinske sveče

Združenje Ozara Slovenija je ustanovilo socialno podjetje Bolje, v katerem so se odločili slovenskemu trgu ponuditi sveče, katerih glavna sestavina je obdelano odpadno jedilno olje.

SUZANA P. KOVAČIČ

Ljubljana – Kot pravijo pri Ozari, nacionalnem združenju za kakovost življenja, so sveče rastlinskega izvora kot edine tovrstne narejene iz lokalnega obnovljivega vira, to je odpadnega jedilnega olja, zbranega v slovenskih javnih zavodih in restavracijah. Sveče so zaščitene pod blagovno znamko Oilright in so okolju prijazna alternativa okolju neprijaznim parafinskim plastičnim nagrobnim svečam. Poleg že narejenih dišečih sveč v njihovem socialnem podjetju Bolje ponujajo še t. i. naredi sam komplete, s pomočjo katerega si lahko vsakdo naredi rastlinsko svečo iz odpadnega

jedilnega olja, ki mu ostane po kuhanju. Na ta način skušajo zmanjšati količine zavrženega odpadnega jedilnega olja, saj po nekaterih podatkih povprečno

slovensko gospodinjstvo v odtok zavrže med tremi in petimi litri odpadnega olja na leto. To povzroča težave čistilnim napravam, v primeru razlitja v okolje pa

lahko povzroči hudo onesnaženje površinskih voda in podtalnice.

Socialno podjetje Bolje ni ustanovljeno z namenom ustvarjanja dobička, so še poudarili, temveč zaposlovanja najtežje zaposljivih, zlasti oseb s težavami v duševnem zdravju, torej uporabnikov združenja Ozara Slovenija. Zato ima predstavljena ideja tudi pomemben humanitarni vidik. Zgodba socialnega podjetja Bolje pa se ne bo ustavila samo pri dišečih svečah, saj s pomočjo partnerjev razvijajo prvo okolju povsem prijazno nagrobno svečo, izdelano iz biorazgradljivih materialov in rastlinskega voska, narejenega iz obdelanega odpadnega jedilnega olja.

Zgodba socialnega podjetja Bolje se ne bo ustavila samo pri dišečih svečah, saj s pomočjo partnerjev razvijajo prvo okolju povsem prijazno nagrobno svečo.

Bolj so nagubane, slajše so

V Zasipu so minulo soboto četrto leto zapored pripravili Prgarski dan, na katerem so letos predstavili tudi novo knjižico receptov Dobrote iz Prgarije. Ključna sestavina vseh receptov je prga, kot domačini pravijo hruškam moštaricam oziroma tepkam.

MATEJA RANT

Zasip – Prgarski dan so člani Turističnega in Kulturno umetniškega društva (KUD) Zasip prvič pripravili pred štirimi leti z namenom, da ponovno obudijo jedi iz tepk in tepkine moke. Recepte je vsa leta vneto zbirala Bojana Pipan iz KUD Zasip, saj so s temi jedmi želeli obogatiti turistično in kulturno podobo kraja. Letos so vse recepte zbrali v knjižici z naslovom Dobrote iz Prgarije, na sobotni prireditvi pa je bilo jedi, pripravljene po teh receptih, mogoče tudi poskusiti. Pri njihovi pripravi je Bojana Pipan letos prvič priskočila na pomoč še šest kuharic, domačini pa si jih bodo po novem lahko pripravljali tudi sami, saj bodo knjižico brezplačno razdelili po vseh domovih v Zasipu.

Ime Prgarji so prebivalci Zasipa dobili prav po prgah oziroma tepkah, ki so bile včasih razširjene po vsem kraju, danes pa se jih je večina že posušila, pojasnjuje Bojana Pipan. Tepke, ki jih

Bojana Pipan s kolačem Marije Terezije in prgarskimi rožicami

uporabljajo pri pripravi jedi iz njih, jim zato zdaj priskrbi Jože Santner iz učnega sadovnjaka v Slovenj Gradcu. Zasipljani iz tepk niso pripravljali žganja, ampak so jih zmleli v moko, iz katere so pekli celo kruh. Bolj ko so tepke rjave in nagubane,

slajše so, je bilo mogoče izvedeti na prireditvi, na kateri so poleg kruha prgovca postregli še štirinajst drugih jedi, ki so jih pripravili po receptih iz knjižice. Med njimi je bil tudi kolač Marije Terezije. Prav omenjena avstro-ogrsko cesarica naj

bi namreč po eni od razlag botrovala imenu tepka za to sorto hruške. Da bi omilili lakoto v deželah, ki jim je vladala, je ukazala sajenje teh hrušk, in kdor ni ubogal, naj bi bil tepen. Po drugi razlagi pa naj bi hruška dobila ime po tem, da so jo pred stiskanjem razdrobili oziroma steptali.

Z zbranimi recepti so navdušili tudi etnologa Janeza Bogataja, ki jim je napisal uvod v knjižico. Po njegovem namreč knjižica predstavlja šolski primer, kako lahko gradimo sodobno kulinarčno razpoznavnost in istovetnost enega samega kraja, če nam le prehranska kulturna dediščina pomeni izhodišče za iskanje inovativnih, sodobnih rešitev. »Prav zato bi bilo še kako nujno, da bi pričujoča knjiga pomenila prebujenje tudi siceršnje kulinarčne ponudbe, ki je žal vedno bolj pod vplivom najrazličnejših globalnih prehranskih neumnosti. Podoba in okuse raja lahko naredimo tudi s tepkami,« je končal Bogataj.

Pridobili enajst milijonov evrov

◀ 1. stran

»Končno je prišlo do podpisa prvega dogovora, saj govorimo o perspektivi 2014–2020, zdaj pa smo že konec leta 2017. Ni bilo lahko, kar pa nas Gorenjce še dodatno boli, je to, da smo padli v Zahodno kohezijsko regijo, ki je v primerjavi z vzhodno regijo bistveno bolj razvita, zato ji je namenjeno manj sredstev, medtem ko je Gorenjska po razvitosti šele osma regija. Sorazmerno s tem dobimo nekoliko manj denarja, kot bi ga sicer, a vendarle bomo s tem denarjem skušali gospodarno ravnati,« je dejal Bobnar.

Minister Počivalšek je še pojasnil, da so dogovori o razvoju regij nov instrument razvojne politike, zdaj pa se podpisujejo dogovori, ki se nanašajo na prvo povabilo, vredno okoli 120 milijonov evrov. Ministrstvo bo sicer po besedah generalnega

direktorja direktorata za regionalni razvoj Marka Drogenika predvidoma v prvi polovici novembra objavilo tudi drugo povabilo regijam za predložitev projektnih predlogov, za katere bo v finančni perspektivi 2014–2020 na voljo še dodatnih 430 milijonov evrov, od tega za Zahodno kohezijsko regijo, kamor sodi Gorenjska, 133 milijonov evrov.

»Na novo povabilo se na Gorenjskem že zelo aktivno pripravljamo, predvsem pa si želimo, da bi bilo več posluha za projekte od spodaj navzgor, torej za projekte, ki jih bo kot prioritete določila regija. To so mreža kolesarskih poti, poslovne cone in podjetniško usposabljanje, vodooskrba in kanalizacija ter projekti, ki so vezani na Naturo 2000,« je še dejal Šimenc in pojasnil, da naj bi v okviru drugega povabila za gorenjske projekte pridobili 30 milijonov evrov.

Kupili bodo novo opremo za mrliške vežice

Naklo – Zaradi zamika izvedbe določenih projektov na Gorenjski in Glavni cesti v Naklem je predviden proračunski presežek prihodkov nad odhodki v letu 2017, zato je župan Marko Mravlja svetnikom na nedavni izredni seji občinskega sveta predlagal, da se projekti, ki so bili sicer načrtovani za naslednja leta, pa so izvedljivi še letos, izvedejo čim prej. Tako je v NRP predlagal, svetniki pa potrdili nakup nove opreme za ozvočenje za mrliške vežice v znesku približno 2500 evrov, saj dosedanji sistem ni bil več ustrezen, zvočnik je tudi večkrat zatajil. Med letom je prišlo tudi do spremembe virov financiranja pri prometni ureditvi Nakla sever (z umestitvijo pločnika). V proračunu so bila za investicijo predvidena občinska sredstva, kasneje so s pogodbo o sofinanciranju pridobili del denarja po Zakonu o financiranju občin (ZFO), investicijsko dokumentacijo pa ustrezno dopolnili že julija. Tako bo občina za to investicijo zagotovila dobrih 84 tisoč evrov, sredstev po ZFO pa je za dobrih 21 tisoč evrov.

Prijeten jesenski pohod z Možjance na Krvavec

Možjanca – Organizatorja pohodov po stari tovarni poti Možjanca–Kokra Tatjana in Franci Štirn sta za jesenski pohod traso nekoliko spremenila. Odpravili so se na Davovec, od koder se je ena skupina prek Štefanje gore vrnila nazaj na Možjanca, druga, kondicijsko bolj »podkovana«, pa je nadaljevala pot na Krvavec. Vodja te skupine je bil Franci Štirn, najmlajši udeleženec pa šestletni Bor iz okolice Komende, ki se je med prvimi povzpela na vrh. Vodja prve skupine Silvo Šircelj, Blažunov po domače, je povedal, da so prehodili kakih 11 km in porabili v povprečju 560 kalorij. Pri skupini, ki je šla na Krvavec, pa je bilo po besedah Tatjane Štirn kilometrov znatno več, prav tako izgubljenih kalorij. Te so eni in drugi nadomestili po vrnitvi na Možjanca, kjer jih je v okrepčevalnici Rožmarin čakalo okrepčilo.

Udeležence jesenskega pohoda je sredi oktobra spremljalo lepo vreme.

Policijski veterani so praznovali

Policijsko veteransko društvo Sever Gorenjska je proslavilo dvajsetletnico svojega delovanja.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Jesenice – V Gledališču Tone Čufar na Jesenicah so pred kratkim s slavnostno akademijo proslavili dvajsetletnico delovanja Policijskega veteranskega društva (PVD) Sever Gorenjska.

Navzočesonagovorili Jože Mencin, podpredsednik

Združenja Sever in predsednik PVD Sever Gorenjska, Tomaž Tom Mencinger, župan občine Jesenice, Tomaž Čas, predsednik Zveze policijskih veteranskih društev Sever, državni sekretar Boštjan Šefic in Simon Velički, namestnik GDP, ki so oživel zgodovinski spomin in izrazili zahvalo, da

društvo Sever zvesto ohranja osamosvojitvene vrednote. Slavnostni govornik je bil Drago Zadnikar, ki je PVD Sever predsedoval od ustanovitve dne 4. decembra 1997 do maja 2007. Na slovesnosti so podelili tudi več priznanj, je s slovesnosti društva Sever Gorenjska sporočil njegov član

Damjan Renko. Jubilejne plakete so prejeli ustanovni člani društva Sever: Drago Zadnikar, Zvone Korenjak, Vinko Otovič, Bogdan Jakopič, Mirko Grmič, Zvonko Klinar, Peter Jeraša, Marko Zupan, Egidij Brezovec in Jože Romšak. Bronaste znake Sever so prejeli: Borut Mencinger, Edvard Rovtar in Vojko Rupnik, srebrne: Miroslav Dovžan, Alojz Mesojedec in Andrej Žemva, zlatega pa: Milan Čadež, Ljudske pevke Jezersko – DU Jezersko ter odbori združenj veteranov vojne za Slovenijo Škofja Loka, Tržič in Zgornja Gorenjska. Slavnostno akademijo je povezovala Branka Smole, v kulturnem programu so sodelovali: kvartet klarnetov Policijskega orkestra, citrarka Tanja Zajc Zupan in in pevka Teja Saksida. Slovesnost se je nadaljevala s koncertom Policijskega orkestra v polnem sestavu pod vodstvom dirigenta in umetniškega vodje Nejc Bečana in Janeza Lotriča, tenorista, opernega in koncertnega pevc.

Udeleženci slavnostne akademije ob 20-letnici Policijskega veteranskega društva Sever Gorenjska / Foto: Valentin Klemenčič

Na komemoraciji tudi dr. Milan Brglez

Kamnik, Zgornji Tuhinj – Osrednja komemorativna slovesnost v občini Kamnik bo danes, 30. oktobra, ob 16. uri na kamniških Žalah, in sicer pri spomeniku padlim v NOB in spomeniku padlim v prvi svetovni vojni. V sredo, 1. novembra, bo župan Marjan Šarec ob 11. uri skupaj s predstavniki veteranskih in domoljubnih organizacij k spomenikom, posvečenim padlim v vojnah, položil vence. V sredo ob 9. uri pa bo slovesnost tudi pri spomeniku padlim na Prevojah v Zgornjem Tuhinju, kjer bo govornik predsednik državnega zbora dr. Milan Brglez.

Popolna zapora ceste Vašca–letališče

Vašca – Od četrta, 2. novembra, bo potekala popolna zapora ceste Cerklje–Vašca–letališče na odseku, kjer poteka gradnja obvoznice mimo brniškega letališča. Spremenjen prometni režim bo veljal do preklica.

Defibrilatorji v tržiški občini

Tržič – Objavljen je seznam lokacij v tržiški občini, kjer so defibrilatorji za pomoč pri oživiljanju človeka. Teh je trenutno osem, nameščeni pa so na gasilskih domovih v Kovorju, Podljubelju, Lomu pod Storžičem in Lešah, trgovini Spar v Tržiču, Lekarni Deteljica, v intervencijskem vozilu PGD Bistrica pri Tržiču in koči na Kriški gori.

Trudijo se, da bi bil Kranj še lepši

Ocenjevanje najlepših izložb in pročelij je ena od tradicionalnih akcij Turističnega društva Kranj, ki vsako leto poteka od aprila do oktobra. Letos ima najlepšo izložbo Lesnavesna, najlepše pa je prenovljeno pročelje Starega Mayrja.

VILMA STANOVNIK

Kranj – »Župan Boštjan Trilar je obljubil, da bo v staro mestno jedro pripeljal čim več podjetnikov in trgovcev. Nekaj tega se je zgodilo, nekaj pa jih je z mesta tudi odšlo. V Kranju imamo tudi tako imenovanega managerja starega mestna jedra in upam, da bo ta lahko uskladi vse odnose, ki so v mestu med prebivalci, podjetniki, obiskovalci in turisti. Seveda usklajevanje ni enostavno, vendar želimo, da se to uredi,« je ob podelitvi priznanj in pohval za najlepšo izložbo in pročelje v starem mestnem jedru Kranja poudaril predsednik Turističnega društva Kranj Andrej Tavčar in pojasnil, da ima akcija že zelo dolgo zgodovino. »Njen zametek sega že v davno leto 1875, ko se je ustanovilo Olepševalno društvo Kranj. Ustanovili so ga svetniki in župan, potrditev pa je dobilo z Dunaja. Njihova glavna naloga je bila, da je mesto prijazno do gostov in da skrbijo za lepši Kranj. Mi s projektom ocenjevanja izložb in pročelij skušamo to tradicijo nadaljevati,« je tudi povedal Andrej Tavčar in dodal, da posebna komisija od aprila do oktobra v starem mestnem jedru Kranja

Najlepše je novo pročelje Starega Mayrja, priznanje pa je predsednik Turističnega društva Kranj Andrej Tavčar izročil direktorju Aljažu Jekovcu. / Foto: Primož Pičulin

ocenjuje tako izložbe kot pročelja.

Letos sta si pohvali za lepo urejeni izložbi zaslužila Kralj nudeljcev in Arheološki biro, priznanje za tretje mesto je dobila Kr'štačuna, za drugo Delikatesa Figa, za prvo pa Lesnavesna s Tavčarjeve ulice. »Priznanje je za nas potrditev, da delamo v pravi smeri. Želimo si, da je izložba všeč nam, ki jo ustvarjamo, sedaj pa smo dobili potrditev, da je to nekaj lepega tudi za stari Kranj. Prej sem delala doma, od lanskega decembra pa sem v

starem Kranju, med ljudmi. Teh je ravno toliko, da se lahko tudi dela, saj imamo poleg trgovinice z lesenimi izdelki še delovni prostor,« je povedala Eva Štrukelj.

Priznanji za najlepše pročelje sta dobili Frančiška Zupan s Prešernove ulice in Majda Janežič s Koroške ceste. Pohvalo za tretje mesto med pročelji je dobila gostilna Klinar, zadrugo mesto Šenk s Jenkove ulice, za prvo mesto pa stavba Starega Mayrja. »Zelo se trudimo in letos smo res veliko naredili. Gostilna Stari Mayr namreč

Priznanje za najlepšo izložbo v starem mestnem jedru Kranja je prejela Eva Štrukelj, ki skrbi za izložbo Lesnavesna na Tavčarjevi ulici. / Foto: Primož Pičulin

ne bo več le gostilna, ampak bomo imeli tudi prenočišča in apartmaje, namenjene predvsem turistom. Urejanje zunanosti stavbe smo že zaključili, sedaj pa so se začela dela v notranjosti, ki bodo končana do naslednjega poletja. Seveda v spodnjem delu ostaja tudi gostilna, v naši ponudbi pa so tudi prevozi s taksiji. To je vse skupaj paket storitev, ki jih turist v našem mestu potrebuje,« je povedal direktor Starega Mayrja Aljaž Jekovec in dodal, da jim priznanje za najlepše pročelje veliko pomeni,

saj je potrditev, da gre njihovo delo v pravo smer. »Všeč nam je, da so tako lokalna skupnost kot Turistično društvo in Zavod za kulturo in turizem zadovoljni z našim delom in da nam to pokažejo tudi s priznanjem,« je še povedal Aljaž Jekovec in dodal, da se bo pravilnost novih prometnih ukrepov v mestu izkazala šele čez čas. »Ali so sedanji ukrepi pravi ali jih bo treba še prilagoditi, bo pokazal čas. Vendar mislim, da se vse da prilagoditi uporabnikom,« je še dodal Aljaž Jekovec.

Spominsko srečanje ob dnevu suverenosti

Breznica – Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Zgornja Gorenjska in Občinski odbor veteranov Žirovnica sta v dvorani Kulturnega doma na Breznici pripravila spominsko srečanje, namenjeno počastitvi državnega praznika, 25. oktobra – dneva suverenosti, v spomin, ko je leta 1991 zadnji vojak JLA zapustil ozemlje Slovenije. Pozdravni nagovor je imel župan občine Žirovnica Leopold Pogačar, zbrane pa je pozdravil tudi predsednik občinskega odbora Robert Martinčič. Slavnostni govornik je bil general Janez Slapar. V kulturnem programu so sodelovali učenci Osnovne šole Žirovnica in Veteranski pevski zbor.

PREJELI SMO

Poklon znamenitemu rojaku

V pismu, ki je nastal kot odgovor na moj članek Poklon znamenitemu rojaku (objavljeno je bil v Gorenjskem glasu, 27. oktobra), mi podpisani Boris Pintar očita nepoznavanje vseh okoliščin, ki se nanašajo na pobudo in začetek raziskovanja življenja in dela Luke Pintarja. Naj pojasnim, da sem v članku povzemala besede govornikov na prireditvi v nedeljo, 15. oktobra, pred združenim domom na Hotavljah, na kateri so odkrili

do prsni kip Luku Pintarju in tako zaznamovali 160. obletnico njegovega rojstva. Nisem imela nobenega razloga, da bi podvomila o verodostojnosti njihovih trditev. Med govorniki so bili predsednik TD Slajka Hotavljec Janez Demšar, župan Milan Čadež, ravnateljica Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani Martina Rozman Salobir in Pintarjev vnuk Luka Pintar. Na prireditvi je bil kot pobudnik za začetek raziskovanja življenja in dela Luke Pintarja omenjen zgolj Danilo Jezeršek, tako da za katerokoli drugo pobudo seveda nisem mogla vedeti.

MATEJA RANT

V kranjski knjižnici žive knjige

Žive knjige so bili tokrat ljudje, ki imajo izkušnje z delovanjem Evropske unije.

MAŠA LIKOSAR

Kranj – Regionalna razvojna agencija Gorenjske, BSC Kranj je v okviru informacijske točke Europe Direct Gorenjska v sodelovanju s Predstavništvom Evropske komisije v Sloveniji in Mestno knjižnico Kranj pred kratkim organizirala dogodek v obliki žive knjižnice. Živa knjižnica pomeni, da knjige dejansko govorijo, saj gre za ljudi z zanimivimi zgodbami, izkušnjami in pogledi na svet, ki so jih pripravljene deliti z bralci oziroma poslušalci. Živo knjigo si je bilo možno izposoditi za določen čas, »branje« pa je potekalo v obliki dialoga med bralcem in knjigo. Tokrat ni bilo govora o politiki Evropske unije (EU) in zakonodaji, temveč o bolj zabavnih vidikih unije. Nives Justin, ki je zaposlena na Regionalni razvojni agenciji BSC Kranj, je

Žive knjige so delile svoje izkušnje z Evropsko unijo. / Foto: Maša Likosar

povedala, da si predstavništvo Evropske komisije želi na inovativne načine približati Evropsko unijo in nje projektne državljane, zato so začeli s projektom EU SI Ti. V živo knjižnico so povabili ljudi, ki imajo izkušnje z delovanjem

Evropske unije. Vseh živih knjig je bilo osem, obiskovalci pa so imeli tri ure časa, da so jih vprašali vse, kar jih zanima o EU. Pogovarjali so se lahko s članico zbora Carmen Manet, s strokovnjakom za kriptovalute, s prostovoljko na

izmenjavi EVS – Evropske prostovoljske službe, študentom na izmenjavi Erasmus plus, v Sloveniji živečo tujko, vodjo Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji, strokovnjakom za razpise EU in aktivnim evropskim državljanom.

Naš odnos do države je slab

V petek popoldne so pri spominskem obeležju v parku pri Domu kulture Kamnik pripravili proslavo ob državnem prazniku, dnevu suverenosti, ki je bila ena redkih pri nas.

JASNA PALADIN

Kamnik – Petindvajseti oktober je Državni zbor za državni praznik dan suverenosti določil marca leta 2015, s tem dnem pa se spominjamo dogodkov izpred šestindvajsetih let, ko je v noči na 26. oktober 1991 ozemlje Slovenije zapustil še zadnji vojak JLA, s čimer se je končal proces slovenskega osamosvajanja. Jugoslovanska vojska se je iz pristanišča v Kopru sicer začela umikati že 20. oktobra, 25. oktober pa je bil določen kot zadnji dan umika.

Vse odkar imamo ta nov državni praznik, ki sicer ni dela prost dan, kamniški in komendski veterani vojne za Slovenijo pripravijo proslavo, in to ob spominskem obeležju, ki so ga pred dvema letoma uredili pred Domom kulture Kamnik. Letos so se je udeležili predstavniki različnih veteranskih in domoljubnih organizacij in Občine Kamnik z županom Marjanom Šarcem in obema podžupanoma – Igorjem Žavbijem in Matejem Slaparjem.

Zbrane je najprej pozdravil predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kamnik - Komenda mag. Zvonko Cvek, ki se je v uvodu dotaknil nizke volilne udeležbe na nedavnih predsedniških volitvah. Poudaril je, da je odnos do volitev

Slavnostni govornik na kamniški proslavi je bil letos dr. Tomaž Čas. / Foto: Tina Dokl

odnos do države, in ta je slab, kar se kaže tudi v obeleževanju tega državnega praznika. Proslave so se večinoma namreč udeležili zgolj veterani, čeprav si prav ti že dlje časa prizadevajo, da bi se ta del slovenske zgodovine in tudi praznik usidrila v zavest vseh državljanov. Kritičen je bil tudi župan Marjan Šarec. »Večkrat se zdi, da ne znamo ceniti svoje države, da ne znamo ceniti tistih, ki so se borili za to, da danes svojo državo imamo. Nekateri so dali svoja življenja. Prepričan sem, da ti ljudje danes ne bi bili zadovoljni z odnosom, ki ga imamo do svoje države in njenih atributov. Slišimo večkrat, da smo mogoče

državo dobili prelahko,« je dejal in še: »Slovenci smo vedno nosili tuje škornje in se borili za tuje ideale. Enkrat za te, drugič za druge, a nikoli za svoje. A nikoli nismo napadali. In zato mislim, da nam je bilo dano v tem zgodovinskem trenutku ustvariti svojo državo kot nagrado za to, da smo bili do drugih vedno miroljubni. Danes, ko praznujemo dan suverenosti, ki je eden izmed pomembnejših praznikov samostojne Republike Slovenije, se moramo resnično zavedati, da je Slovenija ena, in če jo izgubimo, je zagotovo ne bomo nikoli več dobili v taki obliki. Zato jo cenimo, spoštujemo, če ne zaradi

drugega, zaradi tistih, ki so dali svoja življenja, in njihovih svojcev.«

Letošnji slavnostni govornik je bil predsednik Zveze policijskih veteranskih društev Sever dr. Tomaž Čas, ki je orisal dogodke, ki so zaznamovali slovensko zgodovino pred šestindvajsetimi leti, in poudaril: »Dan suverenosti naj nas spominja tudi na to, da moramo, kar nas je ohranilo skozi stoletja, v današnjem času ohranjati in negovati bolj zavzeto kot kadar koli prej v svoji burni zgodovini, kajti narodova samostojnost, samostojnost, enotnost in dejanska suverenost še nikoli ni bila tako ogrožena, kot je danes!«

Denar tudi za Aljažovo hišo

Medvoški občinski svetniki so proračun za leto 2017 sprejeli na seji lani decembra, pred kratkim pa njegov rebalans, ki prinaša nekaj sprememb.

MAJA BERTONCELJ

Medvode – Finančno je največja vezana na skupni projekt Odvajanje in čiščenje odpadne vode na območju vodonosnikov Ljubljanskega polja, tako imenovana kohezija.

Sklep o dodelitvi sredstev iz kohezijskega sklada za sofinanciranje tega projekta so od Evropske komisije prejeli avgusta. Gradnja fekalne kanalizacije se bo začela, če bodo ugodne vremenske razmere, v zadnjih mesecih leta, sicer pa šele v prihodnjem letu. Iz tega razloga na postavki ostaja le manjši del sredstev, in sicer en odstotek celotne investicije, namenjen za pripravljala dela in morebitni začetek gradnje v zadnjih mesecih leta. V sprejetem proračunu je bilo za namen »kohezije« predvideno tudi zadolževanje v višini milijon evrov, ki letos ne bo potrebno. Do izvedbe ne bo prišlo tudi pri nekaterih drugih projektih, kot je na primer gradnja Zbirnega centra Jeprca, ki so vezani na sprejetje Občinskega prostorskega načrta ali razpise države. Njihova izvedba bo prestavljena v leto 2018. Z rebalansom so zagotovili sredstva za sodno poravnavo v zadevi Gorki (predvidenih je 375 tisoč evrov), če bo dejansko sklenjena v takem obsegu.

Uvrstili so tudi nekaj novih postavk, med drugim rojstno hišo Jakoba Aljaža v Zavrhu. Ta je bila pred leti adaptirana brez sodelovanja Zavoda za varstvo kulturne dediščine, zato je treba pred fazo notranjega opremljanja izvesti nekatere posege, ki jih zahteva zavod. Predviden strošek vseh del je v višini štirideset tisoč evrov.

Se je pa za kar 65 tisoč evrov znižala postavka za poslovanje Javnega zavoda Sotočje Medvode, ki pokriva področja športa, turizma, kulture in mladine. Razlog je v tem, da direktor zavoda do podaljšane roka, ki se je iztekel konec februarja, občini ni posredoval finančnega načrta in programa dela za letošnje leto, zato ga je občina obvestila, da bo zavodu do izpolnitve obveznosti zagotavljala največ osemdeset odstotkov realiziranih izdatkov, ki so bili financirani iz proračuna preteklega leta. Direktor je občini finančni načrt in program dela, na katerega je bilo izdano soglasje župana, posredoval šele konec julija, zato Javni zavod Sotočje polno dotacijo prejema od prvega avgusta.

Z rebalansom proračuna je ta na prihodkovni strani nižji za slabih 5,5 milijona evrov in na odhodkovni strani za slabih 5,9 milijona evrov. Svetniki so ga sprejeli soglasno.

Težave z izvozom odpadkov

V zbirnem centru v Suhadolah se kopičijo odpadki, ki jih Publikus v zadnjem času dovažja tudi iz zbirnega centra Mala Mežakla. Kot pojasnjujejo v podjetju, se problematike zavedajo in jo rešujejo.

ALEŠ SENOŽETNIK

Suhadole – Prebivalci Suhadol pri Komendi že dlje časa opažajo, da se v tamkajšnjem centru za ravnanje z odpadki kopičijo količine rahle frakcije. To potrjujejo tudi v podjetju Publikus, ki v Suhadolah izvaja gospodarsko javno službo zbiranja odpadkov za občini Kamnik in Komenda.

Kot pravijo v Publikusu, gre za vseslovenski problem, ki ga želijo čim prej rešiti. Ob tem poudarjajo, da gre za čezmerne količine lahke frakcije, ki nastaja v procesu obdelave komunalnih odpadkov, predvsem različnih plastičnih materialov, folije ter papir in karton, ki okolju niso škodljivi.

Kopičenje odpadkov se je začelo januarja, razlog pa naj bi tičal v tem, da državni organi lani niso izdali dovoljenja za odvoz. Tako so v Publikusu aprila pridobili lastno izvozno dovoljenje za izvoz lahke frakcije v cementarno v Avstriji, kjer pa imajo za polnjene kapacitete, tako da z odvozom še niso mogli začeti. V vmesnem času so iskali tudi alternative, ki pa finančno niso bile sprejemljive.

Ta mesec pa so v Suhadolah začeli skladiščiti še odpadke iz zbirnega centra Mala Mežakla na Jesenicah, ki ga sicer upravlja podjetje Ekogor, ki je v stoodstotni lasti Publikusa. »Za to potezo smo se odločili, da tudi za tovrstno lahko frakcijo zagotovimo boljši

način začasnega skladiščenja, se pravi na način ovijanja v folijo,« pojasnjujejo v Publikusu. V Suhadolah so namreč investirali v folijo, v katero povijajo odpadke, in na ta način zagotovijo ustreznejše skladiščenje ter prekomerno širjenje neprijetnih vonjav.

»Vsekakor nam je v interesu, da bi količina skladiščenih odpadkov čim prej dosegla ničelno stanje in v ta namen še naprej aktivno iščemo potencialnega prevzemnika, do tedaj pa bomo starije sanirali z ovijanjem odpadkov v folijo. Začasno skladiščenje odpadkov na lokaciji CROS-a ne vpliva na kvaliteto izvajanja storitev gospodarske javne službe zbiranja komunalnih odpadkov

oziroma vse dejavnosti izvajamo nemoteno in v obsegu, kot je določen s posamezno koncesijsko pogodbo,« še dodajajo v Publikusu.

Za pojasnilo smo prosili tudi ministrstvo za okolje in prostor, kjer odgovarjajo, da je bilo Publikusu maja letos izdano soglasje za čezmejno pošiljanje lahke frakcije, ki nastanejo v Mali Mežakli, medtem ko vloge za izdajo tovrstnega soglasja za zbirni center v Suhadolah niso vložili. V Publikusu k temu dodajajo, da nove vloge niso oddali, ker jim zaradi zapolnjenih kapacitet v cementarni v Avstriji in neuspešnem iskanju druge cenovno sprejemljive rešitve ni uspelo izvoziti niti ene pošiljke lahke frakcije.

Radio je od nekdanj v njenem srcu

Tržič – Najstarejša gorenjska radijska postaja Gorenc letos praznuje 55 let, odgovorna urednica je z letošnjim letom za mandat štirih let postala Dominika Novak, po izobrazbi profesorica filozofije in zgodovine. »Radio je bil od nekdanj v mojem srcu. Pred prihodom na Radio Gorenc sem delala na mariborskem radiu Net FM,« je povedala. Pa ostaja zvesta postavljeni radijski shemi ali sledi kakšnim novostim? »Radio Gorenc na eni strani odlikuje tradicija, na drugi strani pa seveda gremo v korak s časom kot sodobna in vedno aktualna postaja, za kar skrbi aktivna ekipa, polna energije. Postaja je usidrana v srca poslušalcev, smo namreč najbolj poslušana gorenjska radijska postaja. Dobri temelji so že bili postavljeni, jaz pa se bom trudila, da jih kakovostno nadgradimo in izboljšamo, da bodo zvesti poslušalci še dolgo ostali z nami in mi z njimi. Seveda ostajamo zvesti tudi motu: širimo veselje.«

Nova odgovorna urednica Dominika Novak / Foto: osebni arhiv

Pesmi objavi, ko napoči čas zanje

O iskanju svobode in samospraševanju: kdo si tam, kjer si, in kako doseči svojo svobodo ter kako jo potem živeti, med drugim v nagrajeni pesniški zbirki V suhem doku razmišlja letošnja lavreatka Veronika Dintinjana. V Mavčičah so pripravili prijeten pesniški praznik.

IGOR KAVČIČ

Mavčiče – Kot so zapisali v žiriji za Jenkovo nagrado, se je ta letos znašla pred še posebno kočljivo izbiro, saj je brala zanesljivo eno najboljših pesniških dvehletnih zadnjih desetletij, ki je prineslo številne uspele pesniške izdelke uveljavljenih pesnikov in tudi nekaterih mlajših, pa vendarle do kraja formiranih glasov. Prav tak je zven Veronike Dintinjana v njeni komaj drugi pesniški zbirki V suhem doku, s katero je nadgradila poetiko nič manj dovršena in odmevnega prvenca Rumeno gori grm forzij.

O kvalitetni beri pesniških zbirk govorijo tudi imena drugih štirih za letošnje nagrado nominiranih avtorjev. Poleg nagrajene so tu še Milan Jesih z zbirko Maršal, Svetlana Makarovič z zbirko Zima vezilja in Andrej Medved ter Miklavž Komelj z zbirkami Kočijaž smrti in Liebestod. Gre za same imenitne pesnike, za starejše avtorje bi lahko rekli tudi pesniške legende, dobitnike male ali velike Prešernove nagrade, Veronikine nagrajence, tudi že prejemnike Jenkove nagrade. Milan Jesih jo je prejel dvakrat, leta 1991 in 2001, prav tako Miklavž Komelj (2006 in 2015), Jenkovi nagradi pa sta že prejela Svetlana Makarovič leta 1994 in Andrej Medved 2008. Žirija v sestavi Mojca Pišek, Goran Dekleva, Majda Kne, Diana Pungersič in Glorjana Veber

Veronika Dintinjana je Jenkovo nagrado prejela iz rok predsednika Društva slovenskih pisateljev Iva Svetine. / Foto: Primož Pičulin

je v omenjeni konkurenci smelo za nagrado izbrala najmlajši, a vsekakor ne nov pesniški glas.

Veronika Dintinjana se s svojo drugo pesniško zbirko V suhem doku potrjuje kot pesnica velike izpovedne in hkrati pripovedne pesniške moči. Združuje najboljši obeh svetov, modernega in klasičnega. Njen verz zveni sodobno in svobodno, hkrati klasično v najboljšem pomenu te težke besede. Kot je zapisala žirija, je glavna odlika njenih pesmi poravnava in spojitev izpovedne in pripovedne funkcije jezika. Ko pesmi upovedujejo najbolj intimne izkušnje, je hkrati tako, kot da bi spregovoril svet, kot da bi si besedo vzele skrivnosti življenja samega. Obenem

se zbirka se ne izneveri niti nepisani zahtevi bralstva, naj bo sodobno pesništvo aktualno, če ne že kar angažirano. Nekaj te miselnosti določene pesmi brez napora ponotrajijo in prinašajo vesten, a nevsiljiv (eko)aktivizem. Nemogoče je spregledati še pesnično veliko človečnost, zmožnost vživljanja v raznolike bivanjske izkušnje. Njena poezija je živa, a uravnovežena, mogočna, a krhka.

Ponosna v družbi velikih pesniških imen

Glede na to, da je od njenega pesniškega prvenca minilo osem let in da Veronika ni samo pesnica, ampak je tudi kirurginja, je na vprašanje, ali si je tudi zato vzela več

časa za novo zbirko, povedala: »Čas je zelo relativen. Če bi preštela svoje proste ure, bi jih bilo najbrž veliko manj kot mogoče pri kom drugem. Mislim pa, da je pesmi treba objaviti takrat, ko napoči pravi čas zanje. Za nekatere ta čas pride hitro za druge počasno. Odločitev za to je zelo individualna in pri tem gre postavljati pravil.« Da v zbirki ni nekega osrednjega motiva; tem, da je več, pravi. »Ena od tem je potovanje, večno iskanje in tudi vračanje domov. Zadaj je tema iskanja svobode, neke vrste vprašanja, kdo si tam, kjer si, in kako doseči svojo svobodo ter kako jo potem živeti.« Živeti tudi s poezijo? »Vsekakor tudi s poezijo in upam, da ne samo kot avtor, ampak tudi kot

bralec,« je še povedala Veronika Dintinjana; o tem, kaj ji pomeni Jenkova nagrada pa, da ji je predvsem v veliko čast deliti nominacijo s tako odličnimi pesniki, kot so Jesih, Makarovičeva, Medved in Komelj. Njen zdravniški poklic ni breme ali prednost za pesnika: »Časovno ni ravno prednost, ampak vsak si izbere svoje poti in zanje odgovarja, in če mu je nekaj breme, potem je čas, da to odloži, če pa nekaj dela z zadovoljstvom, potem je to njegova prava pot.«

Jenko žrtev »kranjskega janezizma«

Potem ko je nominirane avtorje predstavila Nina Kotelj iz Društva slovenskih pisateljev, je v imenu domačega KD Simon Jenko - Šmonca spregovoril njegov predsednik in vsa leta povezovalni člen prireditve Rudi Zevnik, ki je nagrajenci v imenu društva podaril tudi miniaturni kipec, portret Simona Jenka, ki ga je izdelal Branko Škofic. Jenkovo nagrado je pesniki podelil predsednik Društva slovenskih pisateljev Ivo Svetina, ki je v nagovoru obudil tudi spomin na Jenka. Da je ta trpel, ko je pel in svoje pesmi ponujal od vrat do vrat, a ga nihče ni hotel uslišati. Celotno ljubljanski tiskarji so se zarotili proti njemu, zato je moral svoje pesmi natisniti v Gradcu. »Stritar je sprva njegove pesmi zavrnil, Levstik mu je

pomagal, a je pregloboko hotel poseči v jezikovne in stilistične značilnosti. Jenkove ljubezenske pesmi pa je ostro obsodila duhovščina. Da so v knjigi pesmi tudi Obujenke in Obrazi, nesporna vrhunca slovenske poezije med romantiko in moderno, ni zanimalo nikogar,« je povedal o težavah, s katerimi se je srečeval Jenko. Da drži kot pribito, da je bil žrtev "kranjskega janezizma", ozkosrčnosti, zaplankanosti in črnih talarjev, ki so nenehno plahutali okrog vsakega odprtega srca, v katerem se je porajala pesem.

Nagrajenci je čestitala tudi predsednica slovenskega PEN Ifigenija Simonovič, ki je s seboj pripeljala pesnika Samirja Alsayegha, begunca iz iraškega Mosula. Ta je v arabščini in nato v angleščini prebral svojo pesem Sporočilo ljubezni, v kateri govori o bratstvu in humanosti, ne glede na to, ali smo Indijanci, iz Kašmira, Vietnami ali Srbije. Vi izberite, kako me boste imenovali, ali sem vaš brat ali ne ...

Nekaj pesmi je prebral Milan Jesih, dve pa nagrajenska Veronika Dintinjana, eno z naslovom Nostos, kar je grški vzklík za vračanje domov, in Vahti, beseda, ki na primorskem označuje večer pred vsemi svetimi. Zbrane je navdušil tudi Lovski pevski zbor Medvede pod vodstvom Milana Bajžlja, ki je zapel tudi ob pogostitvi, ki so jo pripravili prizadevni domačini.

Slikar občutkov iz narave

V kranjski območni enoti Zavarovalnice Triglav je na ogled razstava likovnih del Petra Sokliča.

IGOR KAVČIČ

Kranj – V veliki vhodni avli kranjske enote Zavarovalnice Triglav vsako leto pripravijo tri do štiri likovne razstave umetnikov iz različnih delov Slovenije. Minuli četrtek smo prisostvovali že 41. po vrsti. »V galerijo vabimo kvalitetne umetnike z različnih področij likovnega ustvarjanja. Poleg renomiranih avtorjev smo pred leti odprli vrata mladim, še neuveljavljenim umetnikom, letos pa tudi ljubiteljski umetnosti, s katero se srečujemo tako rekoč vsak dan tudi v svoji bližnji okolici,« je ob razstavi del Petra Sokliča povedala direktorica

kranjske območne enote Zavarovalnice Triglav Janka Planinc. Peter Soklič, rojen v Ljubljani proti koncu vojne, se z likovnim ustvarjanjem ukvarja skoraj petdeset let. Njegovo kulturno estetikso so sooblikovale šole v Ljubljani, kjer je leta 1970 končal tudi študij medicine in opravil specializacijo iz radiologije. Večino svoje strokovne kariere je gradil v Švici in v Abu Dhabiju. Zdaj živi in ustvarja tako v Švici kot v domovini v Ljubljani in Trenti. Rad pove, da je bilo njegovo prvo srečanje s slikarstvom v rosnih otroških letih na snemanju filma Na svoji zemlji, pri katerem je sodelovala njegova mama.

Tam je namreč spoznal tudi slikarja Vena Piona.

Navdušujejo ga potovanja, saj je obiskal že okrog devetdeset držav, še posebno pa tudi visoka gorstva. Prav potovanja in bogastva raznolikosti v naravi so mu največji navdih v ustvarjalnosti, ki jo sprošča v fotografiji in oblikovanju objektov ter seveda slikarstvu, tako figuralnem kot abstraktnem, s katerim se tokrat tudi predstavlja v Kranju. Dela, ki si jih ogledujemo na razstavi, temeljijo na vizualnih vtisih iz vidnega sveta in nam ponujajo vpogled v njegovo osebno izkušnjo. »Z vsake poti človek s seboj odnese mnoge vtise in asociacije, ki vselej

Peter Soklič ob sliki z naslovom Žito / Foto: Igor Kavčič

odigrajo določeno vlogo pri snovanju mojih slik,« je povedal Soklič in dodal, da svoje abstraktne slike vselej povezuje z naravo. V slike poskuša vnašati čudovito delovanje same narave: »V slikah poskušam zajeti nekaj te čarobnosti, ki jo ponuja narava. Sicer slikam tudi slike, pri katerih je realistična podlaga zelo dobro vidna, vselej pa motiv skušam nadgraditi

z osebnim občutkom tistega trenutka. Na sliko poskušam prenesti toploto sonca, modrino morja ...« V abstraktnih delih občutkom daje še večji poudarek.

Kot je povedal umetnostni zgodovinar ddr. Damir Globočnik pod čopičem Petra Sokliča s postopki stilizacije, reduciranja, abstrahiranja, barvnega in oblikovnega preoblikovanja nastajajo

podobe, ki jih lahko razumemo kot slikarski odtis vsega, kar je slikar videl in občutil. Na nekaterih kompozicijah so ohranjene aluzije na naravno okolje, zlasti na slikarju ljub gorski svet z igro kamnitih skladov in oblakov, obarvano z barvami vseh letnih časov, in na obmorski pejzaž, hkrati pa je dopuščena avtonomnost posameznih likovnih elementov in motivnih sestavin, iz katerih Peter Soklič gradi asociativne kompozicijske združbe. Slike so nabite z energijo oblik in barv, ki jih Peter Soklič pogosto nanaša intuitivno.

Med razstavljenimi je tudi niz slik, pri katerih je umetnik oblikovanje barvne substance prepustil naravnemu pojavu – topljenju snega in koščkov ledu, ki jih je pred tem obarval z akrilnimi barvami. Dela Petra Sokliča bodo na ogled do konca novembra.

Pripravljen na novo sezono

Žan Košir je najuspešnejši slovenski deskar na snegu. Je dobitnik velikega kristalnega globusa, olimpijski in svetovni podprvak. Pripravljen je na nadaljevanje kariere.

MAŠA LIKOSAR

Tržič – Tržičan Žan Košir se bo postopoma poslavljaval od vrhunškega športa, čeprav povezave z njim vsaj do olimpijskih iger prihodnje leto v Južni Koreji nikakor ne želi pretrgati.

Potem ko je v sezoni 2014/2015 osvojil tri kristalne globuse in s tem nadgradil predhodno zimo s srebrno in bronasto olimpijsko kolajno, ga je izdalo zdravje. Težave s hrbtom so postale sestavni del življenja in nič ne kaže, da bi se jih 33-letni Žan Košir lahko sploh še kdaj znebil. Zase pravi, da je v pozni jeseni svojega prvotnega poklica. Glavo počasi odvaja od vrhunškega športa in adrenalina, a kljub poškodbam verjame, da še vedno lahko tekmuje na vrhunski ravni. Počasi si je ponovno pridobil rezerve za tekmovanje. Je pa dejstvo, da je njegovo telo mnogo bolj utrjeno kot pred časom, ko je bil v res vrhunski kondiciji. Išče

srednjo pot med tem, kar si želi, in tem, kar narekuje njegovo telo. Treningi so zaradi obrabljenega telesa prilagojeni. Pravi, da kompenzira. Namesto teka sedaj sede na kolo in najraje se odpelje na Pokljuko. Njegova vadba je še vedno zelo intenzivna, saj želi, kolikor je mogoče ohranjati psihofizično kondicijo vrhunškega športnika. Si je pa letos poletni vzletel tudi nekaj časa zase in se opravičil na sprostitveno potovanje, preživel je tudi nekaj dni ob morju. Poleg deskanja, ki je zanj šport duše in srca, je zelo rad na rolki, igra tenis in odbojko. Žan meni, da ob poškodbah ostane brez vsakršnih pogajalskih izhodišč. Z direktorjem zveze sta skovala načrte za njegovo sezono, a prav veliko časa si zanj niso vzeli. »Čas imajo zgolj za tekmovalce, ki so aktivni, vsi drugi smo nepomembni, nenujni,« pravi Žan. Je pa zagotovo njegov glavni cilj nastop na olimpijskih igrah 2018, kjer bo, kot odkrito pove, odkrito pove,

Žan Košir bo nadaljeval kariero. / Foto: Maša Likosar

bo cilj na zlato. Od sebe ne bo ničesar pričakoval, še manj zahteval, ker ne ve, koliko bo njegovo telo zmoglo, so pa želje zagotovo velike. Tudi v letošnji zimski sezoni bo tekmoval toliko, kolikor bo lahko, poleg tega pa bo vse odvisno tudi od rezultatov. Stremel bo po najvišjih mestih, ni pa vase več tako prepričan, kot je bil nekoč. Ko bo enkrat dokončno končal kariero, bi se rad posvetil

športnikom, ki so zaključili profesionalno tekmovalništvo. Žan misli, da v svetu športa institucije premalo med sodelujejo med seboj. Rad bi bil vodja vsem tistim športnikom, ki so postali pozabljeni v lovorikah svojih vrhunskih dosežkov in so jih uradne institucije postavile na zadnje mesto njihove skrbi. Sicer pravi, da še ni povsem prepričan, ali bo po končani karieri ostal v Sloveniji, ali se bo podal v svet širit obzorja.

Tretji na svetu v vertikalalu

Nejc Kuhar je letošnjo svetovno serijo v vertikal kilometru končal na skupno tretjem mestu.

MAJA BERTONCELJ

Kranj – Slovenski tekmovalci so se v letošnji svetovni seriji v vertikal kilometru borili za visoka mesta. To predvsem velja za Gorenjca Nejca Kuharja in Luko Kovačiča, ki sta tekmovala tudi na zadnji tekmi.

Ta je bila spektakularna z najhitrejšim vertikalom na svetu Fully Vertical KM. Tekmovalci so startali na višini petsto metrov. Trasa jih je najprej vodila med vinogradi, nato pa po opuščeni trasi zobate železnice. Cilj je bil na višini 1500 metrov. Dolžina celotne proge je bila le 1920 metrov. Najvišje od Slovencev jo je končal Kovačič na sedmem mestu (32:32), Kuhar je bil deveti (32:59), v skupnem seštevku pa tretji. Tekma je minila v pričakovanju

novega svetovnega rekorda. Philip Goetsch je tisoč višinskih metrov premagal v vsega 28 minutah in 53 sekundah, kar pomeni tempo 2077 višinskih metrov na uro. »Po zadnji tekmi v Limoneju sem zbolel, se ves teden boril z močnim kašljem, tako da kaj več od tega, kar sem dosegel, ni bilo realno pričakovati. Sicer pa sem s poletno sezono zadovoljen. Tudi tretje mesto v skupnem seštevku svetovne serije pove, da sem bil zelo konstanten. Sam pri sebi sicer vem, da sem bil na nekaterih tekmah sposoben še več, a mi je ponagajalo zdravje ali enostavno nisem imel svojega dne. Po 12 tekmovalnih sezonah brez poškodb, večjih rezultatskih padcev so manjša nihanja seveda povsem pričakovana. Sedaj je čas za malo počitka,

Nejc Kuhar na Fully vertical KM. Del proge je speljan po opuščeni trasi zobate železnice, ob kateri se je zbralo veliko gledalcev. Tekme v vertikal KM so v tujini zelo priljubljene. / Foto: osebni arhiv

predvsem psihičnega, stran od tekem. Fizičnega počitka pa ne bo. Nato bom počasi začel graditi načrte za prihajajočo turnosmučarsko sezono,« pravi Nejc Kuhar.

V turnem smučanju bo tekmoval tudi Kovačič, ki mu je v letošnji poletni sezoni uspela odmevna zmaga, saj je bil najhitrejši v teku na planiško velikanko.

Mohorič za konec sezone šesti

Kranj – Kolesarji so končali zadnjo letošnjo dirko svetovne serije, dirko Guangxi na Kitajskem, ki je potekala v šestih etapah. Izmed Slovencev je bil skupno najvišje Matej Mohorič. Kolesar iz Podblice je osvojil šesto mesto, kar je njegova najboljša skupna uvrstitev v članski konkurenci. V seštevku mladih kolesarjev je bil drugi. Na Kitajskem je s tem končal z nastopi na velikih dirkah v dresu ekipe UAE Emirates. Seli se namreč k Bahrain-Meridi. Na dirki sta bila še dva Gorenjca: Grega Bole je bil skupno 14., Luka Pibernik pa 32.

Poraza Domžal in Triglava

Domžale – Nogometni derbi 14. kroga Prve lige Telekom Slovenije je bil v soboto zvečer v Domžalah. V goste je k Domžalčanom prišel Maribor. Pred 1800 gledalci je zmaga odšla na Štajersko. Maribor je zmagal z 0 : 1. V 58. minuti tekme je zadel Jasmin Mešanović. Prav tako v soboto sta se v Kranju pomerila domači Triglav in Celje. To je bil obračun ekip iz spodnjega dela lestvice. Celjani so zmagali z 0 : 2, zagotovili pa so si jo z dvema zadetkoma v drugem polčasu. Orli so imeli veliko akcij, pravega zaključka pa ni bilo.

k

KOMENTAR
MAJA BERTONCELJ

Nov madež v športu

V naslednjih mesecih bodo na vrsto prišli vsi ljubitelji zimskih športov. Teden pred začetkom sezone, ki so jo pretekli konec tedna odprli alpski smučarji, pa je bil vse prej kot vesel. Najprej novice o poškodbah smučarjev Ilke Štuhec in Roka Perka, nato pa še o pozitivnem dopinškem testu biatlonke Teje Gregorin. Grešila naj bi na olimpijskih igrah pred sedmimi leti v Vancouveru. V trenutku je padel madež dvoma na njeno ime, ki si ga je s športnimi uspehi in kot oseba zgradila v letih svoje dolge kariere.

Gregorinova je s 37 leti med starejšimi v biatlonski karavani. Poznam jo kot nasmejeno, vedno pripravljeno za pogovor, po zdravniško bi napisali brez pripomb. Ta ocena bo ostala, ne glede na dokončno odločitev Mednarodnega olimpijskega komiteja, ki bo še sledila. Druga plat pa je ugotovitev, da je bila najboljša slovenska biatlonka vseh časov na olimpijskih igrah leta 2010 v Vancouveru pozitivna. Naknadna testiranja so v vzorcu B odkrila vsebnost prepovedane substance – metabolit rastnega hormona. To ni substanca, ki bi jo lahko nevede zaužila s kakšnim prehranskim dopolnilom. Po razkritju novice je Gregorinova stopila pred medije in se tudi opravičila vsem, ki jih je s tem dejanjem kakorkoli prizadela. Jemanja prepovedanih poživil ni zanikala. Na vprašanja ni odgovarjala, saj je postopek še v teku. Do nadaljnega je suspendirana,

tako s strani mednarodne kot naše zveze. Nobenemu športniku, ki pade na dopinškem testu, ni lahko, obsojan je polno. Šport, predvsem vzdržljivostni, je vse bolj krut. Napori so veliki. Ob takšnih novicah pa se med ljudmi na splošno zamaje zaupanje v čistost športa. Doping že dolgo ni več tabu tema, niti med rekreativci ne. Športnike v to vodi želja po vrhunskih dosežkih, saj je žal tako, da štejejo le zmage, stopničke. Te prinašajo tudi pojavljanje v medijih, denar, možnost osebnih sponzorjev. Ob zavestni odločitvi o uporabi prepovedanih substanc športnik najprej prevara sebe, škoduje svojemu zdravju, prevara pa tudi vse, ki zanj navijajo, jih množično sprejmejo po uspehih, jim ploskajo, preživijo ure pred televizijskimi zasloni ali z njimi celo potujejo po prizoriščih. Prevara seveda tudi svoje tekmece, ki se za rezultate trudijo na dovoljen način.

Športniki so po priljubljenosti med ljudmi v privilegiranem položaju, če jih primerjamo z uspehi na kakšnih drugih področjih, ki jih je prav tako veliko. V spominu mi je ostala misel kolega ob enem izmed športnih uspehov iz pretekle zime, ki je polnil naslovnice. Dejal je, da je tudi na njegovem področju, v kulturi, neko dekle osvojilo pomembno mednarodno zmago, pa zanj nihče niti ne ve, kaj šele, da bi ji priredili javni sprejem. Do uspeha pa je prišla z veliko ur vaje, brez dopinga. Lahko bi se vsaj malo zamislili!

Po dolgem času poraz Jesenic

Jesenice – Hokejisti ekipe SIJ Acroni Jesenice so v soboto v 14. krogu Alpske hokejske lige v gosteh izgubili proti Val Gardeni z 2 : 3. Železarji so vodili že z 2 : 0, a prednost zapravili in prvič po desetih tekmah izgubili. Po 22 sekundah igre je za vodstvo Jesenic zadel Blaž Tomažević, na 0 : 2 pa ga je povečal Luka Kalan v 34. minuti. Sledili so trije zadetki domačih. Na lestvici so Jeseničani na drugem mestu. V sredo bodo znova igrali na domačem ledu. Gostili bodo ekipo HC Fassa. V soboto sta se nadaljevala tudi državno hokejsko prvenstvo in liga IHL. Hokejisti Bleda so v gosteh z 2 : 3 premagali Maribor, zmagali pa so tudi hokejisti Triglava Kranj. V gosteh so bili po podaljških z 1 : 2 boljši od Crvene zvezde.

Poraz Šenčurja, Kranjčanke še naprej zmagujejo

Kranj – Košarkarji so odigrali tekme četrtega kroga Lige Nova KBM. Šenčur Gorenjska gradbena družba je gostoval pri ekipi Sixt Primorski in izgubil s 87 : 77. To je prvi letošnji prvenstveni poraz Šenčurja, Primorci pa so edini še neporaženi. Helios Suns pa so še naprej brez zmage. Domžalčani so tokrat izgubili v gosteh s Krko s 75 : 67. To je bila zadnja tekma nekdanjega slovenskega reprezentanta Mihe Zupana v dresu Helios Suns. Namesto njega prihaja 24-letni Američan Mike Thorne Jr. Na lestvici je Šenčur četrti, Helios Suns pa deseti. Še naprej pa v 1. SKL za ženske visoko zmagujejo igralke Triglava. V 4. kolu so doma premagale Akson Ilirijo (92 : 55). Domžalčanke so znova izgubile. Z 88 : 55 so jih premagale Celjanke. Na lestvici Kranjčanke vodijo, Domžalčanke so zadnje, osme.

PLANINSKI IZLET: DACHSTEIN – FERATA JOHANN (2995 M)

Po vertikalni navzgor

Ekstremna ferata, ko zajameš dih in upaš, da ti bo uspel odločilen gib. Izjemna izpostavljenost. Tura za močne roke in tiste brez strahu pred vertikalo niča.

JELENA JUSTIN

Dachstein sem pred dvajsetimi leti opazovala izpred jezera Goisern, na njegovi severni strani. Videl se je njegov vrh, spodaj pa ogromen ledenik. »Nekega dne bom stala tamle gor,« sem rekla takrat. Preteklo je kar nekaj vode, moje gorniške izkušnje in želje so se razvijale. Za Dachstein sem vedela, da se je nanj najbolje povzpeli iz kraja Ramsau, saj čez njegovo južno steno pelje ekstremna ferata, ki ima oceno E. Pa se jo lotimo skupaj.

Skozi predor Karavanke se peljemo proti Salzburgu. Avtocesto zapustimo pri izvozu za Schladming. V Schladmingu nadaljujemo

v Ramsau, kjer je parkirišče pod južno gondolo, ki pelje do vrhnje postaje smučišča na Dachsteinu. S parkirišča gremo po markirani poti do Südwandhütte, kar nam vzame približno 30 minut. Od kočice nadaljujemo proti severu, kjer hitro dosežemo odcep za ferato Anna. Nadaljujemo naravnost proti južni steni. Po približno 100 višinskih metrih dosežemo prve jeklenice, ocena A/B, in pot nam kažejo rdeče pike. Hodimo po krušljivem terenu, v poletnem času lahko naletimo še na ostanke snega. Previdno. Pot se obrne v levo in nas pripelje na sedlo, kjer je izstop iz ferate Anna. Po zagrščenem terenu se strmo povzpemo

do vstopa v ferato Johan. Do vstopa smo potrebovali dve uri.

Vstop v ferato je enostaven, saj nosi oceno A, a takoj sledi sektor z oceno C. Nato prečimo v levo in že smo pri ključnem mestu ferate, previrnem trebuhu z oceno E. Variant, načinov, kako preplezati znameniti previs, je več, a važno je, da pridemo čez. Ocena E se nadaljuje z oceno D. Izpostavljenost je izjemna. Ferata nas vodi čez skoraj gladko skalo. Sledi malenkost lažji del, a zelo hitro je tukaj spet ocena C. Ko dosežemo prvi prostor za počitek, na višini 2380 m, mu sledi del poti, ki je izjemno izpostavljen in hvaležen si za številne skobe in kline, ki

Vršni greben vzpona na Dachstein je zahtevnostne stopnje A in B. / Foto Jelena Justin

olajšajo vertikalo. Dobesedno! Zahtevnost v tem delu je C/D. Koncentracija mora biti izjemna, saj se zaradi doze adrenalina pulz močno poveča. Gremo mimo t. i. Orlovega gnezda / Adlerhorst, 2470 m, sledi mu detalj D, na vrhu katerega je počivališče Südwandblick, 2510 m. Ferata nato zavije v desno, a zahtevnost ne popusti.

Ko že vidimo streho kočice Seethalerhütte na višini 2740 m, se ferata postavi pokonci, saj nas čaka sektor z oceno D in C/D. In ko že mislimo, da smo na vrhu, nas jeklenica popelje še bolj v desno, okoli skale, izpostavljeno, da lahko izstopimo skoraj na teraso kočice. Hja, ta del je narejen za turiste, ki so pri koči, vse skupaj meji na resničnostni šov.

Mimo kočice nadaljujemo do vstopa v ramo Dachsteina, kjer poteka zavarovana plezalna pot, t. i. Schulteranstieg. Ker do vstopa hodimo po snegu, bodimo zelo previdni v prvih metrih skal, saj so te mokre in spolzke. Pot tehnično ni zahtevna, zahteven je lahko vstop v zavarovani del, saj se med skalo in snegom naredi krajna poč. Zahtevnost rame ne presega ocene B, je pa težja kot vršni del Triglava. Obljudena pa ravno tako. Večina obiskovalcev namreč izpusti ferato Johan, se pripelje z gondolo, saj jih tako od vrha ločita zgolj dve uri ali pa celo manj.

Dachstein s svojimi 2995 m ponudi izjemen razgled

V članku Po vertikalni navzgor, ki je bil objavljen prejšnji torek, smo pomotoma »pripeli« napačne fotografije, zato ga danes objavljamo še enkrat. Za napako se avtorici članka in bralcem opravičujemo. Uredništvo

na okoliške vrhove, z malce sreče vidimo celo severno stran Karavank.

Z vrha sestopimo po poti vzpona do ledenika. Lahko izberemo tudi levo pot, ki pa je zaradi razbitega ledenika v vršnem delu lahko nevarna in zahtevna.

Z ledenika nadaljujemo po turistični poti do gondole, s katero se popeljemo v dolino. Svetujem, da vnaprej rezervirate vozovnico in uro sestopa, sicer bo čakanje lahko trajalo kar nekaj ur.

Nadmorska višina: 2995 m
Višinska razlika: 1650 m
Trajanje: 8 ur
Zahtevnost: ★★★★★★★★

Izpostavljen del ferate, ki nosi težavnostno stopnjo C/D.

Strahu pred globino in izpostavljenosti ne sme biti. / Foto J. M.

Prehrana po TKM (VIII. del)

NENA VEBER,
IMT® & NLP® TRENERKA IN
COACH, ALTHEA® CENTER
ZDRAVJA IN HARMONIJE

Idealno je nevtralnno

Danes pogledajmo, kam energijsko spadajo posamezna živila, da jih bomo odslej zavestno lahko kombinirali tako, da bomo, tudi kar se izbire hrane tiče, v ravnovesju. Kot smo rekli že v prejšnjem članku, je idealno nevtralnno prehranjevanje. Ekstreme kombiniramo tako, da jih nevtraliziramo. Plus (vroče, toplo) in minus (mrzlo, hladno) je nič (nevtralnno).

Sadje

- Nevtralnno: dateljni, fige, suhe češplje, češplje, robide, maline, liči
- Hladno: jabolka, marelice, fige, limone, pomaranče, breskve, kaki, jagode, hruške, melone, murve,

mirabele, grozdje, jabolčni kompot, borovnice, ribez, kisle češnje, mandarine, pomaranče, brusnice, kosmulje

- Mrzlo: banane, kaki, mango, papaja, lubenica, ananas, kivi, limete, rabarbara, limone
- Toplo: marelice, breskve, rozine, sladke češnje, granatna jabolka, kumkvat

Zelenjava

- Nevtralna: grah, stročji fižol, rdeče zelje, repa, topinambur, blitva, krompir, jam, sladki krompir, gobe (ostrigarji, šitake, mavrahi, gozdne gobe), črna redkev, motovilec, brstični ohrovt
- Hladna: jajčevci, avokado, cvetača, brokoli, črni koren, zelena, beluši,

- špinača, bučke, kalčki alfalfe (lucerne), artičoke, pesa, zelje, korenje, koruza, kumare, krompir, zelena solata, endivija, soja, kalčki, buče, koleraba, bela redkev daikon, redkva, kislo zelje, regrat, rukola, ledenka, radič
- Mrzla: kitajsko zelje, šampinjoni, bele gobe, morska zelenjava, kalčki fižola

ZDRAVJE IN JAZ – PRIJATELJA (44)

- mungo, kisle kumarice, kostanj, banane za kuhanje, paradižnik
- Topla: paprika, drobnjak, zelen stročji fižol, ohrovt, por, čebula, peteršilj, pastinak, koromač, buča hokaido, korenina peteršilja, mlada spomladanska čebula, hren
- Vroča: česen, šalotka

Žita

- Nevtralna: ajda, koruza, rjavi riž, rž, riževi otrobi, proso, polenta, pira, kuskus, kruh iz kislega testa, kvinoja
- Hladna: ječmen, beli riž, pšenica, kvašen kruh
- Mrzla: pšenični kalčki, pšenični otrobi
- Topla: oves, sladki riž, amarant

Meso, ribe, školjke

- Nevtralnno: morske ribe, želatina, ostrige, kunec, piščanec, puran, svinjina
- Hladno: kokošja jajca, školjke, rakovice, gos, raca
- Mrzlo: konjsko meso, rakovice, raki, kaviar
- Toplo: govedina, sladkovodne ribe, kozice, fazan, zajec, jerebica, srna, prepelica, šunka, salame, soljeno in dimljeno meso, kokošje meso
- Vroč: jagnjetina, ovčjetina, kozje meso, meso na žaru

Naslednjič bomo pogledali, kam spadajo še preostale skupine živil: zelišča, semen in oreščki, pijače, olja, sladila.

Veter odpihnil rekorde

Na Ljubljanskem maratonu je teklo več kot triindvajset tisoč tekačev iz skoraj šestdesetih držav. Zelenege rekorda proge ni bilo, izkazali pa so se tudi Gorenjci, tako na otroških tekah kot na maratonu.

MAJA BERTONCELJ

Ljubljana – Ljubljanske ulice so v soboto in nedeljo prepelavili tekači, tisti vrhunski in rekreativni. Na Volkswagen 22. Ljubljanskem maratonu jih je na vseh razdaljah teklo 23.346 vseh starosti. Ljubljanski maraton je najbolj množičen tekaški dogodek pri nas.

Med šolami tretja OŠ Ivana Groharja

Tekaški del Ljubljanskega maratona se je začel v soboto, ko je teklo 7956 najmlajših, osnovnošolcev, srednješolcev in udeležencev Fun teka. Učenci od 1. do 5. razreda so tekli na promocijskem teku, ostali pa tudi za šolsko državno prvenstvo v uličnem teku, od 6. do 9. razreda na 1800 m, srednješolci pa na 3150 m. Vsako leto so med najboljšimi tudi Gorenjci. Letos je v ekipni razvrstitvi osnovnih šol tretje mesto osvojila OŠ Ivana Groharja iz Škofje Loke. Kar okrog petdeset jih je teklo. »Veliko nam pomeni, da smo med najboljšimi. Smo

ponosni na naše učenke in učence. Kot ekipa, kot šola delujejo usklajeno, radi se udeležijo maratona, uživajo in to je bistvo. Potem pride pa tudi rezultat. Jesen je pri nas namenjena tekaškim pripravam. Imamo šolsko tekmovanje v krosu, potem medobčinsko tekmovanje, končamo pa z maratonom. Motivacija ni takšen problem. Udeležba na Ljubljanskem maratonu je že tradicija. To je kar pomemben dogodek za šolo, ki učencem veliko pomeni,« je pojasnil Jože Kordiš, učitelj športa na OŠ Ivana Groharja. Med učenci njihove šole sta dva stala na stopničkah, brata Knežević. Andrej je bil drugi med devetošolci, Matej pa tretji med osmošolci. Oba sta sicer nogometaša in trenirata v NK Škofja Loka. »Bilo je težko. Mislil sem, da bom s tempom lahko stlil kasnejšega zmagovalca, a je bil v zaključku močnejši. Zadovoljen sem tudi z drugim mestom. Računal sem na uvrstitev med najboljše deseterico. Uvrstitev brata, ki je lani zmagal, letos pa je bil tretji, mi je dala še dodatno

motivacijo. Lani sem bil v tem času poškodovan, tako da v Ljubljani nisem mogel teči. Prvič sem tukaj na stopničkah in to mi veliko pomeni,« je bil vesel Andrej Knežević.

Prvič je bila na stopničkah tudi Lucija Medja z OŠ Antona Tomaža Linhartaradovljica, tretja med osmošolkami: »Proga je bila težka, na koncu pa sem zbrala vse moči, da sem osvojila tretje mesto. Zelo sem vesela. Treniram tek na smučeh, plezanje in atletiko, tako da je treninga veliko. Za zdaj mi vse še uspe usklajevati.« Iz gorenjskih osnovnih šol so se na stopničke uvrstili še Tjaša Mali (OŠ Franceta Prešerna Kranj), ki je bila druga med sedmošolkami, Mina Repe (OŠ Gorje), tretja med šestošolkami, Žan Šubic (OŠ Ivana Tavčarja) pa je bil drugi med šestošolci.

Polmaraton Šenčurjanu, maraton Kenijcu

Glavno dogajanje Ljubljanskega maratona je bilo v nedeljo. Najprej so se na startni črti zbrali tekači na deset

kilometrov. Bilo jih je 6040. Prva sta bila v cilju Jan Kokalj in Maruša Mišmaš. Vrhunec je bil start teka na 21 in 42 km. Ob zvokih tolkaške skupine Strojmachine se je na progo podalo 9350 tekačev. Tik pred njimi so startali še paraplegiki. Organizatorji so si želeli rekorda proge, ki pa ga je odpihnil močan veter, prav tako kot tudi marsikateri osebni rekord.

Gledalci so na cilju najprej pozdravili Roka Puharja iz Šenčurja, zmagovalca polmaratona. Pretekel ga je v času 1:08:17. »Z rezultatom ne morem biti zadovoljen. Temperature za tek so bile odlične, žal pa se v takšnem vetru ni dalo doseči boljšega časa. V cilju sem prišel dokaj spočit. Skoraj do desetega kilometra sem tekkel s Kenijci, potem sem ostal sam in v takem vetru je to še težje,« je v cilju povedal Rok Puhar, ki je letos v maratonu tekkel na svetovnem prvenstvu. Zakaj se je v Ljubljani odločil za polmaraton, je pojasnil: »Da bi tekkel maraton, nisem niti pomislil. Letos sem odtekel že dva maratona in med prvim in drugim je bilo premalo časa, tako da se je to poznalo tudi v Londonu. Potem je prišla še poškodba pa zdravstvene težave. Gledam naprej. Naslednje leto je evropsko prvenstvo. Normo imam, in če me bo zveza poslala tja, se bom pripravil za to tekmo. Do takrat pa se bom udeleževal tekem na 10 in 21 km.« Med ženskami je bila najhitrejša Madžarka Fruzsina Bakonyi (1:22,38). Najhitrejša Gorenjka je bila na skupno 5. mestu Neja Kršinar s Topola (1:24,48).

Kustec: Vetrovno kot na Barkovljanki

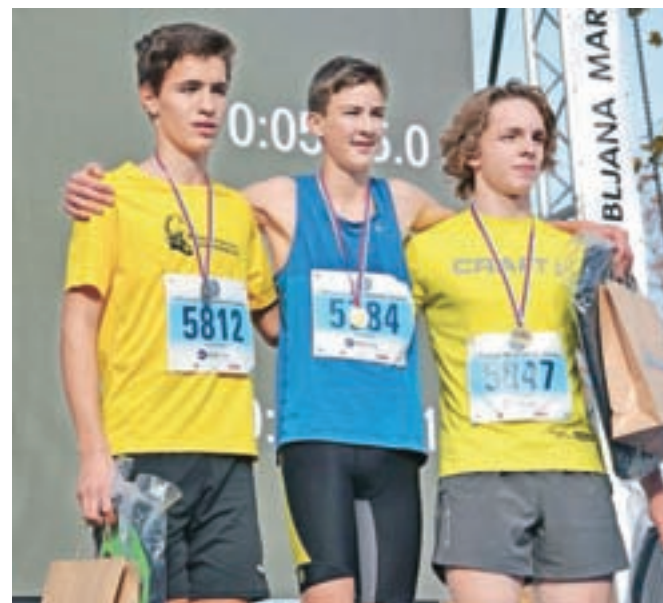
Med maratonce je šla zmaga v Kenijo. Pritekel si jo je Marius Kimutai, čas pa 2:08,33, kar je le 14 sekund slabše od rekorda proge. Slovenski maratonce so se potegovali za naslov državnega prvaka. Pri moških so bili v igri tudi trije Gorenjci: Domen Hafner, Gregor Kustec in Janez Mulej. Na koncu je bil najhitrejši Slovenec na skupno 11. mestu Mitja Krevs (2:32,25), Hafner je zaradi poškodbe odstopil, Kustec je bil tretji (2:36,54), Mulej pa četrti (2:39,21). Prehitel ju je Simon Navodnik (2:36,37). »To ni bilo lahkih 42 km, predvsem zaradi pogojev. Ritem je bilo treba prilagajati. Vmes je res zelo pihal veter in tempo je padel za trideset sekund na kilometer, tako da sem mislil, da sem na jadralski

Gregor Kustec (levo) in Janez Mulej sta bila najhitrejša gorenjska maratonca v Ljubljani. / Foto: Maja Bertoncelj

Rok Puhar, zmagovalca na polmaratonu / Foto: Maja Bertoncelj

Andrej Knežević (levo), drugi med devetošolci / Foto: Maja Bertoncelj

Lucija Medja (desno), tretja med osmošolkami / Foto: Maja Bertoncelj

Barkovljanki, ne na teku. Bil sem zelo dobro pripravljen. Od 32. km sem imel nekaj težav s krči. Tempo sem nekoliko zmanjšal, da sem prišel v cilju. Zelo sem zadovoljen. Preveč utrujen nisem, a v zadnjih 10 km enostavno nisem mogel teči hitreje,« je bil zadovoljen in precej svež v cilju Škofjeločan Gregor Kustec. »Danes ni bil moj dan. Tudi takšni dnevi pridejo. To je izkušnja za naprej. Lani sem bil

državni prvak, vmes sem bil poškodovan, a to ni izgovor. Treniral sem dobro, nimam si kaj očitati. Maraton ne da je kraljevska disciplina, je peklenška,« pa je povedal Janez Mulej z Blejske Dobrave. Med ženskami je bila najhitrejša maratonka Etiopijka Wote Genemo (2:27,02). Državna prvakinja je Jasmina Pitamic Vojska (2:53,05) pred Petro Tratnik (2:59,13) in Evo Zorman (3:03,42).

Vitezi dobrega teka so vsako leto v drugačni opravi. Tokrat so se oblekli v slovenske košarkarje. / Foto: Maja Bertoncelj

Škofjeloška OŠ Ivana Groharja je bila v ekipnem točkovanju letos tretja. / Foto: Maja Bertoncelj

Zagorelo na strehi Elana

Gorečo izolacijo na strehi enega od Elanovih obratov so delno pogasili že delavci, dokončno pa gasilci, ki so se množično odzvali pozivu na intervencijo. / Foto: Andraž Sodja

ANDRAŽ SODJA

Begunje – Celotna Gasilska zveza Radovljica se je v četrtek popoldne odzvala na obvestilo o požaru v begunjskem Elanu. Pri delu na strehi enega od njegovih obratov je namreč okoli 17. ure zagorela izolacijska snov, pri tem pa se je po besedah очевидcev močno kadilo. Požar so do prihoda gasilcev že delno omejili delavci, dokončno pa so ga pogasili gasilci. Kot je povedal vodja intervencije in poveljnik Gasilske zveze Radovljica Janez Koselj, je pri montaži odsesovalne naprave na streho objekta v prostoru najverjetneje prišlo do vžiga hlapov: »Delavci so tudi takoj začeli gasiti s prahom, tako smo mi samo do konca odprli mesto požara in ga pregledali, da ne bi prišlo do morebitnega požara v

notranjosti objekta.« Na kraju je ostala požarna straža iz gasilskega društva podjetja.

Poškodovanih ni bilo, na intervencijo pa se je odzvalo kar 153 gasilcev iz Gasilske zveze Radovljica s skupno 28 vozili in poklicna gasilska enota z Jesenic z avtolestvijo. Za tako obsežen vpoklic gasilcev so se po Koseljevih besedah odločili zaradi vsebine prijave požara na strehi. »Požar na strehi je lahko precej problematičen, za njeno odpiranje lahko potrebuješ veliko ljudi, zato smo se raje odločili za takojšen vpoklic številnega moštva, kot da bi jih morali klicati kasneje. Prve prijave so bile tudi zelo nejasne glede obsega požara,« je razložil.

Na policiji so pojasnili, da je v požaru nastala manjša gmotna škoda, do ogrožanja varnosti pa ni prišlo.

Planinca pod Triglavom ujela snežna nevihta

Mojstrana – Gorski reševalci so v petek že četrčič v tednu pomagali planincem, ki so jih pri vzponu na Triglav »presenetile« neugodne vremenske razmere, zaradi katerih so obtičali na poti. Poročali smo že, da so v noči na ponedeljek reševali premražene Madžare, ki so obnemogli obstali na Pragu pod Triglavom, dan kasneje pa so na Triglavu posredovali zaradi čeških planincev in dveh italijanskih planincev, ki sta se v Staničevem domu kljub zimskim razmeram v visokogorju znašla kar v kratkih hlačah. V petek popoldne so se mojstranski reševalci znova odpravili proti Triglavu, saj je v Luknji na nadmorski višini 2000 metrov snežna nevihta ujela dva planinca, ki nista mogla nadaljevati poti niti sestopiti. Gorski reševalci so ju na kraju oskrbeli s toplim napitkom, nato pa ju pospremili v dolino.

Našli okostje desetletje pogrešanega Bolgara

Kamnik – Kamniški lovci so pred dnevi po poročanju portala Kamnik.info na težko dostopnem območju Kamniške Bistrice našli na človeško okostje, ki naj bi pripadalo že več let pogrešanemu planincu. Na Policijski upravi Ljubljana so razložili, da so posmrtno ostanke zaradi opravljanja obdukcije in ugotavljanja identitete preminule osebe odpeljali v Ljubljano, dogodek pa po prvih ugotovitvah kriminalistov nima znakov kaznivnega dejanja. Po predmetih, ki so bili najdeni ob okostju, domnevajo, da posmrtni ostanki najbrž pripadajo planincu iz Bolgarije, ki ga pogrešajo že približno deset let.

Ukradel avtomobil in se zaletel

Tržič – Tržiški policisti so včeraj na Mlaki v Tržiču obravnavali prometno nesrečo med voznikom osebnega avtomobila Ford Focus temno modre barve, registrske oznake KR N9-628, in kolesarja. Voznik avtomobila je po nesreči odpeljal s kraja nesreče. Vozilo je letnika 2001 in je bilo včeraj v Kranju prijavljeno kot ukradeno, so ob tem sporočili policisti, ki prosijo vse, ki imajo informacije o nesreči ali udeležencem avtomobilu, naj jih čim prej sporočijo na interventno številko policije 113 ali na anonimni telefon 080 1200.

Vaja priložnost za izboljšave

◀ 1. stran

Ob trku s tlemi je takoj zagorelo pri levem krilu, zaradi velike količine goriva, ki je začelo iztekati, pa je pretila nevarnost večjega požara in eksplozije. Nesreča je terjala več življenj, številni potniki pa so bili poškodovani.

Nesreče redke, zato so vaje še bolj pomembne

Po besedah vodje vaje Jerneja Hudohmeta iz republiške uprave zaščite in reševanja so na sobotni vaji, na kateri je sodelovalo okoli dvesto reševalcev ter še sto opazovalcev, ocenjevalcev in članov podpornih služb, preverjali tako delovanje letališke gasilske enote in drugih služb Fraporta Slovenija kot upravljavca letališča, ki prve prispejo na kraj letalske nesreče na območju letališča, in okoliških gasilskih enot iz Cerkelj, Šenčurja in Kranja, pa tudi odzivnost zdravstvene službe na množične nesreče, policije, državne službe za psihološko pomoč, centra za socialne zadeve, ekip Rdečega križa ... »Gre za veliko število različnih enot in služb, ki morajo v množičnih nesrečah čim bolj opraviti svoje delo,« je poudaril. Letalske nesreče so k sreči zelo redke, a prav zato so nujne redne vaje, na katerih se posamezniki in organizacije urijo v postopkih, obenem pa se ugotavljajo tudi pomanjkljivosti pri načrtih zaščite in reševanja ter pri izvedbi, kar je osnova za njihovo kasnejše izboljšanje, je dodal.

»Če pride do množične nesreče, mora zdravstvo povsem spremeniti način svojega dela, ki v normalnih razmerah deluje na način običajnih obremenitev, ob takšnih nesrečah pa se moramo povsem reorganizirati in prilagoditi. Ob tem mora seveda osnovno zdravstvo še vedno skrbeti za najnujnejše paciente,« je razložil kranjski vodja ambulante

Ob velikih letalskih nesrečah poleg letaliških gasilcev aktivirajo tudi okoliške prostovoljne gasilce, ki skrbijo predvsem za pomoč ponesrečencem. / Foto: Gorazd Kavčič

Letalo je takoj po padcu na tla zagorelo, je predvidel scenarij sobotne reševalne vaje.

Triaza oz. razvrščanje ponesrečencev po teži poškodb in nujnosti pomoči je bistvenega pomena za njihovo čim boljše oskrbo na kraju nesreče. / Foto: Gorazd Kavčič

nujne medicinske pomoči v Kranju Mitja Mohor, ki je na vaji skrbel za organizacijo dela ekip nujne medicinske pomoči. »V množični nesreči pa ne gre samo za oskrbo ponesrečencev na terenu, saj je potem treba paciente prepeljati v bolnišnice. Tako se reševalne službe že s terena povežemo z njimi, da nam sporočijo, koliko poškodovancev in s kakšnimi poškodbami

lahko posamezna sprejme. Poškodovance poskušamo premeščati po več bolnišnicah, ne peljemo vse v eno, ker bi bila ta preobremenjena. V ta namen je aktiviran tudi helikopter, ki nekatere ponesrečence odpelje tudi v oddaljenejšo bolnišnico, na primer v Celje, Maribor,« je še pojasnil.

Psihološka pomoč reševalcem

Ob množičnih nesrečah pa niso edina skrb le ponesrečenci, temveč je treba poskrbeti tudi za psihološko pomoč reševalcem, ki sodelujejo v intervenciji. To nalogo prevzamejo psihologi iz Službe za psihološko pomoč Civilne zaščite, je pojasnila njena članica, psihologinja Barbara Čibež Žagar. »Psihologi smo v prvi vrsti namenjeni, da razbremenjujemo reševalce, ki posredujejo na terenu in se po končani intervenciji soočajo s psihološkimi posledicami oz. lastnim

doživljanjem med samo reševalno akcijo. Osnovni cilj našega dela je, da preprečimo, da bi se akutne posledice stresa, do katerega pride med in po intervenciji, nadaljevale, torej da z razbremenilnimi razgovori znova vzpostavimo psihološko ravnovesje,« je razložila.

Takoj po končani vaji je bila opravljena prva, kratka analiza, kjer so vodje posameznih enot podale svoje videnje poteka vaje. »Uvodni analizi bodo zdaj sledile delne analize v posameznih enotah, približno trideset dni po vaji pa bo nastala še skupna analiza vaje, v katero bodo zajete tako pomanjkljivosti kot tudi pozitivne stvari z današnje vaje. Na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti se bodo potem popravili načrti ukrepanja posameznih služb s ciljem, da svoje delo naslednjič bolje opravijo,« je po koncu enodnevnih kombiniranih vaj razložil Robert Skrinjar, vodja kranjske izpostave uprave za zaščito in reševanje.

Pred petsto leti se je 31. oktobra 1517 začela reformacija. Postala je versko, ekonomsko, politično in kulturno gibanje, ki še traja in je zajelo skoraj ves svet, zlasti njegov najrazvitejši del – Nemčijo, Skandinavijo, ZDA ... Temu svetovnozgodovinskemu fenomenu odpiramo tudi ta Snovanja ...

Reformacija, ki traja že petsto let

MIHA NAGLIČ

Reformacija se je začela kot versko gibanje, razkol znotraj Cerkve, zavil v zapletene teološke razlage. Ostroumni Karl Marx pa je skozi teološko preobleko ugledal ekonomsko anatomijo tega spora. Šlo je za upor evropskega severa proti rimski lakomnosti. Rimsko središče Cerkve se je takrat dobesedno valjalo v razkošju in razsipnosti. Za to potrebni denar je zbiralo tudi z odpustki; tedanji Evropejci so si morali za vsako grešno malenkost kupiti odpustek. Zato so Lutera, ki je pozival k prvotni in zlasti skromnejši krščanski drži, podprli vsi po vrsti, samo da bi se rešili rimske nadleže.

Najbolj se je v ta fenomen poglobil nemški sociolog Max Weber v svoji epohalni knjigi *Protestantska etika in duh kapitalizma* (1901). Protestantske cerkve so od svojih vernikov zahtevale skromnost, tudi same po sebi so bile bistveno manj potratne od svoje rimske matere. Eden od izrazov krščanske skromnosti je tudi varčevanje. Kdor z denarjem varčuje in ga ne troši za zunanji blišč – tudi za razkošne cerkve ne –, temu se denar kopiči. In ko se ga nabere dovolj, ga raje naloži v neko podjetje kot potroši. Privarčevani denar tako postane – kapital.

Zato ni čudno, da so najbogatejše države na svetu ravno tiste, kjer so v večini protestanti: ZDA, Nemčija, skandinavske dežele ... Od držav, ki so izrazito katoliške, so bogate le Avstrija, Francija, Italija, Španija ... Latinska Amerika, kjer je katolikov največ, se koplje v revščini. V ZDA je znana kratica WASP: white, anglosaxon, protestant

– bel, anglosaškega porekla in protestant. Državljeni, ki sodijo pot to oznako, tvorijo »prvo ligo«, vsi drugi so v nižjih. Ko človek potuje po protestantskih deželah, kmalu opazi očitno dejstvo, da so verski hrami različnih reformiranih cerkva bistveno manjši in skromnejši od katoliških. Cerkve so dostikrat bolj podobne velikim lesenim lopam kot svojim mogočnim in razkošno opremljenim katoliškim vrstnicam. Očitna je tudi razlika v zunanosti pokopališč. Na italijanskih gledaš grobnice, velike skoraj kot kake kamnite hiše, širom po Skandinaviji so grobišča podobna negovanim gozdčikom, v katerih so med drevjem potreseni kamni in leseni križi ...

Glavna je vera

Prvim reformatorjem, tudi našemu Trubarju, je šlo predvsem za poglobitev vere in reformo Cerkve. Mogoče je Cerkev danes pred podobnim izzivom. Na eni strani je velikanska institucija, ki se bolj ukvarja z zemeljskimi kot z duhovnimi rečmi (kar se je na očeh vsega krščanskega sveta razkrilo tudi v zgrešenih poslih mariborske nadškofije), na drugi prizadevanja za posodobitev in poglobitev vere, ki jih posebno pravi papež Frančišek. »Kdor vidi potrebnega in se zanj ne zavzame, ampak kupi odpustek, si ne pridobi papeževega odpuščanja, ampak božjo jezo.« Tako se glasi 45. od 95 tez, s katerimi je tedaj še katoliški menih Luter nastopil proti vaticanškemu diktatu, ki je bil v tem, da so vernike silili kupovati odpustke, z zbranim denarjem pa so gradili novo Petrovo cerkev v Rimu in živeli v razkošju. »Zakaj papež, katerega bogastvo je danes

Lucas Cranach st., diptih s portretoma Lutera in njegove žene Katarine von Bora, s katero se je poročil leta 1525. Pred poroko sta bila oba katoliška redovnika, bila sta si dobra zakonca, rodilo se jima je šest otrok. / Foto: Wikipedia

večje od največjega Krasa / ime starorimskega politika, ki si je nagrabil velikansko bogastvo/, Petrovo cerkev rajši ne gradi s svojim lastnim denarjem, kakor z denarjem revnih vernikov?« Papežu Frančišku tega očitka, izraženega v 86. tezi, seveda ne bi mogli nasloviti. Lahko pa bi ga mnogim cerkvenim mogočnikom pred njim in pod njim, tudi slovenskim. »Če nimajo denarja v izobilju, so dolžni tega obdržati za vsakdanje potrebe in se v nobenem primeru ne klanjati pred odpustki.« To je bila Lutrova 46. teza; danes zveni samoumevno, takrat je bila protestniška in je zahtevala reformo. Po svoje je še vedno aktualna, le da danes ne kupujemo več odpustkov, zato pa smo prisiljeni kot davkoplačevalci polniti bančno luknjo, ki jo je pred desetletjem izkopal roparska

naveza politikov, bankirjev in tajkunov, tudi cerkvenih. In ta je v našem času tista, proti kateri bi morali protestirati in jo odpraviti z novo reformacijo.

Sicer pa nam tu ne gre za tajkune in druge pohlepneže. Glavna je vera in njena povezava z Božjo besedo. Učili so nas, da je največja zasluga Lutera, Trubarja in drugih reformatorjev ta: da so ljudi nagovarjali, naj sami berejo Sveto pismo, in poskrbeli, da so to lahko počeli vsak v svojem maternem jeziku – ko so hkrati poskrbeli za prevode Svetega pisma v narodne jezike. Luter ga je prevedel v nemščino že leta 1534, Trubar je prevedel več delov, za prevod celotne pa je poskrbel njegov učenec Jurij Dalmatin leta 1584. Že v prvi slovenski knjigi, Katekizmu iz leta 1550, katerega slovenski predgovor je začel z znamenitim stavkom

»Vsem Slovencem gnado, mir, milost in pravo spoznanje božje po Jezusu Kristusu prosim«, pa je med drugim zapisal, kar sledi. »Vse mlade pa in preproste ljudi zvesto opominjam; pomislite, kaj se lahko človeku v kratkem zgodi; lahko kmalu umre, nakar mora gospodu Bogu pred vsemi ljudmi in angeli predložiti račun o vsem, kar je v tem življenju mislil, govoril in storil, nato pa prejme zaslužno plačilo. Kateri svojo vero, svoje življenje ter stan po besedi božji, kakor je v le-teh poglavjih (nauku) na kratko in razumljivo po vrsti predstavljeno, uravnava, ta bo v večnem življenju; kateri pa ne, pa bo v večnem žveplu in ognju. Pred njim nas Bog obvaruj!« Pomislimo torej, kako je z nami in s temi rečmi, ki seveda niso aktualne le ob dnevu reformacije in na dan spomina na mrtve ...

»Kateri svojo vero, svoje življenje ter stan po besedi božji uravnava, ta bo v večnem življenju; kateri pa ne, pa bo v večnem žveplu in ognju. Pred njim nas Bog obvaruj!« (Trubar v *Katekizmu*, 1550)

To, kar sta na najvišji ravni zmogli Katoliška in Luteranska cerkev – doseči spravo in obrniti pogled v prihodnost – potrebujemo tudi mi. To je tisti Trubarjev Stati in obstati. Premalo ga beremo in poslušamo, je pred bližnjim praznikom reformacije in ob praznovanju njene 500-letnice v pogovoru za Gorenjski glas povedal evangeličanski škof mag. Geza Filo.

Trubar nam je prvi rekel Slovenci

MAG. GEZA FILO, ŠKOF EVANGELIČANSKE CERKVE AUGSBURŠKE VEROIZPOVEDI V SLOVENIJI, O REFORMACIJI, O NJENEM VPLIVU NA SLOVENSKEM IN O AKTUALNOSTI NJENIH VREDNOT

JOŽE KOŠNJEK

Gospod škof, od začetka decembra 2013 vodite Evangeličansko cerkev augsburške veroizpovedi v Sloveniji. Zakaj pridevnik 'augsburški'?

»Augsburška veroizpoved je osnovni veroizpovedni spis Luteranske cerkve. Imamo namreč še nekaj reformiranih Protestantskih cerkva. Augsburska iz leta 1530 je luteranska.«

Te dni mineva 500 let od uradnega začetka reformacije, ko je Martin Luter objavil 95 znamenitih tez o reformi tedanje Katoliške cerkve. Je želel zgolj reformirati, pomladiti in osvežiti tedanjo Cerkev ali je imel morda v mislih ustanovitev nove Cerkve, kot je tudi mogoče slišati ali prebrati?

»Slednje je napačno. Naj spomnim, kaj je Lutra spodbudilo in pripeljalo do tega, da je napisal in javno objavil 95 tez. Srednjeveški človek se je zelo dobro zavedal svoje grešnosti in Cerkev mu ni dajala notranje gotovosti odrešenja, ampak ga je ustrahovala z Božjo kaznijo. V ta svet strahu je vstopila prodaja odpustkov. Prestrašeni ljudje bi dali vse, da bi se znebili svojih grehov. Niso vedeli, da odpuščanje grehov prihaja iz Božje ljubezni do človeka, po njegovi milosti, ki ga v veri osvobaja. Tega niso vedeli, ker niso mogli brati Svetega pisma v jeziku, ki ga razumejo. Na potrebo po reformi Cerkve se je opozarjalo že pred nastopom Lutra. Ni šlo za zahtevo po novi Cerkvi, ampak za ponovno vrnitev k Svetemu pismu. Lutrove teze so bile uperjene proti prodaji odpustkov in že prva govori o pokori in da je človek odrešen zgolj, če je celo njegovo življenje pokora. Z dobrimi deli, s kupovanjem odpustkov, romanji, zatekanjem k svetnikom si človek ne zasluži odrešenja, ampak le po

Škof Geza Filo v pogovoru z novinarjem Jožetom Košnjekom, za njim podoba prvega reformatorja in križa. / Foto: Gorazd Kavčič

veri in z Božjo milostjo. Ker pa človek zaradi svoje grešnosti potrebuje stalno spreobrnitev, ga mora Cerkev pri tem ves čas usmerjati k Jezusu Kristusu, središču odrešenja. Zato Lutrovo kladivo odmeva še danes.«

Martina Lutra so zaradi zagovarjanja teh stališč izobčili iz Cerkve.

»Lutrove ideje so se zelo hitro širile. K razpravi je bila poklicana akademska javnost, kar je bilo takrat običajno v teh krogih. Ker Luter svojih tez ni hotel preklicati, so ga iz Cerkve izobčili. Tako je nastala nova veja znotraj tedanje Krščanske cerkve, imenovana evangeličanska ali luteranska po Martinu Lutru in tudi druge reformirane cerkve.«

Bi lahko rekli, da je bil Luter 'revolucionar' časa, v katerem je živel?

»Prav gotovo, saj so njegove ideje sprožile številna razmišljanja in val klicev po spremembah ne le na verskem področju, ampak tudi v kulturi in slovstvu, v politiki, v gospodarstvu in

v odnosih med ljudmi nasploh. Začele so se prevajati knjige. Zapisana beseda je pridobila pomembnost, še posebej materinščina. Luter je sprožil neverjeten plaz sprememb na celem področju človekovega delovanja.«

Reformacija se je 'prijela' tudi na Kranjskem.

»Res se je. Sam pravim, da imamo Slovenci srečo, da smo imeli takrat Primoža Trubarja in ostale protestantske duhovnike, pisce in prevajalce. Razumnike, bi jim rekli danes. Tedanjemu tržaškemu škofu Petru Bonomu moramo biti hvaležni, da je bil Primož Trubar pri njem seznanjen z Lutrovo reformacijsko idejo. Škof Bonomo je razumel bistvo reformacije, ki se je hitro širila po slovenskem ozemlju, še posebej po Kranjski, ki je postala večinoma luteranska. Žal pa je ta Cerkev tu preživela le 49 let. Protireformacija je bila predvsem zaradi avstrijskega vpliva na Slovenskem zelo močna. Večina protestantov je deželo raje zapustila, kot da bi opustila novo vero.«

Je bil udar protireformacije pri nas hujši kot v deželah, kjer je protestantizem preživel in ostal vplivna vera?

»Eden najhujših v Evropi je bil. Izjema je bil severovzhodni del Slovenije, kjer je bila protireformacija milejša in se je Evangeličanska cerkev ohranila, zahvaljujoč predvsem jožefinski reformi. Po patentu cesarja Jožefa II. je bil v tem delu Slovenije odnos do reformacije drugačen, bolj svoboden. Na Gorenjsko je prišla jožefinska reforma z zamudo ali pa sploh ni prišla.«

Na Gorenjskem je po mojem vedenju delovalo nekaj znanih reformatorjev oziroma protestantov. Na primer Kranjčan Pavel Wiener ali Biner, ki je po prisilnem begu iz dežele postal škof v Romuniji.

»Takrat so imeli protestanti dve možnosti: vero spreminiti ali zapustiti deželo. Večina se je odločila za drugo možnost. To je bila škoda za deželo. Protestanti so namreč sprejeli ljudje, ki so znali brati in pisati. Skratka, takratni razumniki. Bili so tudi podjetni, zato je z njihovim odhodom nastala tudi gospodarska škoda. Zgodovina ljubljanske evangeličanske občine pove, da so se v mestu protestanti znova pojavili šele v začetku 19. stoletja. Ljubljana je bila umeščena v trgovske poti in sem so zato prihajali obrtniki, rokodelci in mali podjetniki iz Nemčije, Avstrije, Švice in Francije. Med njimi so bili tudi evangeličani, ki pa jim ni bilo dovoljeno javno izpovedovati svoje vere na evangeličanski način. Nekateri so zaradi tega tudi odšli. Tisti, ki so ostali, pa so s težavo prišli do zemljišča, kjer stoji sedaj evangeličanska cerkev Primoža Trubarja. Omenili ste Pavla Wienerja. Bil je Kranjčan, rojen okrog leta 1495, in Trubarjev sodobnik. Zaradi protireformacije je moral bežati iz slovenskih

»Premalo poudarjamo vrednote, ki jih je na osnovi Biblije odkrila reformacija. To se nam pozna v medsebojnih odnosih, to se nam pozna v ekonomiji, to se odraža v vedno večjih razlikah med ljudmi.«

Škof evangeličanske Cerkve v Sloveniji mag. Geza Filo je bil rojen v Ivanovcih na Goričkem, v središču sveta, kot pravi sam za rojstni kraj, v katerem preživi večino dopusta. Teologijo je študiral v Bratislavi in v Erlandenu v Nemčiji. Že 33 let je duhovnik v Ljubljani, od 1. decembra 2013 naprej pa je škof Evangeličanske cerkve v Sloveniji. Je prvi škof po Primožu Trubarju, ki nima sedeža v Prekmurju, ampak v Ljubljani, česar nekateri Prekmurci niso sprejeli povsem z naklonjenostjo. Toda stvari se spreminjajo in tudi Prekmurci dobivamo več poguma in to je dobro, pove škof.

POGOVOR

Snovanja

Prvak evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Sloveniji ob Dalmatinovem prevodu Biblije / Foto: Gorazd Kavčič

Evangeličansko cerkev augsburške veroizpovedi v Sloveniji sestavlja 14 cerkvenih občin, od katerih jih je 11 na območju Prekmurja, tri pa izven njega. Evangeličanska cerkev je slovenska zgodovinska cerkev. Je dediščina Trubarjeve cerkve in dragocena glasnica njene reformacijske dediščine. Slovenska vlada je na predlog predsednika države leto 2017 razglasila za leto reformacije. Veliko slovesnih dogodkov je bilo že organiziranih. Osrednja državna proslava bo drevi v Ljubljani, jutri ob 16. uri, na praznik reformacije, pa bo v cerkvi Primoža Trubarja v Ljubljani slovesno bogoslužje.

dežel. Odšel je na Sedmograško in v Sibiu oziroma Hermannstadtu v Transilvaniji v sedanji Romuniji postal prvi škof luteranske cerkve. Umril je leta 1554. V njegov spomin smo lani oktobra skupaj s sedmograško luteransko Cerkvijo in številnimi gosti iz slovenske in tuje ekumene na Raščici opravili skupno bogoslužje in zasadili Lutrovo jablano. Po Raščici je bilo takšno bogoslužje opravljeno še v dvanajstih evropskih mestih. Prepričan sem, da obujanje časov protireformacije in verskih vojn ne sodi k praznovanju 500-letnice reformacije. Njeno sporočilo in izročilo presega ta dejanja.«

Veličastna zapuščina reformacije

Reformacija je dala Slovincem veliko: jezik, knjige, ime ...

»Kot narod smo dobili ime. Primož Trubar je z 'Lubi Slovinci' nagovarjal vse Slovence in jih združeval. Poudarjam: vse Slovence. Dobili smo Cerkev v slovenskem jeziku. To so tiste stvari, na katere moramo biti Slovenci ponosni in hvaležni reformatorjem. Kot dvanajsti narod po vrsti smo po zaslugi Jurija Dalmatina dobili slovenski prevod celotnega Svetega pisma.«

Trubar in somišljeniki njegovega časa zaslužijo naše spoštovanje. V težkih razmerah, v begunstvu so pisali, prevajali, tiskali. Morali so biti tudi podjetni, saj so morali za izdajo knjig najti denar.

»Prav gotovo. Trubar in njegovi sodobniki so na vero, na boga in na Cerkev gledali le na podlagi učenja Svetega pisma. Tako so po vrednotah Svetega pisma tudi živeli. Pomembnejše opravljeno še v dvanajstih evropskih mestih. Prepričan sem, da obujanje časov protireformacije in verskih vojn ne sodi k praznovanju 500-letnice reformacije. Njeno sporočilo in izročilo presega ta dejanja.«

Kljub nasprotovanju idejam protestantizma je uradna Katoliška cerkev sprejela nekatere njegove knjige in jih uvedla v svoje bogoslužje. Ali ne daje to narodno-buditeljskemu delu protestantov še večje teže?

»No, prav gotovo. Še posebej drugi vatikanski koncil je v Katoliški cerkvi odprl vrata spremembam. Martinu Luthru in evangeličanom je priznal zasluge. Tudi Katoliška cerkev se je skozi zgodovino spreminjala in se je spremenila. V zadnjih petdesetih letih, ko sta Svetovna luteranska zveza kot skupnost evangeličanskih cerkva in Katoliška cerkev vodili stalni dialog, je prišlo do odličnega ekumenskega sodelovanja.

Dne 31. oktobra lani sta v švedskem mestu Lund, kjer je bila ustanovljena Svetovna luteranska zveza, prvič po 500 letih vodila skupno spominsko ekumensko bogoslužje papež Frančišek in predsednik Svetovne luteranske zveze škof dr. Munib Younan. Podpisala sta tudi zgodovinsko izjavo Od konflikta do skupnosti.«

Sprava med katoličani in evangeličani

Lanski Lund je torej mejnik v odnosih med katoličani in evangeličani.

»Veliko korakov je bilo storjenih pred lanskim srečanjem v Lundu. Leta 1999 je bil v Augsburgu podpisan dokument, tako imenovana Izjava o opravičenju po veri. Ta izjava je bila podlaga za dokument Od konflikta do skupnosti. Počaščen sem, da sem bil lahko med udeleženci srečanja. Gre za priznanje napak na obeh straneh, za obžalovanje krivde in za zavezo, da je treba na ekumenski osnovi pogled usmeriti v prihodnost. V središču je Kristus. On nas združuje. Kar nas ločuje, je manj pomembno. Skupna izjava iz Lunda prinaša drugačen pogled na reformacijo. Katoličani so jo

doslej imeli za nekaj žalostnega, slabega, evangeličani pa za edino pravilno dejanje. Po novem pa cerkvi ugotavljata, da je bila reformacija za obe cerkvi tudi pozitivna. Sprava med cerkvama ni koristna samo za obe cerkvi, ampak tudi za današnji svet, za svetovno družbo. Stališča iz izjave pa je treba čim prej uresničiti na lokalni ravni. Zelo sem vesel, da smo že 6. novembra lani opravili 'slovenski Lund'. V Murski Soboti smo se zbrali najvišji predstavniki obeh cerkva v Sloveniji in verniki.«

Kakšno je vsakdanje sodelovanje med obema cerkvama v Sloveniji? Kako je s porokami med katoličani in evangeličani, s krsti otrok, z drugimi zakramenti?

»Normalno. Mislim, da so predsodki o konfesionalni različnosti večinoma stvar preteklosti. Zakaj ne bi šel katoličan k evangeličanskemu bogoslužju? In obratno. Že več let imamo obrednik ekumenske poroke, ki je lahko v obeh cerkvah, ob prisotnosti obeh duhovnikov. Krst si kot edini zakrament cerkvi medsebojno priznavata. Postavljena je osnova za sodelovanje, za nadaljevanje dialoga. Vselej je sprememba treba začeti pri sebi. To je osnovno reformacijsko načelo. Tega potrebuje današnji svet. Zlasti samoodgovornost. Z Lutrovim razumevanjem Biblije postane človek neposredno odgovoren Bogu. Brez posrednikov.«

Kakšen je po vašem mnenju odnos Slovencev do Primoža Trubarja, do reformacije?

»Lahko rečem, da je odnos Slovenk in Slovencev do Trubarja pozitiven, še posebej po letu 2008, ko je bilo leto Primoža Trubarja. Delo Primoža Trubarja in njegove zasluge za Slovence ostajata živa in spoštovana. Mislim, da je naša po številu vernikov sicer majhna Evangeličanska cerkev, z

zgodovinskimi koreninami na Slovenskem, lahko ponosna, da se je ohranila in toliko dobrega storila za narod.«

Kupujemo odpustke blagostanja

Kaj je po vašem mnenju ob njenem prazniku glavno sporočilo reformacije?

»Živimo v svetu, v katerem se je spet pojavila napačna razlaga odrešenja, vključno z zelo razširjenim evangeliem blagostanja, ki je za denar na voljo na trgu. Žal danes ljudje še vedno kupujemo odpustke za svoje odrešenje. Premalo poudarjamo vrednote, ki jih je na osnovi Biblije odkrila reformacija. To se nam pozna v medsebojnih odnosih, to se nam pozna v ekonomiji, to se odraža v vedno večjih razlikah med ljudmi. Tudi danes nas sodobni svet z marsičim ustrahuje. Samo pogledmo grožnje s terorističnimi akcijami, spomnimo se bahanja z močjo atomskega orožja, pomislimo, da osem najbogatejših ljudi na svetu razpolaga s premoženjem, kot ga ima četrtina svetovnega prebivalstva. Zaradi vsega tega so tudi danes potrebni reformacijski klici. Svetovna luteranska zveza želi ob jubileju reformacije nagovoriti sodobni svet in ga opozoriti na nujnost graditve boljšega sveta. Podnebne spremembe, skrb za okolje, skrb za večjo socialno pravičnost, revščina, odnos do zemlje so teme za reformacijo našega življenja in ravnanja. Ob tej priložnosti želim povedati še nekaj. To, kar sta na najvišji ravni zmogli Katoliška in Luteranska cerkev, to spravo, potrebujemo tudi mi. Namesto pogleda naprej se stalno oziramo nazaj. To nam jemlje moči. Od nas je odvisna prihodnost, življenje naših otrok in generacije njihovih otrok. To je bistvo Trubarjevih besed: Stati in obstati. Premalo poslušamo in beremo Trubarja.«

»Živimo v svetu, v katerem se je spet pojavila napačna razlaga odrešenja, vključno z zelo razširjenim evangeliem blagostanja, ki je za denar na voljo na trgu. Žal danes ljudje še vedno kupujemo odpustke za svoje odrešenje.«

Geza Filo je prvi škof po Primožu Trubarju, ki nima sedeža v Prekmurju, ampak v Ljubljani. Na sliki ljubljanska evangeličanska cerkev na Gosposvetski cesti. / Foto: Gorazd Kavčič

Ste vedeli, da je bila Trubarjeva prva žena Kranjčanka? Vas zanima, kako je Trubar potoval na Nemško? Pot ga je vodila čez Gorenjsko, kjer se je spotoma večkrat ustavil. Za celo pot od Ljubljane do Uracha pa je potreboval kar osemnajst dni ...

Trubar na Gorenjskem in njegova Gorenjka

MIHA NAGLIČ

Vas zanima, kako je Trubar shajal z ženskami? Poglejmo najprej njegov odnos do njih na splošno in potem še tisto, kar vemo o njegovih treh zakonskih ženah, zlasti o Kranjčanki Barbari Sitar.

Trubar in ženske

»Ženske, zlasti poročene matere, so tudi tedaj imele veliko in pomembno vlogo v družini, veliko manjšo pa v javnem življenju. Sproge protestantskih duhovnikov so bile dragocene pomočnice svojim možem tudi pri njihovi pastoralni službi. Trubar je nekajkrat lepo in priznavno pisal o ženskah, seveda v skladu s tedanjim razumevanjem njihove vloge.« Tako Mihael Glavan v Trubarjevem albumu. V nadaljevanju navede nekaj odlomkov iz Katekizma (1550). »Ta žena je pak tak ustvarjena inu timu možu dana: Gospud Bug je tudi guvuril: Nej dobro človeku samimu biti. Mi hočmo nemu aniga pomočnika sturiti nemu naglih ... Ona bode Možiča imenovana, zavolo kir je iz moža vzeta. Za tiga volo bode an mož zapustil oči inu mater inu per suji očni visil inu bodeta iz dvejnu anu mesu.« In še: »Ti mož bodeš z delom trpel; / žena pak s svojim znošenom;

/ morata oba ankrat umrit, / v to zemlo pokopana bit, / iz katere sta vzeta.«

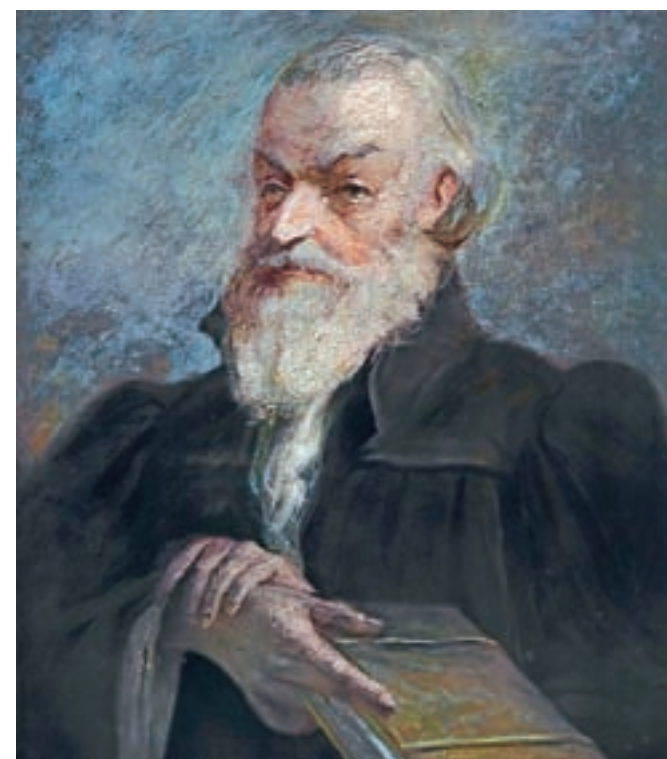
V Katekizmu je poučil tudi može, kako naj ravnajo z ženami. In kako je Trubar te nauke uresničeval v svoji osebni praksi? »Oženil se je z Barbaro Sitar, hčerko kranjskega meščana, ki je na njegovo povabilo prišla na Nemško v letu 1549, vendar naj bi se poznala že poprej. Trubar je bil ob ženitvi star že najmanj štirideset let, zrel, uravnotežen in preizkušen mož. Kolikor je mogoče sklepati iz skromnih podatkov, je bil zakon urejen in srečen. Imela sta štiri otroke, od katerih je eden (Kristijan) zgodaj umrl. Dorasla in uveljavila sta se sinova Primož in Felicijan, o hčerki Magdaleni je komaj kaj znanega. Razmeroma zgodaj, okoli leta 1565 ali 1566, je umrla tudi žena Barbara.« (Vir: Mihael Glavan, Trubarjev album, Mladinska knjiga Založba, 2008)

Kranjčanka Barbara Sitar

Trubarjeva prva žena je bila torej Kranjčanka. Ko je moral marca 1548 prvič bežati s Kranjske (iz Šentjerneja, kjer je bil župnik) na Nemško (17 dni ježe na konju!), se je spotoma ustavil tudi v Kranju. »Pot ga je vodila čez Gorenjsko in Tirolsko. V pregnanstvo! Težko mu je moralo biti pri srcu, ko je s svojimi spremljevalci v mraku jezdil po samotnih stezah in se morda za zmeraj

poslavljal od domačih krajev. V velikem loku se je ognil Ljubljani, kjer je zapuščal prijatelje, a tudi sovražnike, pripravljene, da naščuvajo nanj škofove biriče. V nemirnem pričakovanju se je bližal Kranju. Malo pred mestom je krenil proti Šenčurju. Da mora še govoriti s prijateljem Jurijem Sitarjem, tamkajšnjim kaplanom, je povedal spremljevalcem. Pa je ves čas mislil le na kaplanovo sestro Barbaro. Sitar je bil poznih popotnikov in somišljenikov vidno vesel. Povabil jih je, da si pri njem odpočijejo, in Barbara jim je lepo postregla. Ko so drugi dan odšli, je dolgo premišljevala o prihodnosti. Primožu je bila dala besedo, da pride za njim v daljne kraje onstran gora, brž ko ji bo pisal, da je vse pripravljeno.«

Besedo sta oba držala, Primož jo je povabil v Rothenburg. »Ondukaj je on svojo lubo prvo gospodino Barbaro očitu v cerkvi poročil inu je ondi božji cerkvi zvesto služil,« poroča njegov biograf. In kdo je bila njegova nevesta? »Barbara je bila hči Matije Sitarja, meščana v Kranju, in njegove žene Svetke. S Trubarjem se je verjetno seznanila po bratu Juriju, ki je kaplanoval v Šenčurju pri Kranju. Vse kaže, da je prišla na Nemško leta 1549, ko se je njen izvoljenec dočela vživeti v nove razmere. Rodila mu je štiri otroke: leta 1550 ali 1551 Primoža, pred 1554 Magdaleno in Kristijana, ki

Primož Trubar na sliki Ivana Groharja iz leta 1903 / Foto: Gorenjski glas

pa je zgodaj umrl, 1555 ali 1556 Felicijana. O Barbari ne vemo mnogo, zakaj tedaj ženska v javnem življenju ni veliko štela. Živela je pač po svetopisemskih naukih, ki jih je Trubar že v Katekizmu zapisal.

Ne ve se natančno, kdaj je Barbara umrla. Zdi se, da po Trubarjevem drugem izgonu iz dežele Kranjske, avgusta 1565. »Kmalu po izgonu iz Ljubljane mu je umrla, tako se zdi, žena Barbara. Preveč ji je bilo nemirnega življenja, dolgih potovanj in številnih selitev, preveč skrbi je prestala za moža in otroke. Kakor je tiho živela, tako je tiho za zmeraj odšla. Prav nič ne vemo, kje je umrla in kje je njen grob.« Tako Mirko Rupel v knjigi Primož Trubar (Ljubljana, 1962), ki je še vedno med najboljšimi prikazi njegovega življenja in dela.

Jaz, Barbara

Iz zakonskega življenja Barbare Sitar in Primoža Trubarja je ohranjeno tudi nadvse zanimivo pooblastilo, spisano v nemškem mestu Kempen 28. aprila 1554. Z njim pooblašča nekega gospoda na Kranjskem, da v njunem imenu uredi zapuščinsko zadevo po umrlem Barbarinem bratu Juriju Sitarju, kaplanu v Šenčurju pri Kranju. Pooblastilo, ki je težavno že za golo branje,

priča o takratnem pravnem jeziku in razmerah nasploh. Glasi se, kot sledi. »Jaz Barbara, rajnega Matije Sitarja, meščana v Kranju, in Svetke, njegove zakonske žene, njih obeh zakonska potomka in hči, zdaj gospoda Primoža Trubarja, pridigarja in župnika v Kempenu, zakonska žena, javno priznam s tem pismom, da sem z nasvetom, vednostjo in voljo omenjenega svojega ljubelega gospoda zakonskega moža in varuha (ker mi je daleč, zato iz ženske boječnosti, tudi zavoljo mojih treh malih otročičev ni mogoče, da bi to sama v lastni osebi opravila) dala in izročila svoje polnomočje in celotno oblast z vso veljavnostjo za vsa sodišča in običaje častitemu Heliju Stotzingerju, proviantnemu mojstru na Kranjskem, imetniku tega pisma, in sicer tako, v mojem imenu in namesto mene rajnega gospoda Jurija Sitarja, kaplana v Šenčurju pri Kranju, mojega pokojnega brata nepremičnine in premičnine in kjer koli se te skupaj z njegovimi pravicami in zahtevki doženejo, zlepa ali sodno zahteva, izterja, zato odreši, premičnine, če jih je kaj, proda, prenese, za poročtvo obljubi, zato pisma sestavi in za pečatenje prosi, a če bi ga kdo motil, mu ugovarjal ali ga oviral, naj bo to na kakršnen koli način, da to tožbo, z ugovorom in zagovorom in sploh z vsimi

Barbara je bila hči Matije Sitarja, meščana v Kranju, in njegove žene Svetke. S Trubarjem se je verjetno seznanila po bratu Juriju, ki je kaplanoval v Šenčurju pri Kranju. Na Nemško je prišla leta 1549, rodila mu je štiri otroke ...

V znamenju nove prijaznosti med katoliki in evangeličani je potekalo tudi predavanje častnega škofa Geza Erniše v frančiškanskem samostanu v Kamniku, kjer ga je pozdravil p. Lovrenc Anžel, 20. 10. 2017. / Foto: Tina Dokl

PRIČEVANJA

Snovanja

pravnimi sredstvi in pomočki opravi ter na sploh in posebej stori in pusti vse, kar bi jaz zdaj mogla ali hotela. Obljubim in izjavljam tudi pri svoji ženski časti in dobrem poštenju zase in za vse svoje dediče, da se bom resnično, trdno in zmeraj držala vseh njegovih ukrepov, in če bi pri tem potreboval še več polnomočja, veljaj, da sem mu ga s tem v polni meri vsega dala zdaj kakor posledaj in posledaj kakor zdaj, vse za dobiček, izgubo in vsakršno pravo brez nezaupanja in poročstva.«

Barbarini sledi še Primoževa izjava. »In jaz, zgoraj imenovani Primož Trubar kot njen, Barbare Sitarice, zakonski mož in varuh, izjavljam le-tu posebej, da se je opravil prenos polnomočja, kakor kaže to pismo, z mojim nasvetom, vednostjo in voljo. Zato tudi dam besedo in obljubim kot varuh, da bom pri tem vztrajal in da ne bom nasprotnoval po nobeni poti, tudi ne z zvijačo in s sleparstvom.« Na koncu pa še njun skupni odstavek: »In da bi to resnično dokazala, sva jaz, zgoraj omenjena Barbara Sitarica, in z njo jaz, omenjeni njen gospodar, oba lepo naprosila odličnega, častitega in modrega Gašperja Zellerja, kemptenskega župana, da je svoj lastni pečat za naju in najine dediče, toda za zmeraj ne na kvar sebi, gospodu pečatarju in svojim dedičem javno le-tu pritisnil. In sta pričli najine prošnje za pečenje častita Jurij Göring in Hans Sazer, kemptenska meščana. Dano v petek, osemindvajseti dan meseca aprila po rojstvu Kristusa, našega ljubelega Gospoda in edinega zveličarja, v petnajsto in štiriinpetdesetem letu.«

Ljubljana–Urach, osemnajst dni

Ohranil se je dokument o tem, kako je Primož Trubar potoval iz Ljubljane v Urach (današnji Bad Urach v nemški

deželi Baden-Württemberg, južno od Stuttgarta), za kar je potreboval kar 18 dni, od 3. do 20. septembra 1561. Z njim sta potovala še dva uskoška duhovnika in dva (po)sla, skupaj pet mož na štirih konjih in enem oslu. Gre za obračun stroškov njihove poti. Ta nas ne zanima toliko zaradi navedenih izdatkov, temveč zato, ker je iz njega lepo razviden itinerar te poti in način tedanjega potovanja v daljne dežele. Pa ga skupaj obnovimo. Dne 3. septembra 1561. V Ljubljani je Trubar za oba uskoška duhovnika in njuna konja plačal kar 9 goldinarjev Janžu Konciliji, pri katerem so bili nastanjeni celih osem dni; njima dvema na račun njune plače je dal 4,40 (= štiri goldinarjev in 40 krajcarjev); nato so skupaj odjahali h gospodu Juriju Rainu, ostali pri njem čez noč in pustili 0,45 napitnine. Dne 4. 9. Zjutraj pri g. Egkhu 0,40 napitnine; zvečer in zjutraj na Bledu plačali 0,06. Dne 5. Zvečer in zjutraj na Jesenicah pustili 1,10 napitnine. Dne 6. Za kosilo v Podkorenu porabili 1,20; za večerjo v Drevljah 1,03 in 2 feniga; slu, ki jim je kazal pot čez Strmec (Kranjsko Goro), so dali 0,06 in 2 feniga. Dne 7. Zjutraj v Šmohoru porabili 1,20; slu, ki jim je kazal pot čez Šmohorsko goro, dali 0,06. Dne 8. V Oberdrauburgu zjutraj 0,56; za popravilo vajeti enega konja in osla dali 0,05; za nočitev v Lienzu 2,36; za podkovanje uskoških konj in osla 0,31. Dne 9. Kosilo v Heimfelsu pri gospodu Spaurju, dali le 0,08 napitnine; večerja v Innichenu za 1,40. Dne 10. Zjutraj in zvečer v Brunecku, kjer so pogostili Lovrenca Wudino in učitelja za 4,42. Dne 11. Zjutraj v Mühlbachu 1,26; zjutraj in zvečer v Sterzingu 3,05; večerja v Matreiu 1,45. Dne 13. Kosilo v Innsbrucku 1,36; večerja in kosilo v Pettnauu 2,00 in 2 feniga. Dne 14. V Barwiesu za malico in krmljenje 0,26; zvečer v Nassereitu 2,13. Dne 15.

Kosilo v Lermoosu 1,14; zvečer v Vilsu 2,36; za podkovanje osla 0,04. Dne 16. V Kempntenu dva dni in dve noči; »tu je dolgi uskoški duhovnik popil dvajset meric vina«; vse skupaj jih je stalo 8,20; za popravilo oslovega sedla še 0,37. Dne 18. Zjutraj in zvečer v Memmingenu (»le-tu je dolgi uskoški duhovnik za boljše spanje izpil 11 meric piva, merica po šest črnih denarčičev«); dalje za tiste tri iz Kempntena, ki so jih spremili, dali 5,09. Dne 19. Zjutraj v Illertissenu 1,16; zvečer in zjutraj v Ulmu 2,34. Dne 20. V Suppingenu; »tu so za nas plačali služabniki mojega milostnega gospoda, gospoda Ungnada; mi smo dodali« le 0,12; »zvečer smo prišli v Urach, kjer smo svoje konje prehranili 2 noči 1 dan; samo za seno 4 konjem in 1 oslu dali« 1,46; krmo jim je »častil« milostni gospod Ungnad; domačemu hlapcu, ki je konjem stregel, dali 0,06. Do tu jih je vse skupaj stalo 56 goldinarjev, 3 krajcarje, 2 feniga. Sledi še popis dodatnih stroškov, ki jih je moral Trubar ob prihodu v Urach poplačati, a niso vezani na samo pot. – Potovali so torej 18 dni na relaciji (ponovimo le imena nam še danes bolj znanih krajev): Ljubljana, Bled, Jesenice, Podkoren, Šmohor, Lienz, Innichen, Bruneck, Mühlbach, Innsbruck, Pettnau, Kempten, Ulm, Urach. Danes bi dober voznik z dobrim avtomobilom to razdaljo prevozil v času enega »šihita«, v osmih urah ali celo manj ...

Zadnjič čez Gorenjsko

Trubar je bil zadnjič v domovini v letih 1562–1565, to je izpričano. Inkognito pa naj bi se na Kranjskem pojavil še enkrat, v letu 1567. Vas zanima, kakšna je bila njegova zadnja pot iz Ljubljane čez Gorenjsko do Podkorena, od tu na Koroško in naprej v Nemčijo? Predstavljajte

Maksimum karta s podobami protestantskih knjig, z njo so 500-letnico reformacije počastili loški filatelisti. Spodaj je nalepljen priložnostni blok z znamko Pošte Slovenije, 27. 9. 2017. Žigosana je s priložnostnim poštnim žigom z likom Primoža Trubarja.

si ga, kako jezdi sam na konju, se spotoma spominja in razmišlja. »Zdaj sem že blizu Šentvida, še zadnjič oziram na šentklovsko in špitalsko cerkev. Ko sem poln navdušenja prišel sem, junija 1562, je bil čas, da se je Protestantska cerkev na Slovenskem organizirala tudi institucionalno, kot sem zapisal že v Kempntu leta 1555, ko sem Evangelij po Matevžu že izročil 'Cerkvi božji slovenskega jezika'. Kranjski deželni stanovi so v Ljubljani že ustanovili mesto prvega pridigarja, ki ga v nemških protestantskih deželah imenujejo superintendent. V vlogi superintendenta sem imel nalogo nadzirati predikante, ki so bili nastavljeni po gradovih, mestih in po vaseh, tudi potujoče in vojaške, ki so imeli posebne naloge. Imel sem pravico sklicevati sinode, še pred dvema dnevoma sem sklical zadnjo. Imel sem odgovorno nalogo organizatorja Cerkve božje slovenskega jezika.« Prvo noč prespi samotni jezdec na gradu Strmol. »Ustavil bom svoje misli, ki se mi kujejo ob ritmu konjskega kopita, že čisto blizu Cerkeljem, čakajo me na gradu Strmol. Seveda, ko sem junija, leta Gospodovega 1561 prišel kot napovedani in težko pričakovani superintendent Cerkve božje slovenskega jezika h gospodu Juriju Rainu, so me bolje sprejeli, kot pričakujem danes. A vseeno se ustavim in prespim. Tožil se pa ne bom!« Zjutraj nadaljuje pot čez Kranj na Bled, kjer prespi drugič, tretjič pa na Jesenicah. »Zgodnje jutro na prekrasni cerkljanski ravnici, danes je pot kratka, v Kranj

stopim h gospodu Ecku, menda ima nekaj zame. Kratke pogovore, prijazen sicer, vendar sem začutil nepoznano oddaljenost. V roke mi je stisnil deset goldinarjev. Za na dolgo pot, je rekel. Bolj vesel bi bil njegove spodbude ali zagotovila, da se še kdaj vidiva. Grem, še do Bleda moram, prenočil bom na gradu pri Herbartu Turjaškem. Če bom še tam čutil, da sem skoraj tujec med svojimi, se bom hitro odpravil naprej.« Tako je tudi bilo. »Turjačan me je sicer lepo sprejel, toda že pri prvem vprašanju po pozdravu sem začutil, da sem mu kar odveč. Rekel mi je: A, tako, zdaj pa kar sam potuješ!? Nikoli te nisem videl samega na poti. Že, že, sem pohitel, vse enkrat pride. Saj bom zmogel, pot poznam in dobrega konja imam, na novo je podkovan in dobro se razumeva. Naslednjih dvajset goldinarjev je zažvenketalo v moji mošnji, in ko sem naslednje jutro odhajal z Bleda proti Jesenicam, je konjev korak postajal težak tako kot moje misli ... Z mislimi na mlade in na šolo sem na Jesenicah prespal pri prijateljih, zdaj pa že hitim naprej. Pot se naglo dviga in kar žal mi je, da sem se prejšnje dni toliko ukvarjal sam s sabo, s svojo nesrečo, ko pa je toliko načrtov za prihodnost, da iz slovenskih dežel končno preženemo to bedno rovtarstvo ...« No, vse to v resnici ni Trubarjeva lastna pripoved; tako si je to pot zamislil Zvone Štrubelj v imenitni knjigi Pogum besede, ki so jo ob Trubarjevi 500-letnici (2008) soizdale vse tri Mohorjeve, celjska, celovška in goriška.

Potovali so 18 dni na relaciji: Ljubljana, Bled, Jesenice, Podkoren, Šmohor, Lienz, Innichen, Bruneck, Mühlbach, Innsbruck, Pettnau, Kempten, Ulm, Urach. Danes bi dober voznik z dobrim avtomobilom to razdaljo prevozil v pol dneva ali še prej ...

Maksimum karta iz zbirke dr. Janeza Cerkvenika iz Škofje Loke. Z njo je PTT Jugoslavije leta 1986 obeležila 400. obletnico Trubarjeve smrti. Na karti so naslovnica Katekizma, Trubarjev portret, znamka in jubilejni žig. / Foto: Gorazd Kavčič

Valvasor piše, da je reformacija segla tudi v tedanje slovenske dežele in se v njih že močno usidrala. A vladarji teh dežel so bili Habsburžani, ti pa so bili izrazito katoliška dinastija. Zato je bil pri nas in tudi na Gorenjskem obračun z luteranci tem hujši ...

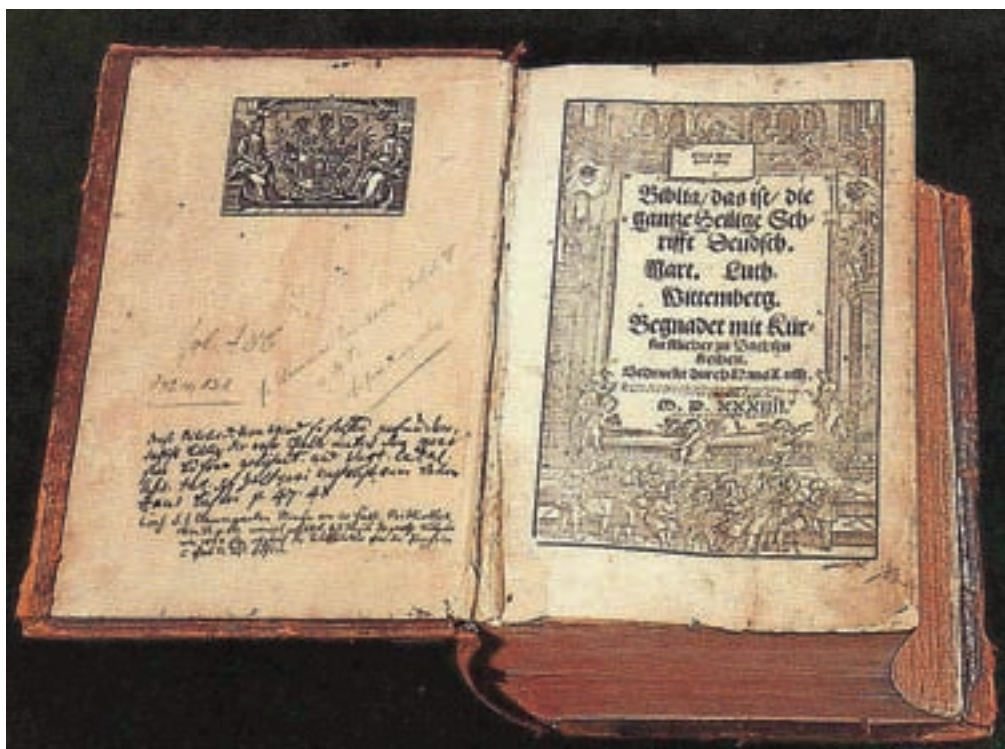
Luteranstvo po Valvasorju

MIHA NAGLIČ

Valvasor o reformaciji piše v sedmi knjigi Slave, kjer ima sedmo poglavje naslov Cerkvni razkol na Kranjskem zaradi luteranstva. O njem seveda ta veliki kranjski domoznanec v baročnem času po zmagoviti protireformaciji ni mogel pisati s kako posebno naklonjenostjo; pa tudi sicer se zdi, da je bil dober katolik. Kakšen je bil torej Valvasorjev pogled na Lutra in njegove pristaše na Kranjskem?

Razkolnik Martin Luter

»Pod vlado premogočnega rimsko-cesarskega vladarja Karla Petega (Habsburžana, v čigar imperiju ni sonce nikdar zašlo; bil je namreč tudi španski kralj in kot tak tudi vladar Amerike in Filipinov, op. p.) je prišlo do velikanske razpoke in prepira v cerkvi, ko je nastopila luteranska ali, kakor ji zdaj splošno pravijo, evangeljska vera. Njen prvi učitelj je bil Martin Luter. Rodil se je v Eislebnu na Saškem in je najprvo študiral pravo. Ko ga je strela prestrašila, je stopil v red avguštincev, pozneje pa je po dolgem in raznolikem razglabljanju dobil veliko nezaupanje do rimskokatoliške vere ter postopoma napadal njene nauke drugega za drugim ...« Začelo pa se je vse skupaj že z Janom Husom na Češkem. »Po husitskem razdoru je sto let pozneje prišel Luter ter o nekaterih naukih zagagal kakor češka gos (zakaj Hus pomeni gos); v nekaterih, pravim, zakaj v mnogih se je od njega

Lutrov prevod celotne Biblije v nemščino iz leta 1534. Z njim se je začel izpolnjevati Lutrov program, naj vsak narod bere Biblijo v svojem jeziku. Pri nas ga je petdeset let pozneje izpolnil Dalmatin. / Foto: Wikipedija

močno ločil. Najprej je ugovarjal papeškemu odpuščanju ter učil, da dobe grešniki, in to samo spokorjeni, odpuščanje grehov zgolj s Kristusovim trpljenjem in smrtjo. Odvezo da podeli vsak pravilno postavljeni duhovnik s pravim pooblastilom ključev, in sicer zgolj zaradi Krista; vse drugo je ena sam zloraba.«

A to še zdaleč ni bilo vse. »Sčasoma pa je s peresom segel dalje. Izpodbijal je splošno škofovsko oblast papeža, grdil je vice, češ da so sleparija in past za denar, in grajal klicanje svetnikov, češ da je malikovanje; zavrzel je mašno daritev, rekoč, da se je Kristus enkrat za vselej daroval na križu za naše grehe ter ustanovil sveto obhajilo ne kot ponovitev, temveč kot spomin te

daritve in kot zalog ali zagotovilo njegove nam darovane pravičnosti za okrepitev vere in uteho trpečih duš. Pri tem sv. zakramentu je zahteval obe podobi kakor husiti; vendar je Hus veroval v izpremembo, Luter pa jo je zavrzel. Tako tudi ni poznal sedem, temveč samo dva zakramenta, namreč krst in sv. obhajilo.«

Lutrova ločitev od Rima je prinesla pomembne teološke razločke. »Tudi njegov nauk o človekovem opravičenju pred Bogom je prav močno zadel ob nauk rimske cerkve. Dejal je, da postane človek pravičen brez zasluge zgolj z vero v Kristusa in da za dosego zveličanja sam ne more ničesar storiti, temveč da mora verno v dar sprejeti zveličanje zgolj kot milost, ki jo dobe verni zavoljo Kristusa; zveličavni nauk da ni samo historično znanje in pristanek, temveč da zahteva tudi zaupanje in otroško vero v milost in zaslugo Jezusa Kristusa.«

Te razkolniške besede

V času, ko je bila rimska papistična samopašnost in razvratnost na vrhuncu, so bila Lutrova teološka stališča, tukaj povzeta po Valvasorju, naravnost prevratna. »Dobra dela niso potrebna za zveličanje, da bi si ga z njimi zaslužili, tudi ne za odrešitev in opravičenje pred Bogom, zakaj vse to da

je treba pripisati samo Kristusovi zaslugi; potrebna pa da so za živo vero, ker bi brez njih bila mrtva in nerodovita, in za pravo krščanstvo kot obvezna zahvalna dolžnost; zakaj če bi to dolžnost stalno in neskesano zanemarjal, ne bi tak nerodoviti širokoustni kristjan dobil tiste milosti, ki naj bi človeka napravila pravičnega pred Bogom, temveč bi namesto nje prejel nemilost in prekletstvo. Če pa je človek v dobrih delih napravil vse, kar je mogel, se ne sme zanašati na taka dejanja niti z njimi računati kot z edino zaslugom, marveč se mora priznavati za nekoristnega hlapca, kakor je gospod učil svoje apostole, ter s sv. prerokom Danielom vso svojo pravico pred Bogom imeti za pomazano obleko, ker je tudi najpopolnejši pred Bogom nepopoln in tudi zvezde svete pobožnosti v božjih očeh niso dovolj čiste; zato mora v razmerju do Boga obupati nad svojo pravico ter se zanesti samo na čisto milost, ki mu jo je bil pridobil Kristus, ter z vero dojeti Kristusovo zveličavno pravičnost; in to mu je Bog, če bo spokorno veroval, tudi prisodil ter mu zavoljo Kristusa daroval nebesa.« – Naj veruje, kdor more.

Luter je bil menih, pripadnik strogerega reda bosonogih avguštincev. »Reformiral« je seveda tudi svoj odnos do meniškega stanu.

»Na samostanske obljube ni nič dal. Hotel je, naj človek ohrani prostovoljno čistost; če bi pa kdo spoznal, da zaobljubljenega devištva ne bi mogel držati, naj se poroči; to je boljše, kot da bi ga poželenje razjedalo. Tako se je tudi sam oženil, in sicer z nuno plemenitega rodu, sedem let potem, ko je bil izstopil iz rimske cerkve.« Poroko je seveda dopustil tudi drugim duhovnikom. »Poroko duhovnikov je razglasil za dovoljeno in krščansko ter obsodil njeno prepoved za Antikristovo znamenje ali napravo; prav tako prepoved mesnih jedi v postu in v petek. Dejal je, da je vse, česar sv. pismo ne ukazuje, zgolj človeška nečimrnost in potrebno, da se zavrže, če bi se enačilo z božjo zapovedjo. Tako tudi ni hotel nič vedeti o nenapisani, temveč le o napisani božji besedi ...«

Te razkolniške besede so naletele na velik odmev po tedanji Evropi. »Lutrov nauk se je razširil in priljubljen ne le po rimskem cesarstvu, temveč tudi po Švedskem in Danskem. Prav tako je dobil Calvinov nauk, ki je kmalu sledil evangeljskemu, dosti pristašev v Pfalci, na Hesenskem, v Švici, na Nizozemskem, Angleškem, Francoskem, da, nekaj časa celo ponekod v Italiji. Lutransko-evangeljsko vero so učili tudi na Češkem, v Šleziji, Lužici, na Moravskem, v Avstriji, prav tako na Pruskem in nekaj tudi v poljskih krajih. Veliko pristašev je dobila tudi na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, na Zgornjem in Spodnjem Ogrskem in Sedmograškem. Ker pa so mnogi rimskokatoliški učitelji kaj ostro in marljivo pridigali zoper njo, se je morala sčasoma iz cesarskih dednih dežel umakniti ...«

Pr(v)imož luteranstva na Kranjskem

Pri Valvasorju lahko v poglavju Pregarjanje evangeljske (lutrske) vere na Kranjskem preberemo tudi, kako je bilo z novo vero pri nas, v največji od habsburških dednih dežel v večinskem slovensko govorečem prebivalstvu. »Dasi je zgoraj opisana lutrsko-evangeljska vera tako na Kranjskem kakor v nekaterih sosednjih

Pomenljivo dejstvo: kranjski plemiči in meščani, ki so bili pretežno nemškega rodu in govorce, so bili za novo vero bolj dovzetni od slovensko govorečega kmečkega ljudstva ...

»Tako je Bog ljubil ta svet ...« Začetek stavka iz Janezovega evangelija (Jn 3,16), ki je po Trubarju ključni stavek Svetega pisma. Tako je upodobljen na oltarju evangeličanske cerkve v Bodoncih. Iz zbirke dr. Janeza Cerkvnika. / Foto: Gorazd Kavčič

BERILO

Snovanja

deželah dobila precej pristašev, vendar rimskokatoliška duhovščina nikakor ni počivala, pač pa se ji je upirala ter kazala svojo vmeno ne le na prižnicah, ostro pridigujoč in svareč ljudstvo, temveč tudi pri najvišji oblasti, spodbujajoč jo, naj ob svojem velikem ugledu z resnimi ukazi, razpisi in prepovedmi odpravi ta nauk iz dežele. Za nasprotno stvar pa se je prav tako gnalo veliko temu naklonjenih odličnikov v deželi. Zategadelj te vere niso mogli tako kmalu docela odpraviti, marveč se je še dokaj let bohotala, preden je morala zapustiti deželo.

Da je bilo prvemu možu krive vere na Kranjskem ime Primož, je bilo seveda dobro znano tudi Valvasorju. »Prvi, ki je nauk protestantov na Kranjskem oživil in razglašal, je bil ljubljanski kanonik z imenom Primus Trubar ... Le-ta je v ljubljanski stolnici govoril več javnih pridig v prid in pospeševanje evangeljske in luteranske vere, v katerih je brnil Lutrov nauk o obhajilu v obeh podobah in o ženitvi duhovnikov. Ko pa so to 1531 naznanili nj. knežji milosti Frančišku, ljubljanskemu škofu, mu je pod kaznijo prepovedal službo in pridiganje. S tem pa se Trubar ni dal odpraviti niti si ni dal zamašiti ust, temveč je pri deželnih stanovih in svetu ljubljanskem v naslednjem letu 1532. dosegel, da so mu dali na uporabo meščansko špitalsko cerkev. Tu je spet začel na prejšnji način, t. j. pridigal je po luteransko, privabil veliko množico plemičev, prebivalcev in meščanov ter jih tudi nemajhno število odvrnil od katoliške vere in pregovoril, da so postali luteranci.« Pomenljivo dejstvo: kranjski plemiči in meščani, ki so bili pretežno nemškega rodu in govorce, so bili za novo vero bolj dovezetni od slovensko govorečega kmečkega ljudstva ...

Trubarjevi tovariši so seveda vztrajali, tudi na Gorenjskem. Leta 1579 so iz Kranja pregnali predikanata Jerneja Knaflja. »In ko je le-ta zbežal na bližnji grad Brdo, in tu pri gospodu Adamu, baronu z Brda, še naprej pridigal, je prišlo ostro deželno knežje povelje in resna prepoved vsem okoliškim kmetom in prav tako kranjskemu meščanstvu, da ne smejo hoditi k pridigam omenjenega učitelja, če se hočejo ogniti najvišji nemilosti in kazni nj. knežje svetlosti ali celo izgubi mestnih privilegijev. Prav tako je nj. knežja svetlost z dvema strogi naredbama naročila sodniku in svetovalcem v Radovljici, da ne smejo poslušati

pridig luteranskega učitelja, ki je bil iz tega mesta pregnan ter se zatekel v Begunje, niti hoditi tja v cerkev.«

Luterani na Loškem

Tudi freisinški škof Ernest ni mogel trpeti luteranov v svojem loškem gospostvu, zato je leta 1585 v mesto poslal svoje »komisarje«. In kaj so ti spočeli? »Precej ob prihodu so odpravili obisk luteranskih pridig s pretjno velikih kazni. Mestni svet in meščanstvo pa teh komisarjev, odposlancev zemljiške gosposke, nikakor ni hotelo poslušati v verskih stvarih, kakor jih je poslušalo v političnih. Zategadelj so ti komisarji preuredili mestni svet, odstavili evangeljske svetovalce, jih nadomestili s katoliškimi in dali vreči v ječo na loškem gradu osemnajst najimenitnejših meščanov, ker so kljub prepovedi poslušali luteranske pridige in dali svoje otroke krseliti luteranskemu duhovnemu; povrh so jih kaznovali z globo 500 dukatov v zlatu. Nekateri pa so bili izgnani iz mesta Ljubljane z ženo in otroki.«

Loški meščani pa se niso kar takoj podali. »Zoper tako ravnanje so se meščanje pritožili pri slavni deželni gosposki; ta je sicer deželno knežje komisarje poklicala v Ljubljano in se z njimi zleptva pogajala zaradi izpustitve ujetih meščanov, toda zaman. Ker pa so gospodje odborniki prav ta čas poslali svojega tovariša, namreč gospoda Erazma Horschca v različnih zadevah v Gradec na deželno knežji dvor, so mu tudi naročili, naj pri nj. knežji svetlosti v imenu vseh slavnih deželnih stanov posreduje še za omenjene luteranske meščane ter naj se

zoper početje gospodov brižinskih komisarjev močno pritoži. Niso pa nič več dosegli ko tale neprijazno zveneci odgovor: Gospodje odborniki naj ne ovirajo gospodov komisarjev v verskih zadevah, temveč naj meščane in loške podložnike, ki bi se pri gospodu deželnemu upravitelju ali pri gospodih odbornikih pritožili v verski zadevi zoper deželno knežje gosposke komisarje, vedno napotijo k nj. knežji svetlosti sami, ki ji edini pristojni odločitev v verskih stvareh, ali pa h gospodom komisarjem ...« Tako se je pokazalo, kar je veljalo in je bilo sklenjeno 1555 v Augsburgu: Cuius regio, eius religio. Čigar vlada, tega vera; verska pripadnost podložnikov naj se ravna po vladarjevi veri. Vladar Vojvodine Kranjske pa je bil Habsburžan in ti so ostali ves čast zvesti katoliški veri.

Dve leti pozneje, 1587, se je na Loškem zgodil nov incident. »Peter Kupljenik, nastavljeni deželni pridigar na Gorenjskem, je 8. junija obiskal bolnika v Železnikih. Ko se je vračal in prišel na ozemlje loškega gospostva, so ga na javni cesti iznenada od loškega oskrbnika najeti ljudje napadli, zvezali in spravili v Loko, češ da je bil poprej katoliški duhovnik, potem pa postal luteranec, da, celo luteranski pridigar, ki da je hotel z zgledom in naukom še več drugih pripraviti k posnemanju in enakšnemu odpadu. Iz Loke so ga 27. ponoči odvedli iz dežele v Gorico, ga izročili nadduhovniku, a ta ga je 4. julija poslal patriarhove mu vikarju v Videm, zakaj tam je dobil Kupljenik duhovniško posvečenje in spadal odtlej pod isto duhovno sodišče ...« Tega, kaj se je z njim zgodilo v nadaljevanju,

Jubilejna znamka, ovojnica in žig nemške pošte (Deutsche Post) ob 500-letnici reformacije. Levo in na znamki je Luter, »izvirni grešnik« reformacije. / Foto: Wikipedija

Valvasor najbrž ni vedel: zgorel je na rimski grmadi.

Gorenjski luterani v nemilosti

Tudi tistim luteranom, ki so na Gorenjskem in Kranjskem ostali po Kupljeniku, se ni pisalo nič dobrega. »V naslednjem 1588. letu je spet drugje gorela nadvojvodova vnema, ki so mu jo duhovni zanetili, ter upepelila evangeljskim pri Katzensteinu njihovo početje. Katoliški je namreč pri nj. knežji svetlosti s prošnjo dosegel, da luterancem v tem mestu niso dovolili bogoslužja. Ovdovela gospa Julijana Kacijanarica je zato na željo vseh gorenjskih gospodov in deželjanov priredila staro zidano in že pred sto leti od dveh Kacijanarjev zgrajeno ječo pri takratnem gradu v Begunjah, ki mu zdaj Katzenstein pravijo, v luteransko cerkvico, a slavni deželni stanovi so nastavili za pridigarja večkrat omenjenega Jurija Dalmatina. Ljudje evangeljske vere so se v njej vsak teden shajali in mnogi tam prebivajoči katoliški podložniki so se obrnili od svoje vere. Toda to

so jim kmalu odpravili, zakaj nadvojvoda je omenjeni gospe Kacijanarici in njenemu sinu gospodu Juriju Andreju ostro ukazal, naj opusti novo luteransko cerkev; odstavil je tudi tamkajšnjega predikanta in pri veliki kazni prepovedal vse nadaljnje sestanke.«

Kaj je za nas zanimivega v tem odlomku iz Valvasorjeve Slave? Da je sloviti Jurij Dalmatin pridigal tudi na Gorenjskem in pa dejstvo, da so ga v letih 1574–1585 gostili begunjski Kacijanarji. Njihov grad je torej buril duhove že v 16. in ne šele v 20. stoletju, ko je gostil nad vse raznolike »goste«, morda še bolj problematične, kot so bili luterani. Bil je namreč ženska kaznilnica, med vojno gestapovski zapor, zdaj je v njem že dolgo psihiatrična klinika. To je potrebna in ugledna ustanova; ker pa se v njej zdravijo tudi tisti, ki jih muči pretirana žeja, jo je ljudski glas poimenoval kar »gorenjske toplice« ... Zdi se, da je begunjskemu Katzensteinu usojeno sprejemati ljudi, ki »niso za med ljudi«: krivoverce, kaznjenke, ujete upornike, bolnike ...

Soba na gradu Wartburg pri Eisenachu, v kateri je Luter prevedel Novi testament v nemščino, natisnjen 1522. Izvirni primerek je v vitrini na mizi. / Foto: Wikipedija

Tako je obveljalo, kar je bilo sklenjeno 1555 v Augsburgu: Cuius regio, eius religio. Čigar vlada, tega vera; verska pripadnost podložnikov naj se ravna po vladarjevi veri. Vladar Vojvodine Kranjske pa je bil Habsburžan in ti so ostali ves čast zvesti katoliški veri.

Rad bi, da v tem »pomisleku« še enkrat izpostavimo in premislimo razlike med katolištvom in luteranstvom. Ne da bi jih presojali, bolj zato, da bi jih bolje razumeli. Razlika med obema cerkvama se na prav poseben način kaže tudi v različnih umetnostih ...

Luteranstvo in umetnost

MIHA NAGLIČ

Ob predpostavki, da nam je katolištvo bistveno bolj poznano od različnih oblik luteranstva, povzemimo najprej glavne luteranske ideje. Prva: Dogme, ki so jih razglasili papeži in cerkveni koncili, niso obvezujoče. Pravo vero razkriva samo Sveto pismo (sola Scriptura). Druga: Glava Cerkve (tj. skupnosti vseh vernih) ni papež, pač pa Jezus Kristus (solus Christus). Tretja: Za zveličanje niso potrebna dela, ki jih predpisuje Cerkev, in cerkveni odpustki, pač pa samo vera (sola fides). Četrta: Odrešenje človeku podeljuje samo Božja milost (sola gratia). Peta: Obstajata samo dva zakramenta, ki ju je postavil Kristus: krst in sveta večerja (evharistija). Ostale katoliške zakramente so si izmislili pozneje. Šesta: Upoštevati je treba deset Božjih zapovedi v originalni obliki, vključno z zapovedjo »Ne imej drugih bogov«, »Ne moli podob« ipd. Čaščenje svetnikov in podob (ikonodulija) je neprimerno. Sedma: Marijo je treba spoštovati kot Jezusovo mater, neprimerno pa jo je po božje častiti. Osmo: Duhovniški celibat je zahteva papeža, ne pa Jezusa, zato ga ni treba upoštevati.

Častiti podobe ali ne?

Iz gornjih poudarkov, navedenih po Wikipediji, je razvidno tudi dejstvo, da so Luter in njegovi zavrnili čaščenje podob. Katoličani so bili slej ko prej navajeni, da se na Boga obračajo po posrednikih oziroma priprošnjikih,

zlasti po Mariji in po množtvu različnih svetnikov. Zato je v katoliških cerkvah toliko svetniških podob. A je treba vedeti, da so kipi in slike Jezusa, Marije in posameznih svetnikov le pripomoček za molitev; pričakuje se, da bodo verniki častili osebe, ki jih kipi predstavljajo, in ne kipe same. Kako pa je z odnosom do podob in njihovega čaščenja pri protestantih? Mnogi menijo, da je že sama prisotnost kipov v svetih prostorih oblika malikovanja in kršitev božje zapovedi. Pri tem se opirajo na Mojzesa: »Ne delaj si rezane podobe in ničesar, kar bi imelo obliko tega, kar je zgoraj na nebu, spodaj na zemlji ali v vodah pod zemljo! Ne priklanjaj se jim in jim ne služi, kajti jaz, GOSPOD, tvoj Bog, sem ljubosumen Bog, ki obiskujem krivdo očetov na sinovih, na tretjih in na četrtih, tistih, ki me sovražijo, toda izkazujem dobroto tisočem, tistim, ki me ljubijo in izpolnjujejo moje zapovedi.« (2Mz 20,5-6) Namesto malikovanja podob se v luteranstvu zahteva obračanje neposredno k Bogu brez posrednikov, pri čemer se spet opirajo na Sveto pismo: »Resnično, resnično, povem vam: Če boste kaj prosili Očeta v mojem imenu, vam bo dal. Do zdaj niste ničesar prosili v mojem imenu. Prosite in boste prejele, da bo vaše veselje dopolnjeno.« (Jn 16,23-24) Bistvene pa so Jezusove besede: »Jaz sem pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugače kot po meni.« (Jn 14,6)

Ta načelna teološka stališča so imela katastrofalne posledice za umetniški inventar katoliških cerkva povsod, kjer so ji prevzeli luterani. Večino kipov in slik so odstranili ali celo uničili. Če danes

Lucas Cranach mlajši, Kristus in grešnica, naslikano po 1532. Grešnica, ki jo Jezus zagovarja, bi lahko bila tudi prisposoda nove, reformirane Cerkve. / Foto: Wikipedija

stopite v kako veliko protestantsko cerkev, ki je bila kot stavba zgrajena že pred Lutrom, je očitno, da so te cerkve v primerjavi z njihovimi enakorodnimi katoliškimi vrstnicami po likovnem inventarju bistveno skromnejše, tako rekoč siromašne. Drug način obračuna s katoliško podobarsko tradicijo je bil ta, da so protestantski umetniki nekatere podobe na novo naslikali. Tak je primer znamenite oltarne slike, ki jo je leta 1565 v Wittenbergu naslikal Lutrov prijatelj Lucas Cranach ml., »dvorni« slikar reformacije. Upodobil je zadnjo večerjo. Jezus je seveda tudi tu osrednja figura, apostoli pa imajo prepoznavne obraze vodilnih protestantov, tudi Luter je med njimi. Ob tem se človek spomni, kako je štiri stoletja pozneje Stalin ukazal s skupinskih slik izbrisati tiste od svojih nekdanjih soborcev in starih boljševikov, ki so

.....
V Sokolskem domu v Škofji Loki sta do 19. novembra na ogled arhivska razstava Protestantizem na Loškem (Judita Šega) in filatelistična razstava Od Stare zaveze do protestantizma (dr. Janez Cerkvenik).

se mu zamerili in jih je dal pobiti. Še hujša bi bila primerjava lutrovskih gorečnejšev s talibani, ki so v času svoje vladavine v Afganistanu razstreljevali stare budiščične spomenike. Ne gre za iste reči, to je res, a metoda je v bistvu enaka.

Bach in barok

Likovno osiromašenje protestantskih cerkva v primerjavi s katoliškimi seveda ni nič tragičnega. Protestanti so pač protestirali, rimskemu blišču so se uprli z načelno skromnostjo in to se je moralo nekje poznati. Cerkve kot božji hrami navsezadnje niso namenjene razkazovanju zemeljske veličine, četudi je ta umetniška. So hrami, kjer se vernik srečuje z Bogom in z Božjo besedo. Za to pa ni treba slik in kipov. Veliko več k duhovnosti tega srečevanja pripomore glasba. Glasba je v umetnosti to, kar je v naravoslovnih znanostih matematika in v humanističnih filozofija. In v protestantskem kontekstu je glasba dosegla enega svojih vrhuncev, za nekatere celo absolutni vrh. Ime mu je Bach, Johann Sebastian. Znano je, da je bil Bach zelo veren luteran. V njegovi glasbi njegova

osebna vera nima naključne – ima bistveno vlogo.

Bach je živel in ustvarjal v času, ki ga v umetniškem oziru imenujemo barok. To je gibanje, ki ga je spodbudila Katoliška cerkev s protireformacijo. Barok je umetniški izraz protireformacije. Baročna protiofenziva se je začela ravno na področju, ki je bilo za reformirano cerkev najbolj sporno – v gradnji novih, še bolj razkošnih cerkva in v njihovi opremitvi, ki je bila spet prava orgija likovnega razkošja. Danes smo lahko obe cerkvama hvaležni za vse bogastvo, ki sta ga zapustili na področju umetnosti. Katoliški barok na evropskem jugu, v Italiji, Franciji in v deželah, ki so jim vladali Habsburžani. Dinastija Bach pa na nemškem luteranskem severu. Bach (1685–1750) in barok se razcvetita v drugi polovici 17. in v 18. stoletju. Še prej pa sta se morala oba evropska svetova pomeriti v tridesetletni vojni (1618–1648), najhujši evropski državljanski vojni vseh časov, ko je bil ves osrednji del Evrope nekaj takega kot osrednji del bivše Jugoslavije v zadnjem desetletju 20. stoletja. Najprej so se izčrpali v vojni, potem so se okrepili z umetnostjo. In potem še nekajkrat, vedno znova. Pa ne da zaradi vere?

Glasba je v umetnosti to, kar je v naravoslovnih znanostih matematika in v humanističnih filozofija. V protestantskem kontekstu je glasba dosegla enega svojih vrhuncev, za nekatere celo absolutni vrh. Ime mu je Bach, Johann Sebastian ...

Bach (levo) in Luter, prvaka reformacije, glasbeni in teološki. Bach je zložil tudi kantate na Lutrovo besedilo. / Foto: Wikipedija

Radoljica GG

NASMEJANE BRBONČICE

November je v Radovljici namenjen okusom. Letošnji Okusi Radol'ce potekajo petič, uvodno večerjo pa je v petek zvečer gostilo gostišče Tulipan v Lescah. Ljudje so sicer pričakovali okusne jedi, a tokrat so sodelujoči kuharski mojstri presenetili, saj je vsebina krožnikov izvrstna.

Alenka Brun

Letos je uvodna večerja Okusov Radol'ce resnično naredila vtis. Pethodni meni, v katerem so uporabili kakovostne domače, lokalne, sem ter tja tudi širše lokalne sestavine, je bil dobro zastavljen, premišljen, izbrana vinska spremljava vin Erzetič iz Brd pa je žlahtnost zanimivih, celo drznih kombinacij lepo

poudarila. Sladico je posprenilo polsladko vino štajerskega porekla: Pravino Čurin-Praprotnik.

Za pozdrav je tokrat gost izbral svoj napitek, postrežen v simpatičnem keramičnem »štamprlu«, izdelanem za to priložnost, ki je ostal v njegovi lasti. Kostanj v rumu je bil odlični; modri, rumeni in rdeči »štamprli«, delo varovancev CUDV Radovljica, pa so hitro dobili nove lastnike.

Govorni del in predstavitve dogajanja, ki je spremljalo

Mitja Krnc, Blanka Grašič in Gregor Rozman

Jože Andrejaš (gostilna Lectar)

večerjo, so zaupali Blanki Grašič s Turizma in kulture Radovljica, glasbo Kranjcem, za humor so že z uvodnim skečem poskrbeli Marcela Klofutar v vlogi gostinske direktorice, ki je vedno v stresu; igralec Gašper Stojce je nastopil v vlogi lokalne-

lešniki s solnim cvetom postavila visoka merila za vse nadaljnje jedi z menija. In te niso razočarale: Lectarjevi so pripravili zanimivo juho iz zelene in bučk s sladkim kostanjevim lectovim srčkom; Klemen Geršič (gostišče Tulipan) in Aleš Tavčar

Pri strežbi so pomagali tudi Urban Hofbauer (Vila Podvin), Luka Dornik (gostilna Lectar) in Marjan Pavlič (gostilna Pr' Tavčar).

Gašperja Stojca lahko vidite na jeseniškem odru, tokrat pa so igralcu zaupali vlogo lokalnega dobavitelja. Seveda je prijazen dobavitelj pomešal naročilo ...

File brancina ribogojnice Fonda, ragu jesenske Križnarjeve zelenjave in leče, prah Lisjakovega oljčnega olja, cvrtniki česna Projekt, bela brancinova omaka, koromac

Marcela Klofutar (Vila Podvin) se je tokrat preizkusila še v igralski vlogi, že pred nastopom pa je nasmejala direktorico Turizma in kulture Radovljica Natašo Mikelj.

Letošnja strežna gostiteljska ekipa uvodne večerje gostišča Tulipan s šefico Mojco Ažman; na fotografiji so še Tatjana Rozman, Milan Burja in Marko Kraljič.

ga dobavitelja, ki je dostavil popolnoma napačno robo; gostiteljica Mojca Ažman pa se je preizkusila v vlogi šefice kuhinje in na začetku je kazalo, da bodo gostje tokrat bolj lačni kot siti ...

A ko je v resnici prišla na mizo hladna predjed, ki sta jo ustvarila kuharja begunjske gostilne Pr' Tavčar in Restavracije Lambergh, smo slišali samo še mlasiranje. Mitja Krnc in Gregor Rozman sta s svežo figo, v rdečem vinu poširano loško hruško in kozjo skuto ter z

(gostišče Draga) sta na krožniku s precej elementi med drugim »namašila« krompir s prepeličjim jajcem, postregla konopljin štrukelj s špinačo, kraljeval pa je telečji file; zanimive okuse sta spajala ob ribi, leči in zelenjavi Uroš Štefelin (Vila Podvin) in Mišo Jovanović (Joštov hram); za konec pa sta sladki krožnik oblikovali skoraj sosed: radovljiški gostilni Kunstelj in Avguštin. Bučna tortica in sladki prigrizek grizika sta lepo zaokrožila okusni večer.

Zakonca Erzetič

PESMI MLADIH

Jokala bi

Jokala bi, jokala,
pa ne upam in ne smem.

Jokala bi kot dež,
jokala, da vse bi iz sebe dala.
Vse, čisto vse bi iz sebe dala,
vse kar na duši mi leži.

Jokala bi na tvoji rami,
jokala, ker boli.

Rabila bi le tvojo ramo,
da jokala bi.

Prevečkrat se delamo trdne,
prevečkrat tudi, če tako ni.

Se solz sramujemo, čeprav pomagajo,
in dušo zdravijo.
Zajokala bom,
da solze mi bodo rane zacelile,
jokala in jokala.

Lea Lukanec

Včasih so le solze tiste, ki povedo vse, in besede niso potrebne. Želim vam samo solze sreče in lepe počitnice ter mirne praznike. **Metka**

Pesmi pošljite na elektronski naslov
pesmi.mladih@gmail.com ali na naslov
Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj.

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 41
www.gorenjskiglas.si

ODKRIVAMO EVROPO

V Osnovni šoli Križe so s prireditvijo sklenili triletni projekt Erasmus+ Odkrivamo Evropo.

Suzana P. Kovačič

Učenci in učitelji iz Osnovne šole Križe živijo slogan Drugačnost bogati. V zadnjih treh letih so bili povezani z devetimi šolami iz Nemčije, Velike Britanije, Nizozemske, Finske, Grčije, Romunije, Poljske, Italije, Španije. Učenci partnerskih držav v projektu Erasmus+ so drug drugemu predstavljali kulturo, jezik, znamenitosti svojih držav. Spoznavali so arhitekturo držav, gradili makete

slavnih stavb, proučevali zgodovinske dogodke in junake iz preteklosti. Prebirali so ljudske pripovedke in ustvarjali lutkovne predstave, peli znane pesmi in plesali tradicionalne plesse. Del teh novih spoznanj in znanj so delili na četrtkovi zaključni prireditvi za starše, prijatelje, tržiškega župana in druge predstavnike lokalne skupnosti, ki so jih na panojih pozdravile sončnice drugošolcev, ki so stopili v čevlje nizozemskega slikarja Van Gogha. Otroški pevski zbor je zapel pesem iz priljubljene poljske risanke o medvedku Uhačku, mladinski

Vsaki državi partnerici v projektu so posvetili stojnico in jo opremili z izdelki, ki so nastajali med projektom in na tehničnem dnevu. / Foto: Tina Dokl

pevski zbor pa angleško Morning has broken. Sledili so živahni grški sirtaki pa recitacije v nemščini in finščini, skeč v italijanščini in pesem o žabi La patita granuteta v katalonščini ... Učenci so omenili nekaj zanimivosti, hitro so namreč na izmenjavah ugovorili, da ni povsod tako kot v domači šoli. Presenetilo jih je, da v večini držav učenci malico prinašajo v šolo od doma, torej je glede prehrane za slovenske učence dobro poskrbljeno. Prav tako slovenskim učencem ni treba nositi uniform, ki jih morajo nositi na

primer v Veliki Britaniji. Pouk na Finskem pogosto poteka v naravi, kar je bilo našim učencem zelo všeč. Ob spoznavanju drugih dežel pa so ponosno predstavljali domovino Slovenijo. Scenarij za prireditev je pripravila Andreja Polanšek, ravnateljica Erna Meglič pa poudarila, da OŠ Križe sodeluje že več kot desetletje tudi z Ljudsko šolo iz Borovelj, pred dvema letoma so vzpostavili tudi povezavo s šolo iz francoskega mesta Sainte-Marie-aux-Mines, s katerim je mesto Tržič pobrateno že več kot petdeset let.

Romunija je znana po odličnih dosežkih v gimnastiki, kriške sedmošolke pa so pokazale nekaj teh prvin. / Foto: Tina Dokl

POTOVANJA • VINO • HRANA • DOGODIVŠČINE • MOŠKI • ŽENSKÉ • POTOVANJA • VINO • HRANA • ŽENSKÉ

IZLET PO ZAHODNI SRBIJI (4)

Grega Flajnik

Zadnji dan smo se po zajtrku odpeljali v Višegrad, kjer kraljuje petsto let star kamniti most z enajstimi loki, ki ga v svojem romanu Most na Drini (Na Drini ćuprija) opisuje Ivo Andrić. Zgodba se

začne pred skoraj petsto leti v mestecu ob reki Drini na meji med Bosno in Srbijo, ko so bili ti kraji pod turško vladavino. Turki so nasilno ugrabljali dečke in jih vodili v Turčijo, kjer so jih prevezgajili v janičarje. Med njimi je bil tudi deček iz vasi Sokolovići. V Carigradu je postal general in veliki vezir turškega cesarstva, znan

pod imenom Mehmed paša Sokolović. Na stara leta se je odločil in na svoje stroške zgradil velik kamnit most, ki je danes kulturna znamenitost in je uvrščen na seznam Unesca. Most je res velika in impresivna zgradba, okoli katere so se skozi obdobja dogajale zanimive zgodbe. Pisatelj Ivo Andrić je zbral 24 najbolj zanimivih zgodb

od gradnje mostu v sredini 16. stoletja do začetka prve svetovne vojne leta 1914. V zgodba je opisal mestece v osrednji Bosni, dogajanje na mejnem ozemlju med Bosno in Srbijo, zgodovino mostu, ki je tudi zgodovina mesteca v Bosni Višegrada. Andrić zelo dobro prikaže bosansko preteklost, v kateri so se ustvarila velika nasprotja v družbenem, kulturnem in gospodarskem življenju. Za oblast nad Bosno so se potegovali različni vladarji. Ker so bili prebivalci različne vere in narodnosti, so bile posledice teh nasprotij zatiranje, preganjanje, upori in krvavi spopadi.

Sprehodili smo se tudi po Kamengradu, ki je posvečen Ivu Andriću in je še ena od zamisli Emirja Kusturice. Na poti domov smo se peljali prek planine Romanija do Sarajeva, kjer smo si po krajšem ogledu na Baščaršiji privoščili postanek in seveda obvezno pravo bosansko kosilo.

Obisk zahodne Srbije je bila zanimiva in pestra

Vencelj Bajt v Višegradu, v ozadju znameniti most na reki Drini

Za prijetno vožnjo sta skrbela voznika Tomaž in Mirsad.

izkušnja, ki smo jo organizirali skupaj s turistično agencijo Alpetour. In

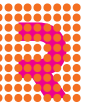
vsekakor se bomo v te kraje z veseljem še vrnili.

(Konec)

Tudi mi smo se sprehodili čez most na Drini, ki ga v svoji knjigi opisuje nobelovec Ivo Andrić.

GLASOV ODER

HUMANITARNO Z OTOM PESTNERJEM

V organizaciji RKS Območnega združenja Kranj je v Športni dvorani na Planini potekal koncert, katerega izkupiček so namenili ljudem v stiski.

Samo Lesjak

Tradicionalni koncert s humanitarno noto, tokratni je bil že osmi po vrsti, je izvrstno uspel. Športno dvorano na Planini je napolnilo skoraj petsto obiskovalcev, ki so lahko uživali v zimzelenih skladbah Ota Pestnerja s spremljevalno skupino na čelu s priznanim kitaristom Primožem Grašičem ter presenečenjem večera, Matejem Hribnikom. Koncert je bil glasbena mešanica njegovih starejših uspešnic in novodobnega ustvarjanja, saj njegov novi album izide prav v teh dneh. Koncertne vsebine, nagrajene z bučnimi aplavzi, je brezhibno povezovala Ana Jagodic Dolžan, sicer sodelavka Radia Kranj.

Zimzelene uspešnice Ota Pestnerja so navdušile zbrano občinstvo na Planini. / Foto: Primož Pičulin

Organizator se iskreno zahvaljuje vsem nastopajočim, obiskovalcem, pokroviteljem in donatorjem, vsem medijskim hišam, med njimi je bil tudi Gorenjski glas,

moderatorki ter vsem prostovoljkam in prostovoljcem RKS OZ Kranj in krajevnim organizacijam RK Hrašče, Čirče in Primskovo, ki so pomagale pri realizaciji

letošnjega koncerta. Izkupiček od koncerta bo namenjen pomoči ljudem v stiski, za nakup prehranskih paketov ter plačilo položnic socialno ogroženim.

GLASBA, KI SEŽE DO SRCA

V dvorani Doma krajanov v Šenčurju je potekala dobrodelna kulturno-glasbena prireditev, s katerim so pomagali oskrbovancem tamkajšnje enote Varstveno delovnega centra Kranj.

Samo Lesjak

Dobrodelni koncert, ki je nastal v soorganizaciji Centra ter pevke, domačinke Vide Šušteršič, povezovala pa ga je Maja Jerkič, je občinstvo navdušil

z ubranim prepletom pevsko-instrumentalnih nastopov in recitacij. Na odru so se zvrstili mnogi glasbeni gostje, kot so Jurjevi godci, člani KUD Hiša čez cesto iz Milj, glasbeniki Matic Podobnik, Luka Kostanjevec in Urban Kalan, Marjan Podržaj, ki je predstavil svojo poezijo, pevka Tina

Veselinovič iz Škofje Loke, sicer glasbenica, pevka pri skupini Chatte noire in profesorica tujih jezikov v OŠ Šenčur ter OŠ Naklo, ki je navdušila s šansoni Edith Piaf, prav posebna omemba pa velja nastopu otrok z Downovim sindromom skupine Sonček, ki so tako kot vsi nastopajoči poželi

velik aplavz, kar velja tudi za mlada člana Centra Ano in Matica, ki sta se predstavila s poezijo ter orglicami.

»Z izvedbo, obiskom in izkupičkom dobrodelnega koncerta za Varstveno delovni center Kranj, enota Šenčur, smo nadvse zadovoljni. Zbrali smo 568,50 evra prostovoljnih prispevkov, za kar se obiskovalcem zahvaljujemo. Prispevke bomo namenili dodatnim in nadstandardnim aktivnostim za uporabnike naše enote. Skupaj z uporabniki se bomo dogovorili, kako zbrana sredstva čim bolj koristno porabiti. V imenu uporabnikov in zaposlenih VDC Kranj, enota Šenčur, se zahvaljujemo vsem nastopajočim na koncertu. Neizmerno pa smo hvaležni gospe Vidi Šušteršič za povabilo in odlično organizacijo koncerta,« se je po zelo uspešnem koncertnem večeru vsem zahvalil strokovni sodelavec Centra Vojko Vavpotič.

Pevka Tina Veselinovič je z obilo čustev in energije zapela šansone Edith Piaf. / Foto: Matic Zorman

Astronomi v Mestni knjižnici Kranj

Kranj – V Mestni knjižnici Kranj je na ogled razstava Astronomi izvrstnega kantavtorja in striparja Martina Ramoveša, ki jo je ustvarjalec ob odprtju obogatil tudi s svojim nastopom. Razstavljene so originalne table iz glasbenega albuma v stripu Astronomi, ki deset kantavtorskih pesmi povezuje v eno zgodbo. Strip se stilsko precej razlikuje od predhodnih avtorjevih del, polnih črno-belih ekspresij, saj se z risbo nanaša na umirjeno in poetično glasbo. Razstava originalov je dopolnitev siceršnjim predstavitev Astronomov, ki na koncertih Martin Ramoveš Banda pogosto zaživijo v obliki projekcij. V Kranju bo skupina nastopila 15. decembra v Layerjevi hiši in tako tudi zvočno dopolnila razstavo.

Martin Ramoveš ob nastopu v kranjski knjižnici, kjer je na ogled tudi razstava Astronomi. / Foto: Primož Pičulin

Mladoporočenci

V Radovljici sta se 18. oktobra 2017 poročila Renato Andrejčič in Suzana Jereb, na Jesenicah pa 21. oktobra Nenad Mladenović in Andreja Mrak.

Novorojenčki

Minuli teden je na Gorenjskem na svet prišlo 37 novih prebivalcev. V Kranju se je rodilo 12 dečkov in 11 deklic. Najtežji je bil deček, ki je tehtal 4430 gramov, najlažji deklica pa je tehtnica pokazala 2370 gramov. Na Jesenicah je prvič zajokalo 5 dečkov in 9 deklic, med slednjimi sta se rodili tudi sestrici. Najtežji je bil deček, ki je tehtal 4790 gramov. Tudi najlažji je bil deček – tehtnica mu je pokazala 2320 gramov.

Naj
polka

Gorenca 2017

Glasovnica

- Zakapane**
Malo nora sva
- Nori val**
V parku
- Veseli Begunjčani**
Deset veselih let
- Trgovci**
Na Kravcu
- Tak tik**
Brez tebe več ne znam
- Dor ma cajt**
Rožmarin
- Galop**
Ajga punca

ime _____

priimek _____

naslov _____

Glasovnico pošljite na **RADIO GORENCA, Balos 4, 4290 Tržič, do vključno 5. 11. 2017.** Med vsemi, ki boste glasovali, bomo izžrebali eno letno vinjeto za leto 2018.

PRAZNOVANJA

Ples za obletnico poroke in rezervacija

Sašo in Anita sta se zavrtila ob zvokih zasedbe Kranjci.

Gostišče Tulipan v Lescah je v petek gostilo uvodno večerjo letošnjih Okusov Radol'ce in gostiteljica Mojca Ažman je s Kranjci poskrbela za manjše presenečenje, ko je vzela v roke mikrofon ter seznanila goste, da ji je nekdo prišepnil, da neki par praznuje 33. obletnico poroke. Tako je na plesni parket povabila Saša Hrovata in njegovo Anito. Obstajajo pa tudi redni gostje gostišča, ki so veliko rojstnih dni praznovali ravno v Tulipanu, a Sašo Vrankar razmišlja že vnaprej: januarja 2019 bo namreč praznoval šestdeseto obletnico poroke.

Mojca Ažman, Sašo Vrankar in chef Uroš Štefelin

SKUPAJ JIH IMATA STO

Alenka Brun

Prejšnji teden sta praznovala svoj osebni praznik dva novinarska kolega iz domače časopisne hiše: Danica Zavrl Žlebir je praznovala šestdeseti rojstni dan, Samo Lesjak pa je dopolnil štirideset let.

Za sodelavce sta v četrtek pripravila manjšo pogostitev.

Ker Danica rada potuje, odločitev za rojstnodnevno darilo sodelavcev, razen morda knjige, ki je v rojstnodnevni vrečki imela še največjo »težo«, saj Danica na dopustu tudi izjemno rada bere. Sama Lesjaka pa je ravno v teh dneh na cedilu pustil mobilni telefon in tako mu je ob čestitki novinarski kolega Igor Kavčič v roke izročil s papirnato pentljico okrašeno škatlico z novim. No, ovitek je

obljubljal zadnji tovrstni modni hit, a ko jo je Samo škatlico odprl, je ugotovil, da je v njej precej starejša različica mobilnega telefona, še na tipke. Sledil je smeh, saj je šlo za rojstnodnevno šalo, ki jo je slavljenec dobro prenesel.

Samo je naš stalni sodelavec, ki skrbi, da v prilogi Gorenjskega glasa Razvedrilo lahko na straneh Glasov oder prebirate, kaj se je novega zgodilo na gorenjskih koncertnih odrih. Rad ima tudi film, zapiše kaj o ljudski pesmi, folklori, modernem plesu pa tudi razstave so mu blizu – tako kot drugo kulturno dogajanje na Gorenjskem. Ga pa včasih radovednost ali želja po dobrem koncertu popeljeta tudi izven Gorenjske, celo na kakšen koncert v Italijo, Avstrijo, na Hrvaško, v Srbijo. Danica pa je začela delati na Gorenjskem glasu kot novinarka pred 36 leti.

Danica Zavrl Žlebir in Samo Lesjak / Foto: Primož Pičulin

Če je časopis pred kratkim praznoval sedemdeseti rojstni dan, se marsikatera zanimiva zgodba spominja tudi Danica. Piše o politiki in socialnih zadevah; je novinarka, ki pokriva dogajanje v občinah Preddvor, Jezersko, Šenčur in Škofja Loka. Skrbi za še nekatere časopisne priloge oziroma edicije omenjenih občin, sicer pa je zadnja leta tudi ena od dveh namestnikov odgovorne urednice Gorenjskega glasa Marije Volčjak.

TANJIN KOTIČEK ŠOLA VEDEŽEVANJA IZ CIGANSKIH KART

Podrobneje smo že pogledali karte Smrt, Nesreča, Sovražnik, Bolezen, Težave in Neiskrenost. Danes bomo malo bolj podrobno pregledali karto Izguba. Beseda izguba nam govori o izgubi. Lahko je povezano z denarjem ali pa področjem zdravja, kjer se ravno tako počutimo izgubljeno, ko ne vemo, pri čem smo, in morda ne morejo postaviti diagnoze. Lahko je izguba na osebnem področju, smrt bližnjega, ki smo ga izgubili, ali pa je povezana z ljubeznijo, kjer nam ne gre tako, kot smo pričakovali. V tej karti se skriva kar nekaj odvisnosti. Lahko na primer kaže na odvisnost od alkohola, saj sta na mizi dva kozarca – in sodeč po barvi ne gre za vodo. Obe osebi imata v rokah igralne karte in tukaj se vidi odvisnost od iger na srečo. Če je v bližini prisotna tudi karta Neiskrenost, lahko pomeni odvisnost od katerih koli mamil ali poživil. Temnejša moška oseba kadi pipo, cigarete naredijo škodo zdravju in od njih so ljudje zelo odvisni. V dobri kombinaciji

dobrih kart postane ta karta le napoved nekega zaprtega razgovora, ni pomembno, na katerem področju. Je le pogovor med dvema osebama in lahko je lokacija izven doma, na primer v gostinskem lokalu in podobno. Če preštejemo dva kozarca na mizi, dve osebi, dva plašča, ki sta obešena na steni, klobuka in tri luči, dobimo število enajst, ki nam je v pomoč pri napovedovanju časa. Lahko pa luči in obeh klobukov ne štejemo, tako dobimo število šest. Na naslov tanja.70@hotmail.com ali na Gorenjski glas s pripisom »šola vedeževanja« in svojo šifro pošljite tri, pet ali sedem poljubnih kart ali pa karte za druge sisteme, ki ste jih že do sedaj spoznali. **Srečno! Vedeževalka Tanja**

Mobilni telefon, ki je nasmejal tako slavljence kot zbrano družbo. / Foto: Primož Pičulin

Danica rada potuje, zato je bila del »obvezne darilne opreme« rojstnodnevne vrečke tudi knjiga. / Foto: Primož Pičulin

TANJA ODGOVARJA

tanja.70@hotmail.com

»Brez šifre«
Pozdravljeni, Tanja! Ljubezen? Kdaj se bo stanje normaliziralo? Imam partnerja, pridnega delavnega, pa vendar sem nesrečna. Zanima me, ali kdaj tudi zame pride tista prava ljubezen? Ostaneva skupaj ali ne?

Pozabili ste napisati šifro, pod katero pričakujete moj odgovor, upam, da ga ne spregledate. Kar se tiče vašega razmerja, lahko le potrdim vse tisto, kar ste povedali že sami. Partner je priden, delaven in vse, kar sodi zraven, vendar ste vi v tem odnosu nesrečni, saj se dobro zavedate, da to ni to. Sicer je oseba, ki ljubezni in čustev ne zna pokazati niti mu to ne pomeni toliko, kot pomeni vam. Podzavestno se izogibata eden drugemu,

tudi zaradi tega, da se vama pač ni treba pogovarjati, saj – roko na srce – se tudi nimata o čem. V prihodnosti vas čaka nova ljubezen s človekom, ki ga še ne poznate. Najprej vidim prijateljstvo, saj ne boste hoteli preveč hiteti. Čeprav mislite, da lahko zvezo, ki jo imate, zaključite brez posebnih težav, ne bo tako. Iskali boste različne izgovore, saj se boste bali pustiti za seboj nekaj, česar ste navajeni, in se podati v neznan. Čas bo naredil svoje, in ko pride pravi trenutek, boste stopili korak naprej. Korak naprej k svoji sreči. Lepo vas pozdravljam.

»Sodelavec«
Spoštovana Tanja, imam sodelavca. Po ločitvi se kar ne znajde. Velikokrat je bolan in

depressiven. Stalno se seli. O sebi zelo malo govori. V službi je zelo priden in sposoben. Zanima me, kdaj zanj posije sonce. Se mu kaže kakšna zveza? Ali se mogoče obnovi zveza z bivšo ženo? Zelo ga obremenjuje, da ni s hčerko stalno skupaj. Pričakujem vaš odgovor in vas lepo pozdravljam.
Prav sedaj je v obdobju mirovanja, v času, ko si celi rane. In potreboval bo kar nekaj časa, da se postavi nazaj na noge. Normalno je, da se ne počuti najbolje, saj je v procesu zdravljenja. Do konca je verjel, da se bo njegov odnos z ženo obnovil in da se ne bosta ločila in šla vsak svojo pot. Kadar ima on rad, ima resnično brezpogojno rad, da vse in še več od sebe. Je zelo zvesta oseba in za ljudi, do katerih čuti naklonjenost,

je pripravljen narediti vse. Morda ravno od tod izvira, da se je žena odločila oditi. Ker se je preveč prilagajal in prav ničesar ni zahteval v zameno. Moje mnenje je, da je vse prav, kar se je zgodilo. Vsekakor zasluži več od tega, kar je imel, saj ni prejel tistega, kar je dajal sam. Imel bo možnost obnoviti zvezo, a tega takrat ne bo več želel, saj bo spoznal že novo ljubezen. Še naprej mu stojte ob strani, in čeprav vam ne bo odgovoril, ga vseeno vsak dan vprašajte, kako je. Kajti vse to mu pomeni več, kot pokaže. Sčasoma bo začel govoriti o težavi in se ne bo več počutil tako osamljeno. S hčerko bo imel lep in pristen odnos, in kot vidim, bo z njo preživel več časa, kot si sedaj misli. Srečno!

Lahko se udeležite tečaja vedeževanja.

Naročniki Gorenjskega glasa, izkoristite popust v višini 10 %. Za več informacij čim prej pokličite Tanjo na tel. št.: **040 514 975**

Gorenjski Glas

NAGRADNA KRIŽANKA

www.volkswagen.si

Začnite avanturo svojega življenja!

Novi Polo.

Novi Polo vas bo s svojim športnim in markantnim dizajnom samozavestno spremljal na vseh pustolovščinah. Z različnimi stilskimi paketi je z lahka kos vsaki želji avanturistov, ki želijo pokazati svojo individualnost. Serijsko je opremljen s sistemom Front Assist, funkcijo, ki zaznava pešce in v sili pravočasno ustavi vozilo. Novi Polo pa je kos še večjim izzivom, saj je opcijsko lahko opremljen še z aktivnim informacijskim zaslonom in s senzorjem za mrtvi kot.

Volkswagen

Uresničujemo prihodnost.

Emisije CO₂: 110–98 g/km. Kombinirana poraba goriva: 4,8–4,5 l/100 km. Emisijska stopnja: EURO 6. Emisije NO_x: 0,0396–0,0212 g/km. Število delcev: 0,00656–0,0000 x 10¹¹. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slika je simbolna.

GORENJSKI GLAS	HAZARDNA IGRA S KARTAMI	TEŽKA ALI LOGIČNA TEZAVA	TRAVNIK OB VODI	DRAMATIK SAMOKOV-LIJA	MOČAN PRJEM Z ROKO	ZVOK	IVAN LENDL	ČOPAST PAPANAJ	PERGA-MONSKI KRALJ	GORENJSKI GLAS	BROŠKA	BELJAKOVI-NA V TKIVU	NAJEMNA LISTINA ZA LETALO	GRŠKI KATOLIKI	PEVKA GOLAVSEK	HRV. SKLA-DATELJ (KRSTO)	SLIKARKA PLESTE-NJAK	ESEJIST FINCI	LUJ	NEZNANEC	ZDRAVLJNA VEŠČINA	GORENJSKI SMUGARSKI CENTER
ČUDO-DELEC														16								
NAŠA IGRALKA (A. D.)																8						
SLOVAR Z RIMAMI																				3		
PREBI-VALKA TAJSKJE																				NAŠA IGRALKA (A. D.)		
GRŠKA CRKA																	HRVAŠKI PEVEC (PETAR)	DELOVNA SKUPINA DENARNICA	AURA (OBL. ZAPIŠA)			
SLIVI PODOBEN SADEŽ																				2		
GORENJSKI GLAS	AMERIŠKI PESNIK (KARL)																					3
STANKO MLAKAR																						
DOMIŠLJA-VEC																						
NEGATI-VEN ION																						
GOSTIJA																						
KOREO-GRAF OTRIN																						
REKA V SRBIJI																						
OSJE GNEZDO																						
KAVKAŠKO KISLO MLEKO																						
SESTAVIL: F. KALAN	HAZARDNA IGRA S KARTAMI	TEŽKA ALI LOGIČNA TEZAVA	TRAVNIK OB VODI	DRAMATIK SAMOKOV-LIJA	MOČAN PRJEM Z ROKO	ZVOK	IVAN LENDL	ČOPAST PAPANAJ	PERGA-MONSKI KRALJ	GORENJSKI GLAS	BROŠKA	BELJAKOVI-NA V TKIVU										
NAUK O GIBANJU IZSTRELKOV				14																		
APOSTOL-SKO POS-LANSTVO		21																				
VRSTA MAMILA						1	TOPNIČAR															
REKA V TURCIJI																						
RENJ																						
ZADETEK DVEH ŠTE-VILK PRI TOMBOLI																						
APOREM KOLAGEN ONTAKE SHAPIRO URBINO	ETIOPSKI KNEZ	ZNESEK NA BANKOVCU NJORKA		5																		
RAČUNAL-NIŠKI POM-NILNIK																						
ITALJAN-SKI PEVEC																						
GRŠKI MIT. RAZBOJNIK																						
	12																					

Delavska c. 4, 4000 Kranj | Tel.: 04 27 00 200 | www.avtohisavrtac.si

1. nagrada: uporaba avtomobila VW POLO za konec tedna
2. nagrada: enodnevna uporaba avtomobila VW POLO
3. nagrada: poklanja Gorenjski glas

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite do petka, 10. novembra 2017, na Gorenjski glas, Bleiweisova cesta 4, 4000 Kranj. Rešitve lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Bleiweisovi cesti 4.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30		

DRUŽABNA KRONIKA

DOMINE IN PREBUJANJA

Pred slabim mesecem je padla zadnja klapa mladinskega filma, drame Domine. Glavna tema filma je medvrstniško nasilje. Še ena drama pa je pred kratkim prišla v slovenske kinematografe: Prebujanja.

Alenka Brun

Domine je režiral Ludvik Rodič, v njem pa srečamo različne like, med drugim tudi Lano, pripovedovalko zgodbe. Skozi njene oči spremljamo dogajanje na srednji šoli. Pomembno vlogo ima tudi Luka, ki obvlada šolsko nadlegovanje – je šolski »bully«. Film je poseben, ker se večinoma vrti okoli Luke in ne okoli oseb, ki jih tiranizira. Prikazuje dogajanje v glavi nasilneža in skuša odgovoriti na vprašanje, zakaj dela, kar dela. S tem je

povezano tudi sporočilo filma: da bi se v njem prepoznala oseba, ki izvaja nasilje, in se morda zamislila nad svojimi dejanji.

»Ideja za scenarij je padla čisto spontano, ob kavi,« pravijo ustvarjalci filma. Pogovarjali so se o tem, kako so bili v času šolanja deležni govora o spolnosti, varni vožnji, na primer, nihče pa ni omenjal nasilja. »Nam se je ta problem zdel kritičen, saj smo vsi vsaj enkrat v življenju doživeli ali videli nasilje med vrstniki – od fizičnega pa do psihičnega.«

Upajo, da bo film ugledal luč sveta v prvi polovici naslednjega leta. Namenjen je

predvsem najstnikom, otrokom, starejšim od dvanajst let, pa tudi njihovim staršem oziroma staršem nasploh. Za zdaj ekipa upa, da bodo film lahko predvajali po osnovnih in srednjih šolah. »To je bil tudi naš prvotni namen. Kako bo naprej, bomo še videli.«

Ko povprašamo po glavnem liku, pravijo, da so vloge v njihovem filmu večinoma vse močne in pomembne. »Zgodbe ljudi se prepletajo med seboj, zato nihče ni postavljen v ospredje.«

Slovenska drama Prebujanja, ki je svečano premiero doživela v ljubljanski Drami, pa je konec oktobra

ugledala velika platna slovenskih kinematografov. Film je nastal pod režijsko taktirko Petra Bratuše, v glavnih vlogah spremljamo Katarino Čas in Jurija Zrneca, Sašo Pavlin Stošič in Sebastiana Cavazzo ter Jano Zupančič in Primoža Pirnata; v dveh stranskih pa Petjo Labovića in Branka Šturbeja kot posebnega gosta.

Film pripoveduje o odrasčanju, čeprav se glavni liki približujejo štiridesetim in vsakega po svoje zalezuje kriza srednjih let. Dogajanje je postavljeno v spalnice, pravzaprav kar v njihove postelje, ki so tudi glavna kulisa celotnega filma.

Režiser filma Domine Ludvik Rodič / Foto: arhiv filma

Vloga Luke so zaupali Klemnu Kopini. / Foto: arhiv filma

Mladinsko dramo so snemali avgusta in oktobra letos.

Prebujanja si je Jure Košir ogledal v ženski družbi.

Juriju Zrnecu so v filmu Prebujanja zaupali eno od vlog.

Režiserska kolega Marko Naberšnik in Peter Bratuša

VRTIMO GLOBUS

Vrača se Selena Gomez

Selena Gomez (25) dobro okreva po presaditvi ledvic, ki jo je prestala poleti, saj se vrača na glasbene odre. Prvič po operaciji bo nastopila novembra na podelitvi American Music Awards 2017 v Los Angelesu. Predstavila se bo s singlom Wolves.

Emma Stone sveže zaljubljena

Emma Stone (28), ki se je pred dvema letoma razšla s soigralcem iz filma The Amazing Spider-Man Andrewom Garfieldem, je spet zaljubljena. Zvezdnica filma La la Land se videva s filmskim ustvarjalcem in režiserjem oddaje SNL Daveom McCaryjem (32). Par se je po poročanju tujih medijev spoznal lani, ko je igralka zaigrala v reklamnem oglasu Wells for Boys katerega režiser je McCary. Par zveze, ki jo skuša ohraniti kar se da zasebno, ni potrdil.

Charlija Heatona zasačili s kokainom

Zvezdniku Stranger Things **Charlieju Heatonu (23)** so pri pregledu prtljage v Los Angelesu odkrili kokain in ga poslali nazaj v London. Aretaciji se je izognil, ker še nikoli ni bil v prekršku, a če bo v prihodnosti želel stopiti na ameriška tla, bo moral za to zaprositi v posebnem postopku. Igralec bi se moral udeležiti premiere druge sezone omenjene znanstvenofantastične serije.

Taylor Swift gola v novem videu?

Ves svet je bil šokiran, ko je **Taylor Swift (27)** izdala nov video za pesem Ready For It, v katerem nastopi popolnoma gola. Sedaj je pevka z oboževalci delila fotografije iz zakulisja snemanja in tako zanikala govorice, da je odvrгла oblačila. V novem znanstvenofantastičnem videu je namreč oblečena v kostum kožne barve, ki ob modernih svetlobnih učinkih povzroči efekt, kot da je pevka brez oblačil. Gre za drugo pesem njenega prihajajočega šestega albuma Reputation, ki bo izšel 10. novembra.

Tudi letos smo na uvodni večerji Okusov Radol'ce srečali Kunstljevo Majo Buden. V moški ekipi kuharskih mojstrov, ki skrbijo za jedi uvodnega menija, Maji vedno zaupajo sladki del oziroma zadnji krožnik. / Foto: A. B.

n JAZ, MIDVA IN MI

Kje sem jaz

MOJCA LOGAR

V začetnih mesecih šole običajno pride fotograf in naredi posnetke razredov, kolektiva, fotografirajo se lahko tudi posamezniki. Za večino šolarjev je to prav poseben dan, dekleta se uredijo, grede celo k frizerju. Potem otroci prinesejo fotografije domov in vsi gledamo, kakšni so, kje so naši otroci, njihovi sošolci. Nekateri poznajo in drugih ne. Vsa dekleta imajo običajno dolge lase, vsi imajo hlače iz džinsa. Če bi vse to gledal neki Azijec, bi z lahkoto rekel, vsi so isti, kot bi mi dejali za skupinsko fotografijo šolarjev neke v Aziji. V času mladostništva večinoma želijo vsi pripadati skupini, biti enaki, redki si upajo izstopiti iz povprečja. V razredu naše srednješolke, ki obiskuje gledališko gimnazijo v Ljubljani, so se vsako leto uredili za enotno skupinsko fotografijo z neko sceno. V prvem letniku so bili vsi oblečeni v pižame. V drugem so se vsi oblekli v črnino. Letos je nesla s seboj kopalni plašč in brisačo. Oni so pa drugačni ... tako si mislijo. Tako sta najmlajša skupaj z bratranci (12 let) gledala razredno fotografijo Matejevega razreda (maturanti) in fantje tako kritično pripomnijo, da nobena punca ni videti kaj prida. To pa je pripomba na mestu, jim rečem, kot da bi fotografija povedala vse o človeku. Bo že držalo, pa vendar ni nobena lepa, prepričljivo odgovarjajo nazaj. Smejim se jim.

Tudi zaposleni se fotografiramo, le da je navdušenje med odraslimi precej manjše kot pri dijakih. Ah, že spet, ali je res

potrebno. Vedno se šalimo, naj grede mlajši in lepši spredaj, za druge je mesto zadaj. Potem sem poiskala stare fotografije kolektiva. Leta 2002 sem se »vpisala« med šolnike. Tedaj nas je bilo na skupinski fotografiji 45 učiteljev. Na letošnji fotografiji nas je 100. Ko so v moji prvi službi na občini želeli imeti fotografije zaposlenih na delovnem mestu, so se nekateri zelo zgražali. Mar res nimajo početi kaj drugega, kot da nas fotografirajo pri delu, so bile skoraj zgrožene uslužbenke in večini se je zdela pripomba upravičena. Danes je to protokol skoraj vsakega podjetja. Na spletnih straneh so objavljena imena zaposlenih, telefonske številke, številke kabinetov, pisarn ali sob, kjer nas dobijo, in skoraj povsod je zraven tudi fotografija. Lahko v delovnem elementu ali taka portretna. Je to potrebno? Še več, je to koristno? Kdaj pa tudi. Ko človek išče neznan osebno, po fotografiji ve oziroma pričakuje, koga išče. Pa vendar tudi fotografije »lažejo«. Marsikdo reče, na sliki si videti starejši, v resnici si mlajši. Si predstavljate, kako bi bil nevljuden, če bi rekel drugače ...

Torej fotografija je trajen spomin in je pomemben dokument časa, prostora in ljudi v njem. Nedavno sva imela obletnico poroke. Pogledala sva poročni album, zavrteli smo nekaj odlomkov na CD-ju. Obledela sva se v poročne obleke, ki so nama še vedno prav. Vsi na fotografijah so se spremenili, le jaz sem ista ... ha, ha, ha.

Mojca Logar je profesorica geografije in zgodovine.

Smrt – začetek ali konec?

JANEZ LOGAR

Ob prazniku vseh svetih ali dnevu mrtvih se nas večina vsaj malo ustavi in vsaj malo pomislimo, da bomo tudi mi nekoč umrli. V mladosti redko razmišljamo o svojem koncu. Preveč imamo opravil za zagon življenja: šolanje, ljubezen, družina, finance, dopusti, odnosi ... Ko otroci odidejo od doma in še posebno, ko odidemo v pokoj, se življenje umiri. Hočemo ali nečemo, se počasi začnemo spraševati, kaj vse nam bo prinesla starost. Na koncu pa je vedno smrt. Pravzaprav se človek nikoli ne more popolnoma posloviti od misli na smrt, le tako smo zaposleni, da ne utegnemo razmišljati o koncu življenja. Vse religije in velike filozofije poizkušajo razložiti ta fenomen. In vendar ga ne moremo z razumom v celoti dojeti. Na koncu vseh razprav moramo preprosto verjeti, da je v smrti tudi nekaj dobrega. Zato so tako zelo brezplodne razprave, ki želijo z razumom dokazati koristnost ali nekoristnost smrti, pravzaprav želijo dokazati, ali obstaja posmrtno življenje ali ne. Ni nikakršnih gotovih dokazov, da bomo živeli še po smrti, kot tudi ni dokazov, da ne bomo živeli naprej. Odgovore je moč dobiti le na osnovi verovanja v nekaj, kar nas presegga in kar bomo dokončno spoznali šele, ko bomo umrli. Gotovo pa je dejstvo, da ljudje, ki vidijo smisel v smrti kot prehod v novo življenje, lažje živijo. Umrejo lažje in tudi življenjske odločitve sprejemajo drugače.

Ljudje tudi pogosto priznajo, da jih preganja strah pred smrtjo. Nekateri nočejo hoditi

na pogrebe, se nočejo pogovarjati o koncu življenja. Če tako pogledamo, je človek nesrečno bitje na svetu, ker se zaveda svoje smrti. Še tako velik beg pred njo, pa nas ne bo obvaroval njenega obiska. Delamo si slabo uslugo, ker pred njo bežimo. Lahko zapišemo, da si ne bomo uspeli zagotoviti sreče na tem svetu, dokler se ne pogovorimo s svojo smrtjo. Tega strahu ne moremo odgnati. Jalovo je naše garanje na tem svetu, če vemo, da bo s smrtjo vsega konec. Še celo več in hujši je ta strah: prava groza pred mislijo, da bom izgubil v nič. In da bom nehal obstajati. Odhodi s tega sveta so precej različni. Izkušnje ob umirajočih so zelo pomenljive. Največkrat hudo bolni ljudje vedo, da se življenje izteka. To opazimo, ko odložijo telefone, računalnik, se začnejo umirjati, se pogovarjati o življenju, odnosih in smrti. Če le mi ne odreagiramo s strahom, jim bomo olajšali soočenje s koncem.

V dneh, ki prihajajo, pa le opazujemo sami sebe, ko obiskujemo svoje prednike. Zelo nam bo koristilo, če bomo znali odgovoriti na večna vprašanja: od kod prihajam, kdo sem in kam grem? Ko prižigamo sveče svojim umrlim sorodnikom, jih simbolično prižigamo že tudi sami sebi. Kaj se takrat dogaja z menoj? Čutim hvaležnost ob pokojnikih ali čutim samo neko obveznost in tradicijo? Ali me obisk pokopališča bremeni ali mi je ta obisk v veselje?

Janez Logar je terapevt v zakonskem in družinskem centru Toplina v Kranju. e-pošta: janez.logar@toplina.net

KUHARSKI RECEPTI

ZA VAS IZBIRA DANICA DOLENC

Tedenski jedilnik

Nedelja – kosilo: kostna juha z zelenjavo, goveji zrezki v gobovi omaki, njoki, motovilec, hrustavci, mošt; **večerja:** narezek s pršutom, toast z maslom in gorgonzolo, melona

Ponedeljek – kosilo: porova juha z zdrobom, pečena piščančja bedra, pečen krompir, zeljna solata s fižolom; **večerja:** zeliščna skuta, črn kruh, bela kava

Torek – kosilo: ohrovtova enolončnica s slanino in krompirjem, hrenovke, skuta z banano; **večerja:** rezanci s sirom, kompot **Sreda – kosilo:** kokošja obara, ajdova kaša, drobno pecivo; **večerja:** testenine z orehi in jabolki, kompot

Četrtek – kosilo: gobja pečenka, dušen krompir, mešana solata; **večerja:** telečja rižota z grahom, rdeča pesa v solati **Petek – kosilo:** korenjeva juha z jajcem in kosmiči, oslič po dunajsko, okisan krompir, hruške; **večerja:** pehtranovi štruklji, kompot

Sobota – kosilo: okisani vampi s krompirjem, kruh, jabolčni zavitek; **večerja:** domača pica, pečena paprika, mošt

Hrustavci

Potrebujemo 30 dag moke, 20 dag sladkorja, 2 jajci, 12 dag surovega masla, 3 dag kakava, za noževico konico sode bikarbone in 5 dag sesekljanih orehov.

Sladkor, maslo in jajci mešamo 5 minut, nato primešamo orehe. Posebej zmešamo moko, kakav in sodo bikarbono; to zmes počasi dodajamo kremi. Iz mase oblikujemo podolgovato štruko, ki jo položimo v namaščen rebrast model. Pečemo 30 minut pri 200 stopinjah C. Ko je sladica pečena, še toplo narežemo na tanke rezine in jih nekaj ur pustimo na zraku, da se posušijo. Odlično grede k vinu ali kakšni drugi pijači.

Testenine z orehi in jabolki

Potrebujemo kuhane testenine (npr. široke rezance), 5 dag zmletih orehov, 2 jabolki, cimet, sladkor, po nekaj žlic vina in vode.

Jabolka olupimo in skupaj z malo vina in vode dušimo, da se zmehčajo. Dodamo cimet, sladkor in orehe, primešamo testenine in jed je gotova. Ponudimo jo s kompotom.

Gobja pečenka

Potrebujemo 50 dag očiščenih gob, 1 čebulo, 2 žemlji, malo mleka, žlico sesekljane zelenega peteršilja, malo sesekljane zelene, sol, 3 jajca, drobtine in maščobo.

Očiščene in narezane gobe združimo na malo maščobe in sesekljani čebuli. Ko se sok posuši, gobam dodamo žemlji, ki smo ju namočili v mleku in oželi, ter vse zmeljemo v električnem mešalniku (ali kar s paličnim mešalnikom). Masi dodamo sesekljan peteršilj, zeleno, sol in jajca. Vse dobro premešamo in oblikujemo štruko, ki jo povaljamo v drobtinah in jo položimo v manjši pekač na segreto maščobo. Spečemo jo v pečici, med pečenjem jo polivamo z maščobo.

Puran ali piščančja rižota z lisičkami

ERIKA JESENKO

Sestavine za puranje koščke v omaki iz lisičk ali za piščančjo rižoto z lisičkami so si zelo podobne, vendar iz njih dobimo dve popolnoma drugačni, a še vseeno okusni jedi. Obe jedi lahko pripravimo enkrat z eno vrsto mesa, drugič z drugo.

Za pripravo puranjih koščkov v omaki iz lisičk potrebujemo: 0,5 kg puranjega fileja, pol pora, 1 čebulo, 1 skodelico lisičk, 3 stroke česna, 2 žlici olivnega olja, 1 šopek peteršilja, sol, 2 ščepeca mlete rdeče paprike, 3 žlice kisle smetane ali smetane za kuhanje, 0,5 dl belega vina, 1 dl jušne osnove ali vode.

Čebulo in česen nasekljamo, por narežemo na kolesa. Večje lisičke prerežemo,

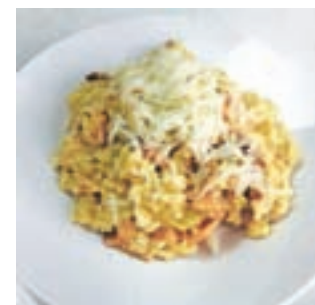
manjše pustimo kar cele. Puranji file operemo, osušimo ter ga narežemo na manjše kocke in posolimo ter potresemo z mleto rdečo papriko. V posodi na olivnem olju popečemo pripravljeno meso. Dodamo čebulo in česen. Pražimo nekaj minut, da se čebula razpusti. Dodamo narezan por in lisičke. Premešamo in zalijemo z jušno osnovo ali vodo. Kuhamo 5 minut in prilijemo belo vino. Premešamo ter vse skupaj kuhamo 15 minut. V omako vmešamo kislino smetano, nasekljan peteršilj in po potrebi še dosolimo. Dobro premešamo in kuhamo še 5 minut.

Nasvet: Jed postrežemo zraven riža, testenin ali pire krompirja.

Za pripravo piščančje rižote z lisičkami potrebujemo: 400 g piščančjega fileja, 250 g riža, 0,5 l vode ali jušne osnove, 1 skodelico lisičk, pol pora, 3 stroke česna, 1 rumeno paprika, 4 topljene sirčke, 3 žlice kisle smetane, 2 ščepeca mlete rdeče paprike, sol, 2 žlici olivnega olja.

Čebulo in česen olupimo ter nasekljamo. Por narežemo na kolesa, rumeno papriko pa na tanke trakove. Piščanec operemo, osušimo ter ga narežemo na manjše kocke. Meso osolimo in potresemo z mleto rdečo papriko. V posodi na olivnem olju popečemo meso, da se z vseh strani lepo zapeče. Dodamo čebulo in česen. Pražimo nekaj

LAHKE JEDI

minut, da se čebula razpusti. Dodamo narezan por, papriko in lisičke. Premešamo in vse skupaj pražimo 5 minut. K zelenjavi stremo riž in zalijemo z vodo ali jušno osnovo. Kuhamo približno 15 minut oz. dokler riž ni skoraj kuhan. Dosolimo po okusu. Nazadnje v rižoto vmešamo še topljene sirčke in kislino smetano. Premešamo in kuhamo še

dve do tri minute. Kuhano rižoto pustimo stati v posodi 5 minut ter jo nato postrežemo. Po želji po vrhu potresemo z naribanim sirom.

Nasvet: Če se izogibamo mlečnih izdelkov, sirčke in kislino smetano izpustimo. V tem primeru na koncu v rižoto vmešamo še dve žlici olivnega olja, ki bo poskrbelo za dodatno kremasto strukturo in bogat okus.

Kitajski novinarji na Gorenjskem

Kranjska Gora – Prejšnji teden so bili na delovnem obisku po Sloveniji turistični agenti in novinarji iz kitajskega mesta Xi'an. Najprej so si ogledali Ljubljano, Radovljico in Bled ter se namestili v Hotelu Špik v Gozdu-Martuljku. Nadaljevali so z ogledom Kranjske Gore, obiskom Planice in Zelencev ter se nato odpravili proti Goriški, so sporočili iz družbe Hit Nova Gorica. Kot pravijo, so bili gostje ob prihodu v Zgor-njesavsko dolino presenečeni nad izjemno in čisto naravo. Ma Lin, urednik novih medijev Shaanxi Qingzhui TV culture communication, je poudaril, da so naravne danosti Slovenije, prijaznost in gostoljubnost turističnih ponudnikov ključni elementi pri prepričevanju Kitajcev za obisk.

KINOSPORED

KOLOSEJ DE LUXE, KRANJ (CENTER)

Sreda, 1. 11.
18.50, 21.10 THOR: RAGNAROK
17.40, 19.35, 21.15 ŽAGA 8
21.00 PREBUJANJA
19.20 MILICE 2
13.30, 15.15, 17.00 VESELA POŠASTNA DRUŽINA, sinhro.
15.50 MOJ MALI PONI: FILM, sinhro.
13.15, 14.50, 16.25, 18.00 KOŠARKAR NAJ BO
13.50 VIKTORIJA IN ABDUL

16.45 USNJENI OBRAZ
16.10 MOJ MALI PONI: FILM, sinhro.

LINHARTOVA DVORANA, RADOVLJICA

Ponedeljek, 30. 10.
16.00 VESELA POŠASTNA DRUŽINA, sinhro.
18.00 GEOVIHAR
20.00 ŽAGA 8

Torek, 31. 10.
16.00 VESELA POŠASTNA DRUŽINA, sinhro.
18.00 SNEŽAK
20.30 ANABELLE: STVARJENJE SVETA
22.30 TISTO

Sreda, 1. 11.
16.00 JAZ, BARABA 3, sinhro.
18.00 KAKRŠNA MATI, TAKŠNA HČI
20.00 DUNKIRK

Četrtek, 2. 11.
16.00 TRD OREH 2, sinhro.
18.00 KOŠARKAR NAJ BO
20.00 MAME NA VEČERJI

Organizatorji filmskih predstav si pridržujejo pravico do spremembe programa.

GLEDALIŠKI SPORED

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Četrtek, 2. novembra
19.30 Matjaž Zupančič: PESMI ŽIVIH MRTVECEV (v dvorani PGK)
20.00 Asher Kravitz: JUDOVSKI PES (v Stolpu Škrlovec)

LAŽJI SUDOKU

5				4	3	9		
	6		8		9		5	
2		4	6		5	3		
8	2	3				4	6	
7								1
	4	9				5	8	3
		7	5		2	8		9
	8		7		6		3	
		2	4	1				

Rešitev:

6	2	9	8	1	7	5	3	6
2	5	1	9	6	4	7	8	3
6	7	8	2	5	3	4	1	9
8	9	7	4	3	2	6	5	1
1	6	7	8	5	9	3	4	2
2	9	1	5	6	3	8	7	4
8	1	5	2	9	7	6	3	4
9	2	6	3	1	8	4	5	7

TEŽJI SUDOKU

2			9	5		4		6
					6			1
	3	4		2				9
	8	3			5			
			6			7	2	
	2			3		5	8	
8			5					
3		9		6	8			

Rešitev:

2	7	1	8	9	2	1	5	6	3
6	9	5	2	1	5	7	9	8	4
6	7	1	9	6	3	7	9	2	1
8	2	7	8	9	1	6	5	3	4
6	9	6	1	2	4	8	2	9	7
7	1	9	5	6	2	8	3	4	7
6	8	2	7	1	9	6	5	3	4
1	5	2	9	7	8	5	4	6	3
9	2	7	6	3	1	8	4	5	7

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov.

Sestavila: P. F.

Čipke zelo pritegnile Belgijce

Mladi folkloristi iz Selc in klekljarice iz Železnikov so sodelovali na Slovenskem dnevu v Maasmechelnu.

ANA ŠUBIC

Železniki – Predstavniki turističnih društev (TD) iz Selc in Železnikov so bili pred kratkim na tridnevem gostovanju v Belgiji, kamor so se odpravili na povabilo Slovenskega katoliškega pevskega in kulturnega društva Slomšek iz Maasmechelna. »Društvo Slomšek je bil eden od partnerjev v evropskem projektu EU2Gether, ki smo ga letos izvajali v Železnikih. Tedaj smo vzpostavili dobre neformalne stike, ki so privedli do povabila k sodelovanju na Slovenskem dnevu v Maasmechelnu, ki ga prirejajo za Slovence v Beneluxu,« je pojasnila koordinatorka obiska Andreja Megušar.

Slovenskega dneva, ki je potekal v nedeljo, 22. oktobra, se je udeležila 20-članska delegacija iz Selške doline. Dogajanje je popestrila starejša otroška folklorna skupina iz Selc pod mentorstvom Sonje Čenčič, TD Železniki pod vodstvom Tomaža Weiffenbacha je pripravilo razstavo čipk, klekljarice so prikazale klekljanje, Martin Pintar pa je razstavil kanglice. »Stična točka Železnikov in flamskega dela Belgije sta železarstvo in klekljanje. Tudi tam so bila rudarska območja, medtem ko so ženske klekljale, je pa res, da njim čipka ne predstavlja več take kulturne dediščine kot nam. Prav zato so

Foto: Sabina Romšak

Nastopajoči iz Selške doline so navdušili na Slovenskem dnevu v Maasmechelnu.

bile železnikarske klekljarice in čipke zanje zelo zanimive,« je razložila Megušarjeva. Med gosti je bil tudi slovenski veleposlanik v Belgiji Rado Genorio. »Prišli so Slovenci, ki delajo v evropskem parlamentu in komisiji, na veleposlaništvu in slovenskem stalnem predstavništvu v Bruslju. Dvorana je bila polna Slovencev, prišel pa je tudi Jef Albrechts iz komisije za pobratenje v občini Maasmechelen,« je razložila Megušarjeva.

Naslednji dan jih je asistent evropskega poslanca Lojzeta Peterleta, Škofjeločan Blaž Karlin popeljal po evropskem parlamentu,

nato pa skupaj s predsednikom društva Slomšek Stanetom Revinskiškom še po centru Bruslja. Gostovanje so sklenili z odprtjem razstave železnikarskih čipk in nastopom otroške folklorne skupine na veleposlaništvu v Bruslju.

Gostovanje v Belgiji je bilo še posebej zanimivo za otroke, ki so spoznali različne institucije. Prijatelji iz Belgije so se izkazali za gostoljubne, saj so poskrbeli za nastanitev gostov iz Selške doline, ki so dvakrat prespali v hostlu v Maasmechelnu, zadnjo noč pa v pastoralnem centru v Bruslju. Potne stroške so sofinancirali Občina

Železniki, Domel in obe turistični društvi, s čimer so precej znižali plačilo za stare folkloristov. Slednji so potovali z letalom, medtem ko so člani TD Železniki v Belgijo krenili s kombijem, ki je vozil tudi opremo folkloristov.

Megušarjeva, ki je tudi članica komisije za mednarodno sodelovanje na Občini Železniki, napoveduje, da bodo z Maasmechelnom še sodelovali. S tem belgijskim mestom je sicer že pobratena Škofja Loka, medtem ko v Železnikih sodelujejo s pobrateno hrvaško Lepoglavo in tirolskim Innichenom, s katerim so letos navezali tesnejše stike.

Nagrada za oglas s Piko in Robertom Kranjcem

Kranj – Televizijski oglas ponudnika šolskih potrebščin Aero Jolly z naslovom Ponosni na svoje barve, v katerem nastopata smučarski skakalec Robert Kranjec in njegova hči Pika, je dobil veliko nagrado Kids Awards. Prejeli so jo na nedavnem srečanju KIDS Conference v Rovinju, kjer so nagradili oglasne kampanje in PR-projekte podjetij, ki prispevajo dodano vrednost k odnosom do otrok in družine ter ustvarjanju boljšega okolja in prihodnosti za otroke. Komisija je v utemeljitvi zapisala, da kampanja Ponosni na svoje barve »na čudovit emocionalen način povezuje zgodbo (posvojenega) otroka, ljubljenosti v družini in športnih dosežkov z igrivostjo in kreativnostjo lastnega produkta«. Oglas je delo marketinške agencije Adrema, ki je Kranjca povabila k sodelovanju, ker ob športnih uspehih navdušuje tudi z osebno zgodbo, saj sta z ženo Špelo po dolgih letih dočakala svojega otroka – deklico Piko, ki je v njuno življenje prišla iz Gvineje Bissao.

V nagrajenem oglasu Ponosni na svoje barve nastopata smučarski skakalec Robert Kranjec in njegova hči Pika.

desetdnevna vremenska napoved

Torek 31. 10. ☁ -1/11 °C	Sreda 1. 11. ☁ 0/12 °C	Četrtek 2. 11. ☁ 0/14 °C	Petek 3. 11. ☁ 0/14 °C	Sobota 4. 11. ☁ 4/14 °C
Nedelja 5. 11. ☁ 3/15 °C	Ponedeljek 6. 11. ☁ 1/13 °C	Torek 7. 11. ☁ 3/9 °C	Sreda 8. 11. ☁ 2/10 °C	Četrtek 9. 11. ☁ 2/11 °C

tedenski koledar

			vzhod	zahod
31. 10.	tor.	Bolfenk, dan reformacije	6.41	16.49
1. 11.	sre.	Dan spomina na mrtve	6.43	16.48
2. 11.	čet.	Dušanka	6.44	16.46
3. 11.	pet.	Silva	6.46	16.45
4. 11.	sob.	Drago	6.47	16.44
5. 11.	ned.	Zahar	6.48	16.42
6. 11.	pon.	Lenart	6.50	16.41

Reševalna služba za človeške ribice

Vode po poplavah občasno naplavijo na površje človeške ribice. Tudi če so te nepoškodovane, na suhem kmalu poginejo, v potokih pa jih pojedo plenilci. V jamskem laboratoriju Tular v Kranju imajo trenutno v azilu dve človeški ribici. O tem, kako jih hitro in pravilno rešiti, je izšla zloženska SOS Proteus.

SUZANA P. KOVAČIČ

Kranj – Obilica padavin in obdobja naraščajočih voda napovedujejo, da bo na površje ob strugah potokov, na kraške travnike ... naplavilo tudi kakšno človeško ribico. Uspešno reševanje človeških ribic pa je naprej odvisno od hitrega odziva, je opozoril biolog in vodja Jamskega laboratorija za preučevanje človeških ribic Tular v Kranju Gregor Aljančič in pojasnil: »Prvo "reševalno službo za človeške ribice po poplavah" z mrežo sodelavcev na terenu je organiziral že Žiga Zois pred natančno dvesto leti. Jamski laboratorij Tular jih rešuje od leta

1964. Od 2013 smo vključeni v mrežo Zatočišča za prosto živeče živali z Mute, ki ga vodi dr. Zlatko Golob, veliki ljubitelj živali, ki sicer zdravi od medveda do morske želve, sedaj pa še človeške ribice. Te poleg veterinarskega zdravljenja in oskrbe v Tularju preživijo praviloma do devetdesetdnevno karanteno, preden jih vrnemo nazaj v njihovo izvorno populacijo. Trenutno imamo v azilu dve človeški ribici.« Kar so govornika najbolj skrbi, je nova glivična bolezen dvoživk, t. i. hitridiomikoza. Gre za invazivno tujerodno glivico, ki jo je človek nepazljivo vnesel iz Azije, bolezen pa je že zdesetkala dvoživke

Magdalena in Gregor Aljančič. Tular ni samo jamski laboratorij, ampak tudi azil za človeške ribice. / Foto: Tina Dokl

na Nizozemskem, razširila pa se je že do naših sosedov Avstrijcev in Italijanov. Aljančič pravi, da je samo vprašanje časa, kdaj se bo

to zgodilo pri nas. Tudi zato zdaj karantena človeških ribic v Tularju obvezno traja tri mesece, preden jih vrnejo v naravo.

Prvo »reševalno službo za človeške ribice po poplavah«, z mrežo sodelavcev na terenu je organiziral že Žiga Zois pred natanko dvesto leti. Jamski laboratorij Tular jih rešuje od leta 1964. Od 2013 so vključeni v mrežo Zatočišča za prosto živeče živali z Mute.

O tem, kako ukrepati, če najdemo človeško ribico, Aljančič svetuje: »Obvestite SOS Proteus na številko 031 804 163. Če je žival na suhem, jo čim prej postavite v čisto posodo, napolnjeno z vodo iz okolice. Živali se dotikajte le izjemoma – s čistimi rokavicami in nežno, do oddaje zatočišču pa posodo z živaljo postavite v temo pri temperaturi pet do petnajst stopinj Celzija.« V tem tednu je izšla zloženska SOS Proteus, ki jo je izdalo

Društvo za jamsko biologijo v sklopu projekta Invazivke nikoli ne počivajo: Ozaveščanje in preprečevanje negativnega vpliva invazivnih vrst na evropsko ogrožene vrste, s finančno podporo ministrstva za okolje in prostor.

Človeška ribica je zavarovana živalska vrsta, v Sloveniji od leta 1951. »Resnično šteje vsaka človeška ribica, ki jo vrnemo v izvorno okolje. Brez ozaveščanja in podpore javnosti ne bomo zaustavili napredujočega onesnaževanja okolja. Ne pravimo zaman: dokler bo z nami človeška ribica, bo tudi pitna voda,« je sklenil Gregor Aljančič.

Dokler bo z nami človeška ribica, bo tudi pitna voda. / Foto: Tina Dokl

Ustanavljajo Deželo Dobro

Kranj – V Kranju ustanavljajo Deželo Dobro. Kot pravijo, ta namerava biti prav posebna. Enkrat pravljica, spet drugič resna bo ponujala vse, kar dobrega pridelajo in izdelajo pridne roke tistih, ki jim ni vseeno, kaj bodo njihovi kupci kupili. Njeno začasno ozemlje je Prešernova ulica v Kranju, kjer bodo 4. in 18. novembra ponujali tisto, česar ni mogoče kupiti v vsaki trgovini: obraz, nasmeh in dotik tistega, ki je to sam pridelal. Svoje ozemlje bodo 9. in 10. decembra razširili v Rove pod starim Kranjem, kjer bodo s prav posebnim vzdušjem in ponudbo pričarali prednovoletno razpoloženje in ponudili nakup daril, zavutih v občutke Dežele Dobro.

Za gasilski dom v Mostah tudi s sporočili

Moste – Finančna sredstva za gradnjo težko pričakovanega gasilskega doma v Mostah, ki se je začela pred nekaj tedni, člani Prostovoljnega gasilskega društva Moste zbirajo tudi prek SMS-donacij. S poslanim sporočilom s ključno besedo MOSTE5 na številko 1919 lahko uporabniki mobilnih telefonov prispevajo pet evrov za gradnjo novega gasilskega doma.

Dobrodelna tombola za družine v stiski

Železniki – V športni dvorani v Železnikih bo v nedeljo, 5. novembra, ob 15. uri že 26. dobrodelna prireditev s tombolo, ki jo prirejajo župnije Selške doline. Izkupiček tombole bodo tokrat namenili družinam v stiski iz Selške doline. Otroke bo zabaval animator, za glasbo pa bosta poskrbela brata Nejc in Blaž Podobnik iz dueta Po drugi strani.

Te nepozabne knjige, ki je nastala v sodelovanju z organizacijo Amnesty International in sloni na nesmrtni pesmi Johna Lennona, ni strah pomisliti, da bo svetu zavladal mir.

»Pesem Pomisli vsebuje močno spoznanje, izvirajoče v brezmejni ljubezni do človečnosti in skupne prihodnosti.«
Yoko Ono Lennon

ilustriral
Jean Tullien
Spremnna beseda
Yoko Ono Lennon
Prevedel Milan Dekleva

32 strani, 240 x 275 mm, trda vezava

12⁹⁰ EUR
* poština

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova cesta 4 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.
Če jo naročite po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

www.gorenjskiglas.si

Gorenjski Glas

GG | IZLET// 14. novembra 2017

PO KRASU IN NA OSMICO

Na letošnje martinovanje se bomo podali na Kras. Najprej se bomo ustavili v vasi Lokev, kjer si bomo ogledali zanimiv muzej Trgovino z mešanim blagom »Pri Fabianovih«. V trgovini se bomo vrnili v 30. leta prejšnjega stoletja, prikazali nam bodo tedanji način prodaje in komunikacije s kupci. Nato se bomo zapeljali po Krasu, ki je odet v lepe jesenske barve. Ustavili se bomo v Pliskovici, kjer bomo na domačiji Vrabec poskusili kraško vino in dobrote. Pot nas bo vodila naprej proti Štanjelu in po ogledu naselja v vas Vrabče, kjer bomo obiskali osmico. Na osmicah pa je vedno veselo in obljudljamo, da bo tako tudi na naši.

Cena izleta je 36 evrov.

Cena vključuje: ogled Fabianove trgovske hiše, obisk kmetije pri Vrabec v Pliskovici in degustacijo vina, lokalno vodenje po Krasu in ogled zanimivosti, kosilo na osmici, ena fotografija, vodenje izleta in DDV.

Odhodi avtobusa:

- z AP Radovljica ob 6.40
- z AP Creina Kranj ob 7.00
- z AP Mercator Primskovo ob 7.10
- z AP Škofja Loka ob 7.40

Vrnitev v Kranj predvidevamo okrog 21. ure.

Za rezervacijo čim prej pokličite na tel. št. 04 201 42 41, se oglasite osebno na Bleiweisovi cesti 4 v Kranju ali pišite na: narocnine@g-glas.si.

Za objave, ki prispejo kasneje kot v petek, 10. novembra 2017, ob 10. uri, zaračunamo potne stroške.

www.gorenjskiglas.si

Gorenjski Glas

Spominska maša v Parku spomina in opomina

Kamniška Bistrica – Župnija Stranje in Društvo Demos na Kamniškem vabita na spominsko sveto mašo, ki bo jutri, 31. oktobra, ob 14.30 v kapeli v parku na Kopiščih. Somaševanje bo vodil zasl. prof. dr. Janez Juhant.

Večer z orglicami

Medvode – V Pastoralnem domu Preska bo v soboto, 4. novembra, potekal Večer z orglicami. Začel se bo ob 19. uri.

Gorenjski Glas

Srčno napisana zgodba iz domačih krajev
Literarni prvenec Marijana Peternelja

244 STRANI, MEHKA VEZAVA, CENA 15 EVROV.

Knjigo prodajamo na Gorenjskem glasu, Bleiweisova 4 v Kranju. Za dostavo po pošti jo naročite po telefonu: 04/201 42 41 ali na elektronski naslov: narocnine@g-glas.si; poština se zaračunava po ceniku Pošte Slovenije.

Želimo vam prijetno branje

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201-42-00, faksu 04/201-42-13 ali osebno na Bleiweisovi cesti 4 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrтка do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki glasov Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PIREDITVE

V ritmu plesa, glasbe in turizma

Sovodenj – Turistično društvo in sekcije vabijo v nedeljo, 5. novembra, ob 15. uri v kulturno dvorano na Sovodenj na praznovanje obletnic z naslovom V ritmu plesa, glasbe in turizma. Turistično društvo Sovodenj praznuje 45 let, folklorna skupina 35, turistični podmladek dvajset, pevke Grabljice 15, kvartet Krehovci 21 in Kontrabant pet let. Vsak v svojem žanru bodo prispevali pisan kulturni program. Naprodaj bo tudi knjiga Moj kraj skozi čas 2.

Ogenj, rit in kače niso za igrače
Z del
Babice, hčere, vnukinje

461 strani
155 x 220 mm
mehka vezava

30 EUR
+ poština

Uspešnica Ogenj, rit in kače niso za igrače je zabeležila več kot enajst tisoč prodanih izvodov, tri leta zapored kraljuje na prvem mestu po bravnosti v slovenskih knjižnicah, predstavljena pa je bila na več kot osemstotih literarno-pogovornih dogodkih. Sedaj je izšel drugi del knjige Ogenj, rit in kače niso za igrače – Babice, hčere, vnukinje. Tako kot prvo tudi to odlikujejo objektivnost, primeren besedni zaklad in spoštljiv odnos do pripovedovalca. Avtorica želi biti le zapisovalka slišanih zgodb in nič drugega.

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova cesta 4 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si. Če jo naročite po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas

Štafetni tek groze

Kokrica – Jutri, v torek, 31. oktobra, bo ob 18. uri na rolkarski progi na Kokrici začetek štafetnega teka petčlanskih ekip. Startnina vključuje med drugim tudi merjenje časa, okrepčilo, fotografijo, štafetno palico in nagrade.

Za otroke

Preddvor – V prostorih TIC Preddvor bodo otroci v soboto, 4. novembra, ob 10. uri lahko prisluhnili zgodbi Pošta za Jošta.

Jesenice – V Občinski knjižnici Jesenice bo v četrtek, 2. novembra, ura pravljic ob 17. uri, v petek, 3. novembra, pa bo Brihtina pravljica dežela ob 10. uri.

IZLETI

Na martinovanje v Malo Nedeljo

Preddvor – Društvo upokojencev Preddvor vabi na izlet in martinovanje v Malo Nedeljo v petek, 10. novembra. Prijave sprejemajo poverjeniki in po tel. 040 55 73 63 (Marija), do 7. novembra oz. do zasedbe mest v avtobusu.

Martinov pohod po Krasu

Šenčur – Društvo upokojencev Šenčur organizira v sredo, 8. novembra, Martinov pohod po Krasu (Voglje–Repentabor–Dol pri Vogljah–Vrhovlje–Tomajski Govec–Križ). Skupne zmerne lahke hoje bo tri ure. Po pohodu bo zaključek v kraški kleti ob pršutu in teranu. Izleta se lahko udeležijo tudi tisti, ki ne bodo hodili. Zaradi prehoda državne meje je obvezen osebni dokument. Informacije in prijave zbira do ponedeljka, 6. novembra, Franci Erzin, tel. 041 875 812.

Levstikova pot od Litije do Čateža

Šenčur – Turistično društvo Šenčur vabi v soboto, 11. novembra, na pohod po Levstikovi poti od Litije do Čateža. Skupne zmerne hoje bo okrog 5 ur. Informacije in prijave zbira do četrтка, 9. novembra 2017, Franci Erzin, tel. 041 875 812.

OBVESTILA

Hiša strahov vabi

Kovor – V soboto, 4. novembra, Krajevna skupnost Kovor vabi, da od 17. do 22. ure v Domu krajanov v Kovorju obiščete hišo strahov. Sprehod skozi hišo strahov bo možen vsake pol ure, na koncu pa vas čaka pogostitev. Obisk hiše strahov je brezplačen in je namenjen odraslim in tudi otrokom. Več informacij na telefonski številki 040 534 316 (Tjaša Kokalj).

MojeDelo.com

STYRIA DIGITAL MARKETPLACES, d.o.o., Verovškova ulica 55, 1000 Ljubljana, Slovenija, T: 01 51 35 700
VEČ INFORMACIJ IN ZAPOSLITVENIH OGLASOV (1200+)
NA: www.mojedelo.com, info@mojedelo.com

Strokovni sodelavec VII/1 v Uradu za gospodarstvo in družbene dejavnosti m/ž (Tržič)
Kandidati, ki se bodo prijavi na prosto delovno mesto, morajo izpolnjevati naslednje pogoje: zaključena najmanj visoka strokovna/prva bolonjska stopnja izobrazbe, najmanj 8 mesecev delovnih izkušenj, pridobljen vozniški izpit B-kategorije. Občina Tržič, Trg svobode 18, 4290 Tržič. Prijave zbiramo do 9. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Vzdrževalec strojev in naprav m/ž (Kranj)
Glavne naloge in odgovornosti: izdelava električnih snopov, izdelava instrumentne plošče, montaža električne opreme na jadrnici, montaža in priklop dodatne opreme, testiranje vgrajene opreme. Elan, d.o.o., Begunje 1, 4275 Begunje na Gorenjskem. Prijave zbiramo do 26. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Serviser za gorenjsko regijo m/ž (gorenjska regija)
Naloge na delovnem mestu obsegajo: redna periodična vzdrževanja ter popravila strojev, diagnosticiranje in odpravljanje napak na strojih in sistemih, naročanje nadomestnih delov in ustrezno vodenje zalog, poročanje nadrejenim o opravljenem delu ... Jungheinrich, d.o.o., Korenova c. 11, 1241 Kamnik. Prijave zbiramo do 20. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Monter električne opreme na jadrnicah m/ž (Begunje na Gorenjskem)
Glavne naloge in odgovornosti: izdelava električnih snopov, izdelava instrumentne plošče, montaža električne opreme na jadrnici, montaža in priklop dodatne opreme, testiranje vgrajene opreme. Elan, d.o.o., Begunje 1, 4275 Begunje na Gorenjskem. Prijave zbiramo do 15. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Referent m/ž (Naklo)
Pričakujemo: V. stopnja izobrazbe ekonomske, komercialne oz. upravne smeri ali gimnazije, najmanj 6 mesecev delovnih izkušenj, izkušnje s področja računovodstva oz. likvidacije faktur so prednost, komunikativnost, občutek za urejenost, navedenost na stranke, znanje računalniških programov (Word, Excel, Outlook) ... Merkur trgovina, d. d., Cesta na Okroglo 7, 4202 Naklo. Prijave zbiramo do 5. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Delavec v pekovski proizvodnji m/ž (Kranj)

Pridružite se nam, če: ste zanesljivi in delovni, ste pripravljeni delati v dveh izmenah ali veččinoma v popoldanski izmeni, 6 dni v tednu, lahko prihajate na delo z lastnim prevozom. Izobrazba ni pogoj, je pa lahko vaša prednost, če ste živilec ali imate delovne izkušnje v živilstvu. Don Don, d.o.o., Gasilska cesta 2, 1290 Grosuplje. Prijave zbiramo do 12. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Reševalec iz vode m/ž (Bled)

Naloge in odgovornosti: Skrb za spoštovanje kopalniškega reda in ukrepanje v primeru nespoštovanja, ukrepanje v primeru poškodbe kopalca (nudenje prve pomoči, klic reševalnega vozila, vodenje dokumentacije, obveščanje nadrejenih, strokovnih služb in zunanjih institucij). Sava turizem, d. d., Dunajska 152, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 10. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Vodja gostinskega obrata na Bledu m/ž (Sava Hoteli Bled)

Naloge in odgovornosti: odgovornost za usklajeno, pravočasno in kakovostno delo v strelbi, organiziranje, vodenje in nadziranje ekipe strežnega osebja, skrb za optimalno razporeditev delavcev glede na potrebe, skrb za urejenost gostinskih prostorov in strežnega osebja. Sava turizem, d. d., Dunajska 152, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 10. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Transportni delavec m/ž (Škofja Loka)

Od kandidata pričakujemo: zaključeno najmanj osnovno šolo, zaželeno delovne izkušnje, samoiniciativnost in sposobnost dela v timu, znanje jezikov: slovenski jezik in zaželeno osnovno znanje angleškega jezika, željo po dodatnem učenju in napredovanju ter visoka motiviranost, izpit za viličarja predstavlja prednost. Knauf Insulation, d.o.o., Trata 32, 4220 Škofja Loka. Prijave zbiramo do 24. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Segmentni vodja za razvoj končnih kupcev m/ž (Jesenice)

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje: najmanj VII. stopnja izobrazbe ekonomske ali tehnične smeri; najmanj 5 let delovnih izkušenj na področju prodaje in direktnega dela s kupci v jeklarski industriji; pripravljenost na pogosta službena potovanja; znanje angleščine; prodajna naravnost; pozitivne osebnostne lastnosti ... SJJ Acroni d.o.o., Cesta Borisa Kidriča 44, 4270 Jesenice. Prijave zbiramo do 12. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Prodajalec m/ž (Jesenice)

Zaposlimo prodajalca v poslovni enoti NKD, d.o.o., Jesenice za polni delovni čas 40 ur /tedensko. Pričakujemo: stopnja izobrazbe: IV. ali V., smer: trgovska, komercialna ali ekonomska, zahtevana dodatna znanja: osnovna računalniška znanja, delovne izkušnje: 0 let. NKD, d.o.o., MDB 2, 8273 Leskovec pri Krškem. Prijave zbiramo do 24. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

Urejevalec m/ž (Kranj)

Na področju upravljanja strojev za izdelavo kovinskih sestavnih delov iščemo in ponujamo možnost zaposlitve kreativnim, visoko motiviranim in razvojno usmerjenim sodelavcem na delovnem mestu urejevalec, kraj dela Kranj, Iskra, d. d., Stegne 21, 1000 Ljubljana. Prijave zbiramo do 23. 11. 2017. Podrobnosti na www.mojedelo.com.

MALI OGLASI

T: 201 42 47, F: 201 42 13
E: malioglas@g-glas.si

Male oglase sprejemamo:
za objavo v petek do srede do 14. ure in za objavo v torek do petka do 14. ure!

Delovni čas:
ponedeljek, torek, četrtek, petek neprekinjeno od 7. do 15. ure, sreda od 7. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto.

MOTORNA VOZILA

AVTOMOBILI

PRODAM

HYUNDAI Accent 1.4 top, vsa oprema, letnik 2007, ohranjen, 91.000 km, servisiran, tel.: 040/363-389 17003593

PEUGEOT 207 1.6 16 V, 88 kw, letnik 2009, 1. lastnik, garažiran, RC oprema max, 16.600 km, tel.: 041/335-539 17003502

VW Tiguan, letnik 2013, 90.000 km, 1 lastnik, servisna knjižica, garažiran, tel.: 041/387-810 17003591

KARAMBOLIRANA VOZILA

KUPIM

KARAMBOLIRANO vozilo ali vozilo v okvari, od let. 2000 dalje. Uglica Blaž, s.p., Drulovka 38, Kranj, tel.: 041/349-857 17003173

GRADBENI MATERIAL

PRODAM

2 M³ suhih plohov in colaric, tel.: 031/475-042 17003585

KUPIM

ODKUPEJEMO kostanjeve drogeve (za elektrogospodarstvo), dolžine 9–11 m (tudi neobeljene), 041/86-55-96, 031/33-99-28, SES, d.o.o., Opekarska ul. 22, Maribor 17003478

KURIVO

PRODAM

SUHA mešana drva, lahko razžagana in z dostavo, tel.: 040/668-920 17003584

Radio Triglav
Gorenjska 96 MHz
RADIO ZA RADOVEDNE

Radio Sora
Vedno blizu. 91.1 / 89.8 / 96.3
RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

STANOVANJSKA OPREMA

POHIŠTVO

PODARIM

KUHINJSKO klop, tel.: 04/51-35-139
17003590

ŠPORT, REKREACIJA

PRODAM

OTROŠKO smučarsko čelado, črno-rdeče barve, št. S/56 + očala Alpina, tel.: 041/780-732
16004059

KOŠARKARSKKE superge Adidas, štev. 38 2/3, rdeče-črne barve, rabljene pol leta, odlično ohranjene, tel.: 041/780-732
17003148

KMETIJSKI STROJI

PRODAM

CIRKULAR za žaganje drv s koritom in mizo, tel.: 031/812-210
17003521

TRAČNI obračalnik, tel.: 041/694-663
17003583

KUPIM

TRAKTOR Zetor, IMT, Ursus, Univerzale, Deutz, Štore ali TV, letnik in model ni pomemben, tel.: 031/562-809
17003459

PRIDELKI

PRODAM

KROMPIR, jedilni in krmni, tel.: 01/83-42-135, 041/415-044
17003587

MOŠT, jabolčni, sveže stisnjen, ugodno prodajamo. Kmetija Princ, Hudo 1 pri Kovorju, 4290 Tržič, tel.: 041/747-623
17003574

VZREJNE ŽIVALI

PRODAM

BIKCA ČB, starega 14 dni, tel.: 041/357-944
17003594

ČB bikca, tel.: 041/600-310
17003595

ČB bikca in bikca simentalca, stara 3 tedne, tel.: 041/378-920
17003596

KOKOŠI – nesnice, jarkice, rjave, pred nesnostjo, pripeljemo na dom, Matej Bulovec, s.p., Mlakarjeva ul. 45, Senčur, tel.: 041/710-113
17003224

KRAVO, staro 2 leti, po prvi telitvi, tel.: 031/794-309
17003586

KRAVO simentalco, breja v osmem mesecu, tretje tele, cena 1.100 EUR, bukova drva 10 m³, 47 EUR/m³, mešana 12 m³, 43 EUR/m³, tel.: 040/619-010, 051/200-176
17003589

OSTALO

PRODAM

ULEŽAN hlevski gnoj, možna dostava, tel.: 031/676-235
17003441

ZAPOSLITVE (m/ž)

NUDIM

IŠČEMO mizar-monter, pomočnik-monter, kot okrepitev za našo ekipo, redna zaposlitev, delo v Avstriji in Nemčiji. Veselimo se vašega klica +436764601702, g. Grlic, Diaplan Stahl + Holz GmbH, Bahnhof str. 9, Klagenfurt / Celovec, Avstrija
17003225

ZAPOSLIMO voznika tovornega vozila z dvigalom (C, E kategorije). Prijave pošljite na: zaposlitev@komteks.si. Kompekts, d.o.o., Loka 119, Tržič
17003582

K SODELOVANJU vabimo 2 terenska komercialista (m/ž) za prodajo medicinsko-terapevtskih pripomočkov končnim kupcem. Nudimo uveljavljen prodajni program in odlični zaslužek. Španovina, d.o.o., Savska Loka 21, Kranj, tel.: 041/697-415
17003592

ZAPOSLIMO delavca za menjavo avtomobilskih stekel, pričakovane so izkušnje v avtomobilski stroki, izpit B kategorije. Jelovčan, d.o.o., Žabnica 24, Žabnica, tel.: 041/756-188
17003548

ZAPOSLIMO monterja notranjih lesenih in steklenih vrat (m/ž). Lestur proizvodnja, d.o.o., Klanec 35a, Komenda, tel.: 041/679-205, info@lestur-vrata.si
17003575

IŠČEM

IŠČEM DELO – pomoč starejšim osebam pri domačih opravilih, tel.: 040/798-244
17003588

STORITVE

NUDIM

ADAPTACIJE od temelja do strehe, omete, fasade, kamnite škarpe, tlakovanje dvorišč, tudi manjša gradbena dela – z vašim ali našim materialom, Gradton, d.o.o., Valjavčeva ulica 8, Kranj, tel.: 041/222-741
17003216

ADAPTACIJE – vsa gradbena dela, notranje omete, strojne omete, fasade, adaptacije, tlakovanje dvorišča, ograje, kamnite škarpe in dimnike, kvalitetno, hitro in poceni. SGP Beni, d.o.o., Struževo 7, Kranj, tel.: 041/561-838
17003226

BELJENJE, glajenje sten in ostala slikopleskarska dela vam nudi Pavel Ivan, s. p., Podbrezje 179, Naklo, tel.: 031/392-909
17003403

FLORJANI, d.o.o., C. na Brdo 33, Kranj izvaja vsa gradbena dela od temeljev do strehe, adaptacije, omete, omete fasad, kamnite škarpe, tlakovanje dvorišč, tel.: 041/557-871
17003215

ZASEBNI STIKI

ŽENITNE raznovrstne, zanimive ponudbe, z vse države, različnih starosti. Mnogo je samskih fantov, gospodov ... Hitra spoznavanja, 031/836-378, www.zau.si
17003217

RAZNO

PRODAM

CISTERNO, plastično, 1000 lit., na paleti, z ventilom, odlično za vodo, možna dostava, tel.: 041/320-701
17003570

ZAHVALE, OSMRTNICE
Žalost in hvaležnost lahko izrazite z objavo osmrtnice ali zahvale v različnih velikostih.
Naročila sprejemamo po faksu: 04/201 42 13 ali e-pošti: malioglas@g-glas.si
Gorenjski Glas

Pisateljica, pesnica in prevajalka Milanka Dragar je nedavno izdala knjigo Dediščina molka. V njej na osnovi pričevanj in dokumentarnih virov piše o množičnih pobojih Slovencev in Hrvatov v Crngrobu in hrvaških otrok v Matjaževi jami pri Pevnem maja 1945. Tem ljudem ni bilo nasilno odvzeto le življenje, ukraden jim je bil tudi grob, pravi avtorica, ki je pred leti raziskovala tudi zločine v Srebrenici.

MILANKA DRAGAR
DEDIŠČINA MOLKA

161 strani, 190 x 255 mm, mehka vezava

32⁸⁵ EUR
* poština

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Bleiweisova cesta 4 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si. Če jo naročite po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

www.gorenjskiglas.si Gorenjski Glas

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 41

www.gorenjskiglas.si

Zapojem si tiho kot veter in skrivam pod krilom spomine, verjamem, da čisto na koncu življenje bo polno tišine. (Feri Lainšček)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mami, stare mame, prababice, tašče in tete

SLAVI ERZAR
roj. Klančnik iz Cerklj
19. 10. 1934 – 10. 10. 2017

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, negovalkama Janji in Mateji, Patronažni službi Kranj, sosedi Simoni za pomoč, osebju SB Jesenice, vsem za darovano cvetje, sveče in darovane svete maše, tople stiske rok in izrečeno sožalje. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala g. župniku s Sp. Brnika za lepo opravljen pogrebni obred, pevcem ter pogrebni službi Jerič. Hvala vsem, ki ste jo imeli radi in jo boste ohranili v lepem spominu.

Hčerka Marta z družino, sin Peter z družino ter vsi njeni Cerklje, 10. oktobra 2017

ZAHVALA

V 59. letu nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, brat, stric in zet

MATEVŽ DORNIK

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, sodelavcem podjetja Komunala Kranj, članom VDC Kranj in Senčur za pomoč in tolažbo, stiske rok, za izrečena sožalja, podarjene sveče in cvetje. Zahvala g. župniku Slavku Kalanu za lepo opravljen obred, gospe Francki za pomoč v kuhinji, cerkvenim pevcem in klarinetistu za zaigrano pesem. Hvala vsem, ki ste našega Matevža poznali, ga spremili k zadnjemu počitku in ga boste ohranili v spominu.

Žena Andreja, sin Marko, hči Mojca in vsi njegovi Adergas, Mengeš, oktober 2017

ZAHVALA

Na njen 89. rojstni dan smo se poslovili od drage mame, babice, prababice, tete in sestre

LEOPOLDE KAVČIČ
Jermanškove mame iz Žirovskega Vrha

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče. Hvala gospodu župniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete pesmi, sosedu Ediju za poslovilne besede. Posebna zahvala hčerki Jani in možu Viktorju za vso skrb in nego v zadnjih letih. Hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci vsi njeni

Kadar bom vandral, vandral poslednjič, ko bom zatisnil trudne oči, takrat prijat' lji zadnjič zapojte, pesem domača naj zadoni! (S. Avsenik)

ZAHVALA

V 66. letu starosti je mnogo prezgodaj odšel v večnost naš dragi

FRANCE ČUFAR

Ob boleči izgubi se najprej iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste mu zavzeto priskočili na pomoč, ko mu je na koru selške cerkve obstalo srce, in nato osebju oddelka KOIIM na UKC za neverjetno predano delo. Zahvaljujemo se prijateljem Tonetu Potočniku, Janezu Lotriču in Janezu Trilerju za tople besede slovesa ter njihov glasbeni prispevek pa tudi članom Triglav kvinteta Katerman za slovo ob odprtem grobu in selškim rogistom za spremljavo sprevodu. Iskrena zahvala gre gospodu župniku Tinetu Skoku za občuteno opravljeno sveto mašo in besede tolažbe pa tudi vsem, ki ste Franceta z njemu ljubo glasbo pospremili pri sveti maši in na njegovi zadnji poti. Hvala prav vsem za izrečena sožalja, cvetje, sveče in vsako drugo pomoč, ki smo je bili deležni v teh težkih dneh. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga tako množično pospremili na njegovi zadnji poti.

V globoki hvaležnosti, da smo ga smeli spremljati na njegovi zemeljski poti, žalujoci vsi njegovi.

ZAHVALA

V 99. letu starosti nas je zapustila draga mama, babica, prababica in praprababica

ŠTEFANIJA MARKIČ
iz Trboj

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sovaščanom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, podarjene sveče in cvetje. Iskreno se zahvaljujemo pogrebni službi Navček, pevcem, praporščakom in gospodu župniku iz Vogelj za lepo opravljen obred. Hvala tudi vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Sin Bine, sestra Mihaela in Ivi z družinami

ANKETA

Teden počitnic
in praznikov

SAMO LESJAK

Ta teden bo v znamenju jesenskih počitnic ter praznikov dneva reformacije ter dneva spomina na mrtve. Mimoidoče smo povprašali, kako bodo preživeli naslednje dni.

Foto: Matic Zorman

Tjaša Kozina, Naklo:

»Kakšnih posebnih načrtov sicer nimam, tako da bom večino časa preživela v družbi prijateljev, ob dnevu spomina na mrtve pa v krogu družine.«

Iztok Kunstelj, Kranj:

»Naslednje dni bom večino noma kar doma, v sredo pa bomo kot po navadi obiskali pokopališča in s prižgano svečko na grobovih obudili spomin na pokojne.«

Pavel Josip Podboršek, Kranj:

»Gre za dneve, ki nas še bolj združujejo, kot kaže, pa se obeta tudi sončno vreme, ki ga bomo izkoristili za daljši umirjen sprehod okoli Blejskega jezera, našega bisera.«

Martin Švigelj, Železniki:

»Praznični dnevi, ki so pred nami, bodo pri meni obarvani predvsem delovno, seveda pa bomo z družino obiskali tudi pokopališča.«

Maša Naglič, Kranj:

»Prijetni sončni dnevi kar kličejo po izletu v prelepo naravo, še najbolj na kakšnega izmed bližnjih hribov. Lepo pa je, da znamo te trenutke deliti z družino ter prijatelji.«

Vrtnica Prešeren že raste

V Prešernovem gaju v Kranju je v četrtek začela rasti vrtnica Prešeren, *Rosa Prešeren*, prva slovenska vrtnica z uradno registriranim in zavarovanim imenom, ki jo je vzgojil akademik dr. Matjaž Kmecl.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Gre za drugo zasaditev žlahtne vrtnice Prešeren na javnem prostoru, saj so jo leta 2013 zasadili v rojstnem kraju dr. Franceta Prešerna, v Vrbi. Od minulega četrta ta grmasta velikocvetnica rožnate barve, dopolnjena z belimi in ob robovih rjavimi odtenki, raste tudi v Kranju, ob nagrobniku dr. Franceta Prešerna v Prešernovem gaju.

Prešernovo vrtnico je vzgojil akademik dr. Matjaž Kmecl z večletnim vztrajnim delom in s križanjem različnih vrst vrtnic. Društvo ljubiteljev vrtnic jo je nato decembra leta 2011 uspelo registrirati kot prvo slovensko sorto vrtnice ter jo hkrati prigrasilo v svetovni register. Za zasaditev v Kranju, ki jo je predhodno dovolil in potrdil Zavod za varstvo kulturne dediščine, je poskrbela Flora, d. o. o., v sodelovanju z Društvom ljubiteljev vrtnic Slovenije, simbolično pa je grmička vrtnic zalil kranjski župan Boštjan Trilar, ki sta mu družbo delali Breda B. Čopi in Karlina Treiner iz Društva ljubiteljev vrtnic Slovenije. »Kranj je mesto kulture in eno redkih mest v Sloveniji, ki so kot

Vrtnico Prešeren ob nagrobniku dr. Franceta Prešerna v Prešernovem gaju je simbolično zalil kranjski župan Boštjan Trilar, družbo pa sta mu delali Breda B. Čopi in Karlina Treiner iz Društva ljubiteljev vrtnic Slovenije. /Foto:Tina Dokl

turistična destinacija v veliki meri posvečena kulturi. K temu je zagotovo pripomogel dr. France Prešeren, ki je v Kranju živel in delal ter pustil res močan pečat. Danes imamo v Kranju poleg Prešernove ulice in Prešernove sobe številne ustanove, ki so poimenovane po našem največjem pesniku. To so tako Prešernovo gledališče, Galerija Prešernovih nagajencev, Prešernov

gaj, poleg dveh večjih spominskih obeležij pa sta po Prešerno poimenovani tudi Osnovna šola Franceta Prešerna ter Gimnazija Franceta Prešerna. Od danes naprej imamo tudi Prešernovo vrtnico,« je poudaril župan Boštjan Trilar, v imenu Društva ljubiteljev vrtnic pa prav posebno vrtnico predstavili predsednica Breda B. Čopi in Karlina Treiner.

Zasaditev so pospremili tudi mladi umetniki kranjske glasbene šole: violinist Aljoša Završnik ter flavtistki Ema Burja in Katjuša Rupnik, prireditelj pa sklenili v avli mestne občine Kranj, kjer je prisotne s svojim pogledom na kulturo in doživljanje umetnosti nagovoril tudi prof. Pogačnik, častni občan Kranja. Podjetje Elementum je podelilo prve v seriji srebrnikov miru in ljubezni.

Danes prvo izplačilo
zagotovljene pokojnine

Zagotovljena pokojnina znaša petsto evrov.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – Prvega oktobra je začel veljati spremenjeni zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, na podlagi katerega so prejemniki starostnih in invalidskih pokojnin, ki so doslej prejeli pokojnino, nižjo od petsto evrov, upravičeni do zagotovljene pokojnine v znesku petsto evrov. Po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je do zagotovljene pokojnine upravičenih 45.110 prejemnikov starostne pokojnine (29.071 žensk in 16.039 moških) in 7512 užiivalcev invalidskih pokojnin (4876 žensk in 2636 moških). Vsi upokojenci, ki se jim bo pokojnina zvišala do zneska zagotovljene pokojnine, so v petek prejeli obvestilo o nakazilu, danes, v ponedeljek, pa jim jo je zavod že nakazal.

Do zagotovljene pokojnine petsto evrov so upravičeni vsi zavarovanci, ki se bodo po veljavnem zakonu starostno ali invalidsko upokojili s štiridesetimi leti pokojninske dobe brez dokupa oziroma z ustrezno krajšo dobo, ki je določena za ženske v prehodnem obdobju; zavarovanci, ki so se upokojili po prej veljavnih predpisih in so izpolnili tedaj veljavni pogoj pokojninske dobe, torej tudi s krajšo pokojninsko dobo od zdaj veljavne ali celo brez pogoja starosti; užiivalci invalidske pokojnine, pri katerih je vzrok nastanka invalidnosti poškodba pri delu ali poklicna bolezen ... Do zagotovljene pokojnine pa niso upravičeni užiivalci predčasne pokojnine, užiivalci starostne ali invalidske pokojnine, ki so bili pretežni del zavarovalne dobe zavarovani za ožji obseg pravic, ter še nekateri drugi prejemniki starostnih pokojnin.

Poostri nadzor v
sezonskih dejavnostih

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – Uslužbenci mobilnih oddelkov finančne uprave so prejšnji teden začeli izvajati poostren nadzor nad cvetličarji, vrtnarji in svečarji, novembra pa bodo poostri še nadzor vulkanizerjev. Pri nadzoru bodo dali poudarek izdajanju in davčnemu potrjevanju računov ter delu in zaposlovanju na črno. V primeru hujših kršitev bodo kršiteljem prepovedali opravljanje dejavnosti in jim zapečatili poslovne prostore.

Finančna uprava je tovrstne nadzore opravljala tudi

že v preteklih letih, izkušnje pa jim kažejo, da nadzor pozitivno vpliva na prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti in da je kršitev iz leta v leto manj. Lani je bilo glede dela in zaposlovanja na črno v dejavnosti svečarjev in cvetličarjev opravljenih več kot 360 nadzorov, nepravilnosti pa so ugotovili le pri 25 zavezancih. Poleg nadzora pa na izpolnjevanje davčnih obveznosti vpliva tudi vedenje potrošnikov. Vsak, ki zahteva in vzame račun, namreč s tem pripomore k preprečevanju sive ekonomije in nelojalne konkurence.

vremenska napoved

Danes, jutri in v sredo bo suho in večinoma sončno vreme. Sveže bo, zjutraj bo marsikje slana. Predvsem v sredo bo zjutraj ponekod po nižinah megla.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PONEDELJEK

0/11 °C

TOREK

-3/9 °C

SREDA

-2/10 °C

